

ISSN 2217-3609

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ

БИЛТЕН

бр. 11

intermex
Software & Communications

Београд, 2020.

БИЛТЕН АПЕЛАЦИОНОГ СУДА У БЕОГРАДУ

- ИЗДАВАЧ:** **Intermex**, Београд, Др Милутина Ивковића 9а
За издавача: Љиљана Миланковић-Васовић, директор
- ПРИРЕЂИВАЧ:** Апелациони суд у Београду
- ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК:** Душко Миленковић,
председник Апелационог суда у Београду
- ЗАМЕНИК ГЛАВНОГ
И ОДГОВОРНОГ УРЕДНИКА:** Драгана Миросављевић,
судија Апелационог суда у Београду
- РЕДАКЦИЈСКИ ОДБОР:** Зорица Ђаковић, Весна Станковић, Јелена Стевановић,
Светлана Беговић Пангић, Весна Филиповић, Гордана Тошић,
Сања Агатоновић, Персида Јовановић, Александра Спирковска,
Невенка Калуђеровић, Зорица Смирчић, Милена Рашић,
Бојана Пауновић, Зоран Савић, Растко Поповић и
др Миодраг Мајић – судије Апелационог суда у Београду
- СЕКРЕТАР РЕДАКЦИЈЕ:** Мирјана Пиљић,
координатор за медије Апелационог суда у Београду
- ПРЕЛОМ, КОРЕКТУРА
И ДИЗАЈН:** Intermex, Београд
- ШТАМПАРИЈА:** "Cicero", Београд

У припреми Билтена учествовали су судије и судијски помоћници Апелационог суда у Београду

Свако копирање, умножавање, објављивање и дистрибуирање целине или делова текста из ове публикације представља повреду ауторског права и кривично дело.

Коришћење делова текста из овог Билтена дозвољено је сходно ауторском праву и уз сагласност издавача.

Homo mensura - Čovek je merilo stvari
(Protagora)

САДРЖАЈ

I

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ КАЗНЕНЕ ЕВИДЕНЦИЈЕ АПЕЛАЦИОНОГ СУДА У БЕОГРАДУ	11
--	----

II

ПРЕТПОСТАВКА НЕВИНОСТИ У ПРАКСИ ЕВРОПСКОГ СУДА И ДОМАЋИХ СУДОВА <i>- мр Сретко Јанковић - судија Апелационог суда у Београду</i>	35
--	----

III

ГОВОР МРЖЊЕ У МЕДИЈИМА <i>- Ирена Вуковић - судија Апелационог суда у Београду</i>	45
--	----

IV

СУДСКА ПРАКСА

КРИВИЧНО ОДЕЉЕЊЕ

Правни ставови

- Правни ставови Кривичног одељења
Врховног касационог суда око спорних правних
питања у вези са којима није постигнута сагласност
представника апелационих судова саопштени
на састанку у Новом Саду 30. марта 2018. године 67
- Преглед усаглашених ставова представника
кривичних одељења апелационих судова у Београду,
Крагујевцу, Нишу и Новом Саду, у присуству
представника кривичног одељења Врховног касационог
суда, потврђених и саопштених на заједничкој седници
одржаној 30. марта 2018. године у Новом Саду 71
- Правни ставови Врховног касационог суда око
спорних правних питања у вези са којима није
постигнута сагласност представника апелационих
судова саопштених на састанку
у Крагујевцу 28. јуна 2018. године 73

- Усаглашен став представника кривичних одељења апелационих судова у присуству представника Кривичног одељења Врховног касационог суда потврђен и саопштен на заједничкој седници одржаној 28. јуна 2018. године у Београду..... 74
- Правни ставови Врховног касационог суда око спорних правних питања у вези са којима није постигнута сагласност представника апелационих судова саопштени на састанку у Нишу 28. септембра 2018. године 75
- Правни ставови Врховног касационог суда око спорних правних питања у вези са којима није постигнута сагласност представника апелационих судова саопштени на састанку у Крагујевцу 6. децембра 2018. године..... 76
- Преглед усаглашених ставова представника кривичних одељења апелационих судова у Београду, Крагујевцу, Нишу и Новом Саду, у присуству представника Кривичног одељења Врховног касационог суда, потврђених и саопштених на заједничкој седници одржаној 6. децембра 2018. године у Крагујевцу 79
- Правни ставови врховног Касационог суда око спорних правних питања у вези са којима није постигнута сагласност представника апелационих судова саопштени на састанку у Новом Наду 5. априла 2019. године 80
- Преглед усаглашених ставова представника кривичних одељења апелационих судова у Београду, Крагујевцу, Нишу и Новом Саду, у присуству представника Кривичног одељења Врховног касационог суда, потврђених и саопштених на заједничкој седници одржаној 5. априла 2019. године у Новом Саду 82
- Правни ставови Врховног Касационог суда око спорних правних питања у вези са којима није постигнута сагласност представника апелационих судова саопштени на састанку у Београду 5. јула 2019. године 84

- Правни ставови врховног Касационог суда око спорних правних питања у вези са којима није постигнута сагласност представника апелационих судова саопштени на састанку у Крагујевцу 9. децембра 2019. године	86
- Преглед усаглашених ставова представника кривичних одељења апелационих судова у Београду, Крагујевцу, Нишу и Новом Саду, у присуству представника Кривичног одељења Врховног касационог суда, потврђених и саопштених на заједничкој седници одржаној 9. децембра 2019. године у Крагујевцу	88
КРИВИЧНО ПРОЦЕСНО ПРАВО	90
Привремена мера обезбеђења имовинскоправног захтева и повраћај у пређашње стање	90
Рок за изјављивање одговора на оптужницу	92
КРИВИЧНО МАТЕРИЈАЛНО ПРАВО	94
Кривично дело злоупотреба овлашћења у привреди	94
Захтев за изрицање јединствене казне	96
Право на условни отпуст пре ступања на издржавање казне	97
Помиловање и условни отпуст	99

ГРАЂАНСКО ОДЕЉЕЊЕ

Правни став

- Правни ставови Грађанског одељења и Грађанског одељења за радне спорове Апелационог суда у Београду утврђени на заједничкој седници која је одржана 10. септембра 2019. године	100
ПРОЦЕСНО ПРАВО.....	103
За признање стране судске одлуке о разводу брака, месно је надлежан суд на чијем подручју се налазе јавне књиге о статусу држављана Републике Србије	103
Интервенцијско дејство пресуде	105
Прекорачење граница захтева	107
СТВАРНО ПРАВО.....	109
Јачи правни основ	109
Накнада за коришћење сувласничке непокретности	113

Стандарди вршења својинских права	116
Заложна изјава.....	118
Ништавост заложне изјаве	121
Престанак службености доживотног уживања	123
ОБЛИГАЦИОНО ПРАВО	125
Побијање дужникових правних радњи	125
Застарелост потраживања	126
Вансудско поравнање о имовинским последицама обуставе исплате пензије.....	129
НАКНАДА ШТЕТЕ	132
Накнада нематеријалне штете због повреде права на суђење у разумном року	132
Накнада штете из средстава Гарантног фонда.....	134
Одговорност Републике Србије за накнаду материјалне штете у ситуацији пропуштања организовања мера заштите, мера смањења утицаја и ублажавања, као и отклањања елементарних непогода.....	136
Право на накнаду због повреде права на суђење у разумном року	141
Право оштећеног на накнаду нематеријалне штете због повреде права на неповредивост стана	143
Забрана дискриминације	147
Застарелост потраживања накнаде штете проузроковане кривичним делом	150
СТАМБЕНО ПРАВО	153
Стварна легитимација стамбене зграде	153
ПОРОДИЧНО ПРАВО	155
Искључива надлежност суда у спору са међународним елементом ради вршења родитељског права.....	155
Нужна супарничарска заједница у парницама за утврђивање и оспоравање очинства.....	157
Одржавање личних односа родитеља са пунолетним дететом	160
Утврђивање очинства и надлежност домаћег суда за вршење родитељског права.....	162

НАСЛЕДНО ПРАВО	164
Међународна надлежност суда за спор из наследног односа.....	164
МЕДИЈСКО ПРАВО	166
Интернет страница као медиј	166
Објављивање измишљеног интервјуа.....	168
Одговорност главног и одговорног уредника	171
Повреда права на приватност	172
Право на пијетет	173
Претпоставка невиности	175
Захтев за објављивање одговора на информацију електронским путем.....	178
Чињенични и вредносни суд.....	179
МЕДИЦИНСКО ПРАВО	181
Накнада штете због лекарске грешке.....	181
АУТОРСКО ПРАВО	184
Повреда права на жиг и суносиоци жига.....	184
Застарелост накнаде за коришћење фонограма	186
Заштита ауторских права	187
ОСТАЛО	191
Одговорност државе за повреду начела сразмере између права повериоца на наплату потраживања и права дужника на имовину у извршном поступку	191
Тужба ради недозвољености извршења.....	194
РАДНО ПРАВО	197
Дан престанка радног односа по решењу о отказу уговора о раду	197
Застарелост ренте	198
Истицање више тужбених захтева	199
Обрачун минулог рада запосленима у установама социјалне заштите	200
Право на разлику зараде до пуног износа основне зараде за време удаљења запосленог са рада	202
Забрана вршења права противно циљу због кога је установљено	203

Проширење дејства одлуке Уставног суда по идентитету правне ситуације у поступку по предлогу за понављање поступка.....	204
Радни спор и поступак ликвидације.....	206

ПРАВО НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ У ПРАКСИ ЕВРОПСКОГ СУДА ЗА ЉУДСКА ПРАВА.....	208
---	------------

I
ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ
КАЗНЕНЕ ЕВИДЕНЦИЈЕ
АПЕЛАЦИОНОГ СУДА
У БЕОГРАДУ

ЦРКВИ ИЛИ АЖИ

Редни број	Дело	Укупни број дана	ОСОБНА АЖИ			КУЛТУРНО-РЕЛИГИОЗНИ	ОСТАЛИ	УКУПНО	ПРОЦЕНТА	КУЛТУРНО-РЕЛИГИОЗНИ	ОСТАЛИ	УКУПНО	ПРОЦЕНТА	КУЛТУРНО-РЕЛИГИОЗНИ	ОСТАЛИ	УКУПНО	ПРОЦЕНТА	
			укупно	укупно	укупно													
1	1	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1	Убојство	87	22,9%				26,7%	19,5%	21,8%	5,7%								
2	Пешко убиство	57	45,5%				1,7%	10,5%	10,4%	21,8%	3,5%							
3	Убиство на мах	5	60,0%				20,0%	20,0%										
4	Неклетно лична мимота	2					100,0%											
5	Пешко телесна повреда	66	10,4%				11,6%	16,2%	46,5%	5,8%	2,3%							
6	Пешко телесна повреда	21	28,5%				47,6%	23,8%										
7	Умештавање утичи	8	25,0%				25,0%	50,0%										

Редни број	Дело	Укупни број дана	ОСОБНА АЖИ			КУЛТУРНО-РЕЛИГИОЗНИ	ОСТАЛИ	УКУПНО	ПРОЦЕНТА	КУЛТУРНО-РЕЛИГИОЗНИ	ОСТАЛИ	УКУПНО	ПРОЦЕНТА	КУЛТУРНО-РЕЛИГИОЗНИ	ОСТАЛИ	УКУПНО	ПРОЦЕНТА	
			укупно	укупно	укупно													
1	1	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1	Убојство	87	21	12,6%	11,4%	2,9%	6,9%	4,6%	2,9%	1,7%	4,1%	2,9%	21,8%	14,9%	13,7%			
2	Пешко убиство	57	17	12,2%	17,5%	3,1%	5,3%	5,3%	12,2%	1,7%	4,1%	2,9%	21,8%	14,9%	13,7%			
3	Убиство на мах	5	2	20,0%	20,0%	20,0%	20,0%											
4	Неклетно лична мимота	2	0															
5	Пешко телесна повреда	66	24	9,3%	18,6%	2,3%	3,4%	5,8%	17,4%	2,3%								
6	Пешко телесна повреда	21	11	1	4,7%	4,7%												
7	Умештавање утичи	8	1		12,5%													

АНТИМЕНА: Победи у колима од 5 до 17 и од 19 до 28 приказани су проценцима. Процент је однос "брана обилне" према "укупном броју брана".

Редни број	Дело	Укупни број дана	Кана			ПРОЦЕНТА
			укупно	укупно	укупно	
1	Убојство	87	21	24,1%	66	75,8%
2	Пешко убиство	57	17	29,8%	40	70,1%
3	Убиство на мах	5	2	40,0%	3	60,0%
4	Неклетно лична мимота	2	0	0,0%	2	100,0%
5	Пешко телесна повреда	66	24	27,3%	42	72,7%
6	Пешко телесна повреда	21	1	4,7%	20	95,2%
7	Умештавање утичи	8	1	12,5%	7	87,5%

Апелациони суд у Београду

МП ПОЛНЕ СКОПЈЕ

Редни број	Датум	Укупни број дана од издавања	Класа		Класа одлучивања	Укупна вредност	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања		
			Укупна вредност	Удео одлучивања																	
1		3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	
2		35	22,86%																		
3	Обављање послова из области приватне правне заштите	19	47,37%																		
4	Обављање послова из области приватне правне заштите	7	17,43%																		
5	Обављање послова из области приватне правне заштите	5	12,50%																		
6	Обављање послова из области приватне правне заштите	5	12,50%																		
7	Промоцијске, привредне и друге активности из области приватне правне заштите	22	54,55%																		
8	Надворешне активности из области приватне правне заштите	3	7,27%																		
9	Укупна вредност одлучивања из области приватне правне заштите	2	5,00%																		

Редни број	Датум	Укупни број дана од издавања	Класа		Класа одлучивања	Укупна вредност	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања		
			Укупна вредност	Удео одлучивања																			
1		35	2,86%	5,71%																			
2	Обављање послова из области приватне правне заштите	15	4,29%	8,57%																			
3	Обављање послова из области приватне правне заштите	7	1,97%	3,94%																			
4	Обављање послова из области приватне правне заштите	8	2,29%	4,57%																			
5	Обављање послова из области приватне правне заштите	5	1,43%	2,86%																			
6	Обављање послова из области приватне правне заштите	5	1,43%	2,86%																			
7	Промоцијске, привредне и друге активности из области приватне правне заштите	22	6,29%	12,57%																			
8	Надворешне активности из области приватне правне заштите	9	2,57%	5,14%																			
9	Укупна вредност одлучивања из области приватне правне заштите	2	0,57%	1,14%																			

НАПОМЕНА: Подаци у колоницама од 5 до 17 и од 19 до 28 приказани су у процентима. Процент је однос: "брзина одлуке" према "укупном броју дана".

Редни број	Датум	Укупни број дана од издавања	Класа		Класа одлучивања	Укупна вредност	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања	Удео одлучивања		
			Укупна вредност	Удео одлучивања																			
1		35	3	8,57%	32	91,43%																	
2	Обављање послова из области приватне правне заштите	2	0,00%	0,00%	2	100,00%																	
3	Обављање послова из области приватне правне заштите	7	1	14,29%	6	85,71%																	
4	Обављање послова из области приватне правне заштите	8	1	12,50%	7	87,50%																	
5	Обављање послова из области приватне правне заштите	5	0	0,00%	5	100,00%																	
6	Обављање послова из области приватне правне заштите	5	0	0,00%	5	100,00%																	
7	Промоцијске, привредне и друге активности из области приватне правне заштите	22	4	18,18%	18	81,82%																	
8	Надворешне активности из области приватне правне заштите	3	0	0,00%	3	100,00%																	
9	Укупна вредност одлучивања из области приватне правне заштите	2	0	0,00%	2	100,00%																	

ПОГРАМА И ПОДРОДНЕ

Редни број	Датум	Укупан број делова		ОСОБЛИВИ		КОСОВИ		ПАНУ		ИЗБОРНИ		ИЗБОРНИ		ИЗБОРНИ		ИЗБОРНИ		ИЗБОРНИ											
		Укупан број	Делова	Укупан број	Делова	Укупан број	Делова	Укупан број	Делова	Укупан број	Делова	Укупан број	Делова	Укупан број	Делова	Укупан број	Делова	Укупан број	Делова										
1	Внебрана изјављивања са малолетнимом	3	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
2	Резолуције и подноси	93	93	15,52%	—	4,36%	—	16,13%	—	34,41%	66,67%	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33,33%	—	—	—	—	—	—	—	—

НАПОМЕНА: Подаци у календару од 5 до 17 и од 19 до 28 приказани су у процентима. Процент је однос "врста одлуке" према "укупном броју делова".

Редни број	Датум	Укупан број делова		УКУПНО		ПОТРЕБНО	
		Укупан број	Делова	Укупан број	Делова	Укупан број	Делова
1	Внебрана изјављивања са малолетнимом	3	3	4	5	6	7
2	Резолуције и подноси	93	93	16,13%	78	83,87%	—

ИДЕ ИНТЕРВЕНТУРНЕ СВОЈИНЕ

Репортор	Датум	Урнуброј дела	Копиражна деловодња	Копиражна деловодња	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	
1	Повода корисничке правне интервенције	1																	
2	Неваљано искористићање ауторског дела или предмета средњег права	5	80,00%		20,00%														

Репортор	Датум	Урнуброј дела	Копиражна деловодња	Копиражна деловодња	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	
1	Повода корисничке правне интервенције	1	0																	
2	Неваљано искористићање ауторског дела или предмета средњег права	5	0																	

НАПОМЕНА: Поједи у колоницама од 3 до 17 и од 19 до 28 приказани су проценцима. Процент је однос "врста делова" према "укупним број делова".

Репортор	Датум	Урнуброј дела	Копиражна деловодња	Копиражна деловодња	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	Условно осуш осуш	
1	Повода корисничке правне интервенције	1	0	0,00%	1	100,00%														
2	Неваљано искористићање ауторског дела или предмета средњег права	5	0	0,00%	5	100,00%														

МЕД ИМОВИНЕ

Редни број	Дело	Укупан број делова	Општество (индивидуално)	Својина	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	
1	Некретна	3	100.00%																					
2	Некретна	1974	20.00%	0.28%	14.52%																			
3	Некретна	793	15.31%	0.33%	13.33%																			
4	Некретна	317	40.24%	21.07%	3.29%																			
5	Некретна	4	100.00%																					
6	Некретна	1	100.00%																					
7	Некретна	23	17.39%	47.83%																				
8	Некретна	3	45.73%	1.3%																				
9	Некретна	3	16.07%	50.00%																				
10	Некретна	5	100.00%																					
11	Некретна	14	15.73%	83.33%	28.57%																			
12	Некретна	14	15.73%	83.33%	28.57%																			
13	Некретна	14	15.73%	83.33%	28.57%																			
14	Некретна	14	15.73%	83.33%	28.57%																			
15	Некретна	14	15.73%	83.33%	28.57%																			
16	Некретна	14	15.73%	83.33%	28.57%																			

Редни број	Дело	Укупан број делова	Општество (индивидуално)	Својина	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	
1	Некретна	3	100.00%																						
2	Некретна	1024	12.5	4.93%	13.33%																				
3	Некретна	793	87	4.31%	7.69%	3.18%																			
4	Некретна	317	36	1.86%	4.80%	4.15%																			
5	Некретна	4	7	3.86%	50.00%																				
6	Некретна	1	1	100.00%	100.00%																				
7	Некретна	1	0																						
8	Некретна	23	4	5.00%	17.39%	13.64%																			
9	Некретна	80	33	5.00%	24.37%	21.25%																			
10	Некретна	6	1	16.67%																					
11	Некретна	317	36	1.86%	4.80%	4.15%																			
12	Некретна	4	2	50.00%	7	50.00%																			
13	Некретна	1	1	100.00%	0	0.00%																			
14	Некретна	1	0	0.00%	1	100.00%																			
15	Некретна	80	33	5.00%	24.37%	21.25%																			
16	Некретна	6	1	16.67%																					
17	Некретна	5	0	0.00%	5	100.00%																			
18	Некретна	6	3	50.00%	3	50.00%																			
19	Некретна	14	3	21.43%	11	78.57%																			

ИМПОВИНА: Продају и куповине од 8. до 17. и од 19. до 28. припаднице су припаднице. Процент је однос "врсна одлуке" према "укупном броју дела".

Редни број	Дело	Укупан број делова	Општество (индивидуално)	Својина	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	Укупан број делова	
1	Некретна	3	100.00%																						
2	Некретна	1974	20.00%	0.28%	14.52%																				
3	Некретна	793	15.31%	0.33%	13.33%																				
4	Некретна	317	40.24%	21.07%	3.29%																				
5	Некретна	4	100.00%																						
6	Некретна	1	100.00%																						
7	Некретна	23	17.39%	47.83%																					
8	Некретна	3	45.73%	1.3%																					
9	Некретна	3	16.07%	50.00%																					
10	Некретна	5	100.00%																						
11	Некретна	14	15.73%	83.33%	28.57%																				
12	Некретна	14	15.73%	83.33%	28.57%																				
13	Некретна	14	15.73%	83.33%	28.57%																				
14	Некретна	14	15.73%	83.33%	28.57%																				
15	Некретна	14	15.73%	83.33%	28.57%																				
16	Некретна	14	15.73%	83.33%	28.57%																				
17	Некретна	14	15.73%	83.33%	28.57%																				
18	Некретна	14	15.73%	83.33%	28.57%																				
19	Некретна	14	15.73%	83.33%	28.57%																				

МП ШРВАЉА, ЈУДИ

Репортежи	Датум	Укупни број дрва	ИСОСТАВЛЕНИ АЛИИ	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР		
																				3	4
1	2	716	9,02%	0,26%	0,77%	1,29%	81,53%	6,48%	0,13%												
2		238	8,40%	7,98%	28,89%	6,42%	6,72%	35,29%	19,31%												
3		36	5,56%	13,89%	61,11%	16,67%	11,11%														
4		18	83,33%																		

Репортежи	Датум	Укупни број дрва	ИСОСТАВЛЕНИ АЛИИ	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР																							
																				3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
1	2	716	145	7,86%	10,62%	1,93%	0,26%	0,13%	14,48%	1,29%																																
2		238	64	6,30%	20,59%	6,72%	0,81%	3,33%	3,78%	10,08%	5,46%																															
3		36	5	13,89%	2,78%			5,56%	8,33%	2,78%																																
4		18	5	27,78%	21,22%																																					

НАПОМЕНА: Подаци у колоницама од 3 до 17 и од 19 до 28 приказани су у процентима. Процент је однос „Укупно одуше“ према „Укупном броју дрва“.

Репортежи	Датум	Укупни број дрва	ИСОСТАВЛЕНИ АЛИИ	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР	УКУПНА КОЛИЧИНА МРАМОР																			
																				3	4	5	6	7														
1	2	716	145	18,69%	631	81,31%																																
2		238	64	26,89%	174	73,11%																																
3		36	5	13,89%	31	86,11%																																
4		18	5	27,78%	13	72,22%																																

Апелациони суд у Београду

ЧПД ОПШТЕ СЛУЖБЕНИ ЛУДИ И ИЗОВАНЕ

Редни број	Дело	Укупни број дела	Категорија дела	Општина	Мана	Колонна	ИЗУМЕРИ	Општина	Мана	Колонна	ИЗУМЕРИ	Општина	Мана	Колонна	ИЗУМЕРИ	Општина	Мана	Колонна	ИЗУМЕРИ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1	Изавање опште опасности	27	20,53%	7,41%			21,22%	40,74%	29,45%										
2	Умешане и сагласане јавних уређаја	6	50,00%			16,67%		33,33%											
3	Неправилно и неправилно извођење грађевинских радова	3	100,00%																
4	Источњене опасности	2			100,00%														
5	Греша дела против опште опасности	48	64,58%				6,25%	10,42%	8,33%										

Редни број	Дело	Укупни број дела	Категорија дела	Општина	Мана	Колонна	ИЗУМЕРИ	Општина	Мана	Колонна	ИЗУМЕРИ	Општина	Мана	Колонна	ИЗУМЕРИ	Општина	Мана	Колонна	ИЗУМЕРИ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1	Изавање опште опасности	27	14,81%	11,11%	3,70%					11,11%	7,41%	14,81%							
2	Умешане и сагласане јавних уређаја	6		33,33%								33,33%							
3	Неправилно и неправилно извођење грађевинских радова	3			66,67%	66,67%													
4	Источњене опасности	2		0															
5	Греша дела против опште опасности	48	13	2,08%	25,00%	16,67%	4,17%			4,17%	6,25%								

НАПОМЕНА: Подаци у колоницама од 5 до 17 и од 19 до 28 приказани су у процентима. Проценти је обавс "брата обрине" греша "јуртним број дела".

Редни број	Дело	Укупни број дела	Категорија дела	Општина	Мана	Колонна	ИЗУМЕРИ	Општина	Мана	Колонна	ИЗУМЕРИ	Општина	Мана	Колонна	ИЗУМЕРИ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	Изавање опште опасности	27	25,93%	20	74,07%										
2	Умешане и сагласане јавних уређаја	6	33,33%	4	66,67%										
3	Неправилно и неправилно извођење грађевинских радова	3	66,67%	1	33,33%										
4	Источњене опасности	2	0,00%	2	100,00%										
5	Греша дела против опште опасности	48	13	27,08%	35	72,92%									

ИПО БЕЛЕЖНИЦИ НАМЛОГ САСИРАЊА

Редни број	Датум	Укупни број дана оспоришта	Човешка АИП	Корисна АИП	ПНУ АИП	Корисна АИП	ПНУ АИП	Човешка АИП	Корисна АИП	ПНУ АИП	Човешка АИП	Корисна АИП	ПНУ АИП	Човешка АИП	Корисна АИП	ПНУ АИП	Човешка АИП	Корисна АИП	ПНУ АИП		
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.		
1.	Управљане јавност сасирања	1.	100,00%				100,00%														
2.	Управљане безбедности вадњаца сасирања	1.	100,00%																		
3.	Испитивање квалитета меду сасирањем у сасирањем	15	20,00%	13,33%	13,33%	6,67%	40,00%	13,33%													
4.	Тешко дело против безбедности јавност сасирања	179	28,69%	0,56%	20,67%	16,79%	6,70%	44,13%	0,56%												

Редни број	Датум	Укупни број дана оспоришта	Човешка АИП	Корисна АИП	ПНУ АИП	Корисна АИП	ПНУ АИП	Човешка АИП	Корисна АИП	ПНУ АИП	Човешка АИП	Корисна АИП	ПНУ АИП	Човешка АИП	Корисна АИП	ПНУ АИП	Човешка АИП	Корисна АИП	ПНУ АИП									
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.
1.	Управљане јавност сасирања	1.	0																									
2.	Управљане безбедности вадњаца сасирања	1.	0																									
3.	Испитивање квалитета меду сасирањем у сасирањем	15	3	13,33%	6,67%	6,67%	6,67%	6,67%																				
4.	Тешко дело против безбедности јавност сасирања	179	54	11,73%	10,44%	4,47%	0,56%	2,79%	5,59%	1,12%	21,25%																	

НАПОМЕНА: Подаци у колонице од 5 до 17 и од 19 до 28 приказани су проценатама. Процент је однос "човешка АИП" према "укупном броју дана".

Редни број	Датум	Укупни број дана оспоришта	Човешка АИП	Корисна АИП	ПНУ АИП	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	
1.	Управљане јавност сасирања	1	0	0,00%	1	100,00%
2.	Управљане безбедности вадњаца сасирања	1	0	0,00%	1	100,00%
3.	Испитивање квалитета меду сасирањем у сасирањем	15	3	20,00%	12	80,00%
4.	Тешко дело против безбедности јавност сасирања	179	54	30,17%	125	69,83%

АПЕЛЦИОНИ СУД

Редни број	Датум	Укупан број делова	Испитивна група							Итого	Процент	Испитивна група								
			Испитивна група	Испитивна група	Испитивна група	Испитивна група	Испитивна група	Испитивна група	Испитивна група			Испитивна група	Испитивна група	Испитивна група	Испитивна група	Испитивна група	Испитивна група			
1	Стрелчање службеног лица у државу / службене државе	18	22,22%	11,11%	6,28%	13,56%	4,44%	22,22%	100,00%	18	11,11%	22,22%	4,44%	22,22%	11,11%	6,28%	13,56%	4,44%	22,22%	100,00%
2	Неважност службене државе / државу / службене државе	59	73,31%	29,23%	6,78%	13,56%	33,90%			59	29,23%	6,78%	13,56%	33,90%						
3	Одредбама и унутрашње службеног печата и службеног отиска	1						100,00%		1				100,00%						

НАПОМЕНА: Подаци у колоницама од 5 до 17 и од 19 до 28 приказани су у процентима. Процент је однос "врста одлуке" према "укупном броју делова".

Редни број	Датум	Укупан број делова	Испитивна група							Итого	Процент										
			Испитивна група	Испитивна група	Испитивна група	Испитивна група	Испитивна група	Испитивна група	Испитивна група												
1	Стрелчање службеног лица у државу / службене државе	18	2	11,11%	11,11%					18	11,11%										
2	Неважност службене државе / државу / службене државе	59	8	5,08%	8,47%				1,69%	5,08%	8,47%										
3	Одредбама и унутрашње службеног печата и службеног отиска	1	0																		

МП ПРАВОСТА

Редни број	Датум	Укупан број дела	Остатак на или одговарајућа	Копирај	ПНУ	Копирај		ПНУ		Копирај		ПНУ		Копирај		ПНУ		Копирај		ПНУ		
						1. до 3. јуна	4. до 10. јуна	1. до 3. јуна	4. до 10. јуна	1. до 3. јуна	4. до 10. јуна	1. до 3. јуна	4. до 10. јуна	1. до 3. јуна	4. до 10. јуна	1. до 3. јуна	4. до 10. јуна	1. до 3. јуна	4. до 10. јуна	1. до 3. јуна	4. до 10. јуна	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14									
1	Непријављена привременог дела у уметности	1				100,00%																
2	Помоћ уметнику после извршеног привременог дела	23	69,57%	4,39%			8,70%	11,00%	4,35%													
3	Даване самог исказа	2	100,00%																			
4	Сретавање и сличне догађања	4	25,00%	75,00%																		

Редни број	Датум	Укупан број дела	Намена или описивање	Копирај	ПНУ	Копирај		ПНУ		Копирај		ПНУ		Копирај		ПНУ		Копирај		ПНУ								
						1. до 3. јуна	4. до 10. јуна	1. до 3. јуна	4. до 10. јуна	1. до 3. јуна	4. до 10. јуна	1. до 3. јуна	4. до 10. јуна	1. до 3. јуна	4. до 10. јуна	1. до 3. јуна	4. до 10. јуна	1. до 3. јуна	4. до 10. јуна									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
1	Непријављена привременог дела у уметности	1	1			100,00%																						
2	Помоћ уметнику после извршеног привременог дела	23	4	4,35%	11,00%	8,70%																						
3	Даване самог исказа	2	1	50,00%																								
4	Сретавање и сличне догађања	4	0																									

НАПОМЕНА: Помоћ у уметности од 2 до 17 и од 19 до 28 принадељују у проценцима. Процент је однос "брзина објаве" према "укупном броју дела".

Редни број	Датум	Укупан број дела	Копирај	ПОТЦИК		
				1	2	3
1	2	3	4	5	6	7
1	Непријављена привременог дела у уметности	1	1	100,00%	0	0,00%
2	Помоћ уметнику после извршеног привременог дела	23	4	17,39%	19	82,61%
3	Даване самог исказа	2	1	50,00%	1	50,00%
4	Сретавање и сличне догађања	4	0	0,00%	4	100,00%

ПОТЦИНИ РЕДИ И МИРА

Редни број	Дело	Укупан број доносилаца дела	количина дела	почетна вредност дела	количина предмета	укупна вредност предмета	количина предмета	укупна вредност предмета	количина предмета	укупна вредност предмета	количина предмета	укупна вредност предмета	количина предмета	укупна вредност предмета
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
1	Наказива знаме и герба	1	10,00%											
2	Непоштованост	20	10,00%		30,00%	15,00%	35,00%	25,00%						
3	Наказива поштованост на спорној ризици или државној оцу	51	74,51%	15,69%	19,61%		3,23%	1,86%						
4	Управљива државна	68	42,65%				25,00%	29,41%	2,84%					
5	Наказива проповољна државна	266	10,90%	29,32%	1,59%	8,27%	28,20%	57,14%	0,38%					
6	Управљива државна	1						100,00%						
7	Управљива државна	23	13,04%		8,79%	26,09%	4,33%	73,91%						
8	Непоштованост државне	2	50,00%			50,00%	50,00%	50,00%						
9	Непоштованост државне	1						100,00%						

Редни број	Дело	Укупан број доносилаца дела	количина дела	почетна вредност дела	количина предмета	укупна вредност предмета	количина предмета	укупна вредност предмета	количина предмета	укупна вредност предмета	количина предмета	укупна вредност предмета	количина предмета	укупна вредност предмета															
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	
1	Наказива знаме и герба	1	0																										
2	Непоштованост	20	1	5,00%																									
3	Наказива поштованост на спорној ризици или државној оцу	51	0																										
4	Управљива државна	68	31	8,82%	36,76%	13,24%																							
5	Наказива проповољна државна	266	40	10,53%	4,51%	6,51%	0,38%																						
6	Управљива државна	1	0																										
7	Управљива државна	23	3	4,35%	8,79%																								
8	Непоштованост државне државној	2	0																										
9	Непоштованост државне државној	1	0																										

НАПОМЕНА: Подаци укључени од 5 до 17 и од 19 до 28 приказани су у процентима. Процент је однос "брста одлуке" према "укупном броју дела".

Редни број	Дело	Укупан број доносилаца дела	количина дела	почетна вредност дела	количина предмета	укупна вредност предмета
1	2	3	4	5	6	7
1	Наказива знаме и герба	1	0	0,00%	1	100,00%
2	Непоштованост	20	1	5,00%	19	95,00%
3	Наказива поштованост на спорној ризици или државној оцу	51	0	0,00%	51	100,00%
4	Управљива државна	68	31	45,59%	37	54,41%
5	Наказива проповољна државна	266	40	15,04%	216	84,96%
6	Управљива државна	1	0	0,00%	1	100,00%
7	Управљива државна	23	3	13,04%	20	86,96%
8	Непоштованост државне државној	2	0	0,00%	2	100,00%
9	Непоштованост државне државној	1	0	0,00%	1	100,00%

МУЛТИПЛИЦИСАНЕ

Редни број	Дело	Укупни број дела	Број издања	Број копија	Број оригинала	Број копија	Број оригинала	Број копија	Број оригинала	Број копија	Број оригинала	Број копија	Број оригинала	Број копија	Број оригинала	Број копија	Број оригинала
1.	Философовања из правне историје	30	36,67%	3,33%	40,00%	16,67%											
2.	Посебни случајеви из правне историје	5	60,00%		40,00%												
3.	Философовања из правне историје	4	50,00%	25,00%													
4.	Издавање на управљиве некретности	4	75,00%	25,00%													

Редни број	Дело	Укупни број дела	Број издања	Број копија	Број оригинала	Број копија	Број оригинала	Број копија	Број оригинала	Број копија	Број оригинала	Број копија	Број оригинала	Број копија	Број оригинала	Број копија	Број оригинала
1.	Философовања из правне историје	30	7	23,33%	6,67%												
2.	Посебни случајеви из правне историје	5	0														
3.	Философовања из правне историје	4	0														
4.	Издавање на управљиве некретности	4	0														

НАПОМЕНА: Подаци у колонама од 5 до 17 и од 19 до 28 приказани су у процентима. Процент је однос "оста остале" према "укупном броју дела".

Редни број	Дело	Укупни број дела	Број издања	Број копија	Број оригинала	Број копија	Број оригинала	Број копија	Број оригинала	Број копија	Број оригинала	Број копија	Број оригинала	Број копија	Број оригинала	Број копија	Број оригинала
1.	Философовања из правне историје	30	7	23,33%	23	76,67%											
2.	Посебни случајеви из правне историје	5	0	0,00%	5	100,00%											
3.	Философовања из правне историје	4	0	0,00%	4	100,00%											
4.	Издавање на управљиве некретности	4	0	0,00%	4	100,00%											

МАЛ ПОЧЕЊИСТИ И ДРУГИК
ПРОЈЕКТИ И МЕТОДИЧНИ ПРИЛОЗИ

Рани бр.	Део	Укупан број делова	Укупна вредност делова	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација
1	Резиме изложених пројеката	17	52,84%																
2	Резиме изложених пројеката	19	47,37%																
3	Резиме изложених пројеката	2	100,00%																
4	Преглед изложених пројеката	16	25,00%																
5	Управљачки лист под изложеним пројекатима	1	100,00%																
6	Јавно подстицање на извршавање пројеката	1																	
7	Вредновање и субвенције за извршавање пројеката	6																	
8	Финансијарна програмска документација	4																	
9	Терминологија и дефиниције	7																	

Рани бр.	Део	Укупан број делова	Укупна вредност делова	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација
1	Резиме изложених пројеката	17	6	17,65%	17,65%	11,76%													
2	Резиме изложених пројеката	19	9	5,49%	42,11%	21,63%													
3	Резиме изложених пројеката	2	0																
4	Преглед изложених пројеката	16	3	18,75%	18,75%														
5	Управљачки лист под изложеним пројекатима	1	0																
6	Јавно подстицање на извршавање пројеката	1	0																
7	Вредновање и субвенције за извршавање пројеката	6	0																
8	Финансијарна програмска документација	4	0																
9	Терминологија и дефиниције	7	0																

НАПОМЕНА: Подаци у колоницама од 5 до 17 и од 19 до 26 приказани су у процентима. Процент је однос "вредности делова" према "укупној вредности".

Рани бр.	Део	Укупан број делова	Укупна вредност делова	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација	Класификација
1	Резиме изложених пројеката	17	6	35,29%	11	64,71%													
2	Резиме изложених пројеката	19	9	47,37%	10	52,63%													
3	Резиме изложених пројеката	2	0	0,00%	2	100,00%													
4	Преглед изложених пројеката	16	3	18,75%	13	81,25%													
5	Управљачки лист под изложеним пројекатима	1	0	0,00%	1	100,00%													
6	Јавно подстицање на извршавање пројеката	1	0	0,00%	1	100,00%													
7	Вредновање и субвенције за извршавање пројеката	6	0	0,00%	6	100,00%													
8	Финансијарна програмска документација	4	0	0,00%	4	100,00%													
9	Терминологија и дефиниције	7	0	0,00%	7	100,00%													

II
ПРЕТПОСТАВКА НЕВИНОСТИ
У ПРАКСИ ЕВРОПСКОГ СУДА
И ДОМАЋИХ СУДОВА

мр Сретко Јанковић,
судија Апелационог суда у Београду

ПРЕТПОСТАВКА НЕВИНОСТИ У ПРАКСИ ЕВРОПСКОГ СУДА И ДОМАЋИХ СУДОВА

Увод

Право окривљеног да се сматра невиним док се његова кривица не докаже правноснажном судском одлуком представља једну од гаранција положаја окривљеног у кривичном поступку, коју пружају Устав, Законик о кривичном поступку и многи међународни акти (Универзална декларација о правима човека, Међународни пакт о грађанским и политичким правима, Европска конвенција о заштити људских права и основних слобода).

Суштина ове претпоставке је да се осигура да се свако лице сматра невиним док се не докаже његова кривица. Као таква, претпоставка невиности је веома значајна за остваривање права на правично суђење, које је прописано одредбом члана 6. став 2. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода. Претпоставку невиности прописује и одредба члана 34. став 3. Устава Републике Србије, одредба члана 3. Законика о кривичном поступку, као и одредба члана 73. Закона о јавном информисању и медијима.

За разлику од нормативних решења, у пракси је ситуација много другачија, с обзиром да долази до честог кршења ове претпоставке од стране одређених државних органа, политичких функционера и средстава јавног информисања. Да је то тако, видљиво је, како из праксе Европског суда, тако и из праксе домаћих судова, а на то је указао и Високи савет судства у Саопштењу из октобра 2017. године, у којем се, између осталог, истиче "да се свакодневним изјавама политичара и државних функционера крши претпо-

ставка невиности". Коначно, на то указују и поједини поступци, углавном пред прекршајним судовима, који се воде због повреде ове претпоставке.

У овом чланку указујемо на неке одлуке Европског суда и домаћих судова, које могу бити од користи судијама у њиховом свакодневном раду.

Пракса Европског суда

Европски суд за људска права има богату праксу у вези са претпоставком невиности. Наиме, у неким предметима суд је креирао стандарде на основу којих се процењује да ли је понашањем државних службеника и функционера повређена претпоставка невиности (предмет *Alenet de Ribemont* против Француске број 151178/89 од 10.02.1995. године) где су званичници давали преурањене и несмотрене изјаве којима су прекршили претпоставку невиности. У пресуди *Barbera, Messegue i Jabardo* против Шпаније (број 10590/83 од 06.12.21988. године) садржане је захтев да сви учесници у поступку из састава суда док обављају своје дужности не смеју полазити од претпоставке да је окривљени учинио кривично дело, да је терет доказивања на тужиоцу и да свака сумња треба бити тумачена у корист окривљеног. У предмету *Minelli* против Швајцарске (број 8660 од 25.03.1983. године) суд је утврдио повреду претпоставке невиности, с обзиром да је домаћи суд донео одлуку да окривљени надокнади трошкове кривичног поступка и плати новчану казну иако је кривични поступак обустављен због застарелости, те је навео "да би поступак вероватно довео до осуђујуће пресуде да није наступила застара".

Европски суд даје велики значај претпоставци невиности, јер је она веома важна за поштовање права на поштено (правично) суђење, па је стога могуће да се утврди повреда претпоставке невиности иако је кривични поступак у целини прогласио поштеним и у складу са стандардима из Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода.

До повреда претпоставке невиности често долази у одлукама судова које се односе на одређивање и продужење притвора у кривичном поступку, на шта је Европски суд указао на пример у одлукама *Matijašević* против Србије (број 23037/04 од 19.09.2006. године), затим *Peša* против Хрватске (број 40523/08 од 08.04.2010. године), *Mugoša* против Црне Горе (број 76522/12 од 21.06.2016. године) и др.

У пресуди *Hajnal* против Србије (број 36937/06 од 12.06.2012. године) Европски суд је утврдио да је домаћи суд, ценећи као отежавајућу околност да се против окривљеног води још 6 кривичних поступака, повредио претпоставку невиности.

Да се претпоставка невиности мора поштовати и након доношења ослобађајуће пресуде произилази из одлуке *Sekanina* против Аустрије од 25.8.1993. године, где се наводи да пошто је ослобађајућа пресуда постала правноснажна није прихватљиво да домаћи судови и даље изражавају сумњу у погледу кривице лица коме је изречена ослобађајућа пресуда.

Ако лице које је ослобођено оптужбе у кривичном поступку поднесе грађанску тужбу захтевајући накнаду за претпретресни притвор, али му та накнада буде ускраћена уз образложење да је ослобођен због "недостатка доказа", ради се о кршењу претпоставке невиности. (Одлука *Tendam* против Шпаније).

У пресуди *Lavents* против Литваније (бр.58442/2000 од 28.11.2002. године) Европски суд је закључио да када судија неопозиво прогласи нечију кривицу пре него што је изречена пресуда, то је доказ повреде члана 6. став 1., у смислу субјективне пристрасности, а истовремено и доказ повреде претпоставке невиности.

Према пракси Европског суда, претпоставка невиности се не односи на лице против кога није поднета кривична пријава, као нпр. за лице које чека депортацију или екстрадицију другој држави и које се за то време налази у притвору, као и за лице за које се сумња да је извршило кривично дело, али против њега није поднета никаква службена кривична пријава. (Одлука *X* против Аустрије, бр. 1918/63 од 18.12.1963. године и одлука *Adolf* против Аустрије, бр. 8269/78 од 26.3.1982. године).

У одлуци *Tirado Ortiz i Lozano Martin* против Шпаније (бр. 43486/98 од 15.6.1999. године) суд је заузео став да истражне радње као што су узимање отисака прстију, узорака крви или ДНК узорака, као и претресање стана и других просторија, те изузимање потенцијалног доказног материјала од осумњиченог, не представљају повреду претпоставке невиности.

У одлуци *Allen* против Уједињеног Краљевства (бр. 25424/09 од 12.7.2013. године) суд је заузео став да претпоставка невиности штити лице које је ослобођено од оптужбе или је против њега кривични поступак обустављен, те органи не могу поступати према њему као да је заправо криво за кривично дело, за које је био ослобођен од оптужбе или за које је кривични поступак обустављен. Наиме, суд напомиње, да без заштите претпоставке невиности у тим ситуацијама, јемства из члана 6. став 2. могла би постати само теоријска, а веома је важан и углед тог лица по окончању кривичног поступка, тј. како јавност доживљава то лице.

У одлуци *Y.B. и други* против Турске (бр. 48319/99 од 28.10.2010. године) суд је заузео став да објављивање фотографије осумњиченог у средствима информисања не представља повреду претпоставке невиности.

У одлуци *Ringwald* против Хрватске (бр. 14590/15 од 22.01.2019. године) суд је заузео став да није повређена претпоставка невиности подносиоца, иако је полицијски службеник у изјави навео да је подносилац раније осуђиван у Француској и да се "овај пут неће извући", јер је у одлуци Врховног суда Хрватске наведено да је таквом изјавом полицијског службеника повређена претпоставка невиности, али да та изјава ни на који начин није утицала на кривични поступак против подносиоца. Дакле, суд је стао на становиште да се одлука Врховног суда Хрватске може сматрати као признање да је наведена изјава повредила претпоставку невиности, те да је подносилац имао могућност да покрене парнични поступак за накнаду штете због повреде свог права, али је он то пропустио да учини.

Пракса домаћих судова

Осим одлука Европског суда, и наши судови су у више одлука утврдили кршење претпоставке невиности.

У одлуци Уставног суда Уж бр. 227/08 од 09.7.2009. године, суд је утврдио да је повређена претпоставка невиности у одлукама о притвору, када се као утврђена узима чињеница да је окривљени учинио кривично дело које му се оптужницом ставља на терет, док се у одлуци Уж бр. 4660/10 од 13.7.2012. године истиче да је наводи "да је суд имао на уму чињеницу да су окривљени предметна кривична дела извршили организовано и у групи са циљем да изазову неред", такође, повређена наведена претпоставка.

У одлуци Уставног суда Србије Уж.бр. 1036/08 од 19.03.2009. године тај суд је усвојио уставну жалбу, те је утврдио да је решењем Врховног суда Србије Кж II 1776/08 од 15.07.2008. године повређено право на претпоставку невиности окривљеног (подносиоца). Наиме, у одлуци Врховног суда Србије је наведено "да оптужени боравком на слободи неће поновити или наставити са вршењем кривичних дела која је до сада чинио". Стога Уставни суд истиче "да из садржине оспореног решења следи да се њиме као утврђена узима чињеница да је окривљени починио кривично дело које му је стављено на терет", али како се кривични поступак у том моменту (тј. у време доношења оспореног решења) налазио на почетку главног претреса тј. није правноснажно окончан, то Уставни суд оцењује да је "наведеном формулацијом из оспореног решења повређена одредба члана 34 став 3 Уставом зајамченог права подносиоца на претпоставку невиности".

У одлуци Уставног суда Србије Уж.бр. 4713/12 од 07.05.2015. године тај суд је утврдио да је одлуком Апелационог суда у Београду Кж1.бр. 4011/11 од 19.03.2012. године повређено право на претпоставку невиности, јер је Апелациони суд у Београду, у поменутој одлуци, којом је одбијена оптужба за кривично дело из члана 274. став 4. КЗ, у вези члана 33. КЗ, формулацијом у образложењу одлуке "чињенично стање указује да су лица против којих се води овај кривични поступак учинила предметно кривично дело", повредио претпоставку невиности.

Врховни касациони суд се у неким својим одлукама изјашњавао о повреди претпоставке невиности у средствима јавног информисања, па је тако у одлуци Рев бр. 1852/10 од 06.10.2010. године утврдио да нема повреде ове претпоставке, па ни одговорности за штету јавног гласила и одговорност уредника, који су објавили информацију о подношењу кривичне пријаве за кривично дело против осумњиченог, јер је таква информација била веродостојна, потпуна и од интереса за јавност, те да објављивањем информације нису повређене одредбе члана 37. и 45. став 2. Закона о јавном информисању. Међутим, у одлуци Апелационог суда у Београду Гж број 6192/10 од 09.02.2011. године суд је нашао да постоји повреда претпоставке невиности када се у наслову и тексту чланка објављеног у дневним новинама одређено лице третира као члан криминалне групе која је извршила кривично дело, иако против тога лица није чак ни покренут кривични поступак у вези са догађајем наведеним у објављеном чланку, без обзира што је текст објављен у складу са званичним саопштењем МУП-а.

Одлуком Апелационог суда у Београду Кж2.бр. 356/10 од 13.10.2010. године тај суд је утврдио да је првостепени суд повредио претпоставку невиности, а та одлука гласи: "Повређена је претпоставка невиности окривљеног, када суд у образложењу решења којим обуставља кривични поступак наведе да је кривични поступак обустављен због апсолутне застарелости кривичног гоњења, да је у току поступка неспорно утврђено да је окривљени извршио кривично дело које му се ставља на терет".

У одлуци Апелационог суда у Београду Кж-2 број 284/12 од 27.01.2012. године се наводи да приликом одлучивања о притвору, суд не може констатовати да је окривљени одређене радње из оптужнице, већ само може говорити о постојању основане сумње да је на начин, како му је оптужним актом стављено на терет, извршио кривично дело, јер се у супротном крши претпоставка невиности.

Закључна разматрања

Претпоставка невиности, као елемент права на правично суђење, веома је важан сегмент права окривљеног на одбрану.

Суштина претпоставке невиности обично се изражава правилом да се свако сматра невиним и да се нико не може сматрати кривим док се правноснажном судском одлуком од стране надлежног суда не утврди његова кривица. Претпоставка невиности је гарантована бројним међународним актима, као и Уставом Републике Србије и Закоником о кривичном поступку и Законом о јавном информисању и медијима, а кодекси Владе Републике Србије и Народне скупштине републике Србије траже од чланова Владе и народних посланика да поштују претпоставку невиности. Међутим, у пракси долази до честог кршења ове претпоставке од стране одређених државних органа, политичких функционера и средстава јавног информисања. Иако законски и других прописи, као и поједини кодекси, траже од свих да ову претпоставку поштују, сведоци смо њеног честог кршења на шта је указао и Високи савет судства. Иако Закон о јавном информисању и медијима прописује прекршајну одговорност за случај кршења ове претпоставке, веома је мало поступка против лица која крше претпоставку невиности¹.

О претпоставци невиности постоји значајна судска пракса Европског суда, који је у својим одлукама створио одређене стандарде о томе када је повређена претпоставка невиности, односно када она није повређена, али треба истаћи да су се и домаћи судови су се бавили претпоставком невиности, а у овом раду је указано неке од тих одлука.

О значају претпоставке невиности указује и директива ЕУ 2016/343, која има за циљ подизање нивоа свести о претпоставци невиности у јавности². С обзиром да наша земља жели да постане чланица Европске уније, нужно је стално предузимати неопходне мере да би се смањио јаз између онога што је прокламовано у прописима (Устав, ЗКП, Кодекси) и стања у пракси, односно да би се

¹ Према подацима из Извештаја бр. 3/2017 о спровођењу Акционог плана за поглавље 23, стр. 41, наводи се да је у периоду од 01.01.2017. до 01.9.2017. године пред Прекршајним судом у Београду покренуто 10 прекршајних поступака због прекршаја из члана 140. Закона о јавном информисању и медијима

² Према истраживању спроведеном на узорку од 1.048 испитаника, утврђено је да само трећина грађана Србије (30,7%) зна шта је претпоставка невиности (подаци преузети са сајта "Истиномер", приступ 04.10.2019.)

кршење претпоставке невиности свело на најмању могућу меру. Другим речима, потребно је стално инсистирати на поштовању претпоставке невиности, а што је и законска обавеза свих, а Високи савет судства, у случајевима кршења ове претпоставке, треба да реагује одговарајућим саопштењима за медије. С друге стране, првостепени судови у својим одлукама, а првенствено у решењима о одређивању и продужењу притвора, морају водити рачуна да не повређују претпоставку невиности, док другостепени судови, када уоче такве повреде, треба да укажу првостепеним судовима на то, те на тај начин спрече покретање поступака пред Европским судом.

III
ГОВОР МРЖЊЕ У МЕДИЈИМА

Ирена Вуковић,
судија Апелационог суда у Београду

ГОВОР МРЖЊЕ У МЕДИЈИМА

Слобода изражавања

Слобода мишљења и слобода изражавања мишљења, информација и идеја, темељ су на којем почива свако демократско друштво. То је универзално људско право, интелектуална слобода која је прошла дуг пут кроз историју да би се дефинисала и издвојила од осталих људских права. Инструменти у борби за њено остваривање током векова били су различити, а са освешћивањем и идеологијом либерализма, ова слобода све се јасније изражавала.

Универзална декларација о људским правима која је као прилог Повељи Уједињених нација усвојена на Генералној скупштини Уједињених народа 10.12.1948. године у члану 19, слободу изражавања јасно уобличава:

"Свако има право на слободу мишљења и изражавања; ово право укључује слободу мишљења без туђег мешања а исто тако и тражење, примање и саопштавање обавештења и идеја било којим средствима и без обзира на границе".

О слободи изражавања у свим демократским системима најчешће се говори као о политичкој слободи, која има велики значај као и друге политичке слободе (слобода окупљања, удруживања и слобода избора) због доприноса политичком начину одлучивања. Међутим, иако је несумњив значај ове слободе као политичке слободе, вредност коју ова слобода има за сваког појединца, његову урођену тежњу за успостављањем и развојем сопствених могућности, немерљива је у сваком смислу.

Устав Републике Србије (*"Службени гласник РС"*, број 98 од 10.11.2006. године), у одељку о људским правима и слободама у члану 46, под насловом "Слобода мишљења и изражавања", прописује:

"Јамчи се слобода мишљења и изражавања, као и слобода да се говором, писањем, сликом или на други начин траже, примају и шире обавештења и идеје.

Слобода изражавања може се законом ограничити, ако је то неопходно ради заштите права и угледа других, чувања ауторитета и непристрасности суда и заштите јавног здравља, морала демократског друштва и националне безбедности Републике Србије".

У циљу разматрања пуног домашаја овог људског права, није довољно сагледавање његовог значења у ограничењима које прописује Устав РС, с обзиром да су општеприхваћена правила међународног права и потврђени међународни уговори, саставни део јединственог правног поретка РС и да се непосредно примењују (члан 16. став 2. и 194. Устава РС). Због тога, од ратификације, Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода (*Закон о ратификацији Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода "Службени лист Србије и Црне Горе", Међународни уговори, број 9/03, 5/05, 7/05 и "Службени гласник РС", Међународни уговори, број 12/2010*), саставни је део нашег правног система, па према томе и одређење слободе изражавања садржано у члану 10. Конвенције. Међутим, с обзиром да Устав РС у члану 18. став 3. прописује да се људска и мањинска права зајемчена у каталогу ових права садржаних у самом Уставу (*одредбе чланова 18. - 81.*) тумаче у корист унапређења вредности демократског друштва, сагласно важећим међународним стандардима људских и мањинских права, као и пракси међународних институција које надзиру њихово спровођење, непосредна примена Европске конвенције и цитирање неке одредбе Европске конвенције само по себи није довољно. Извор права за српске судове због тога мора бити и пракса Европског суда за људска права, увек када је предмет спора везан за права и слободе које су зајемчене Европском конвенцијом. То су пресуде Европског суда за људска права које уводе међународне

стандарде људских права, и то не само пресуде донете у спору против Републике Србије, већ против свих држава уговорница Европске конвенције.

Европска конвенција у члану 10. који носи наслов "Слобода изражавања" прописује:

"1. Свако има право на слободу изражавања. Ово право укључује слободу поседовања сопственог мишљења, примања и саопштавања информација и идеја без мешања јавне власти и без обзира на границе. Овај члан не спречава државе да захтевају дозволе за рад телевизијских, радио и биоскопских предузећа.

2. Пошто коришћење ових слобода повлачи за собом дужности и одговорности, оно се може подвргнути формалностима, условима, ограничењима или казнама прописаним законом и неопходним у демократском друштву у интересу националне безбедности, територијалног интегритета или јавне безбедности, ради спречавања нереда или криминала, заштите здравља или морала, заштите угледа или права других, спречавања откривања обавештења добијених у поверењу или ради очувања ауторитета и непристрасности судства."

Према Конвенцији, дакле, слобода изражавања није апсолутна с обзиром да сама конвенција прописује изузетке према којима је задирање у ову слободу допуштено. Слобода изражавања може се подвргнути формалностима, условима, ограничењима или казнама, али такво задирање у слободу изражавања мора бити законито (прописано законом), оправдано потребом заштите вишег циља (легитиман циљ задирања), и то: национална безбедност, територијални интегритет или јавна безбедност, спречавање нереда или криминала, заштита здравља или морала, заштита угледа или права других, спречавање откривања обавештења добијених у поверењу или очување ауторитета и непристрасности судства. Коначно, то задирање у слободу изражавања мора бити неопходно у демократском друштву. Да ли је дошло до повреде слободе изражавања или је задирање у ову слободу било допуштено (према члану 10. став 2. Конвенције) зависи и од оцене да ли је у конкретном случају дошло

до злоупотребе права прописаних Конвенцијом. Ова злоупотреба забрањена је чланом 17. Конвенције:

"Ништа у овој Конвенцији не може се тумачити тако да подразумева право било које државе, групе или лица да се упусте у неку делатност или изврше неки чин усмерен на поништавање било ког од наведених права и слобода или на њихово ограничавање у већој мери од оне која је предвиђена Конвенцијом."

Иако је слобода изражавања есенцијално људско право, у одређеним ситуацијама ово право може да се супротстави неком другом људском праву. У том случају слобода изражавања може се ограничити.

Размотрићемо проблематику могућег сукобљавања слободе изражавања и права на једнакост - права на недискриминацију.

Право на једнакост

Устав РС прокламује начело једнакости и забрањује сваки облик дискриминације по било ком личном својству (*члан 21. Устава РС*). Смисао прокламованог начела једнакости јесте у томе да сви уживају иста права и исте слободе. Међутим, није свако неједнако поступање дискриминација. Неједнак третман се може манифестовати на различите начине, најчешће чињењем, активним предузимањем неке радње али и пропуштањем да се предузме одређена законска обавеза. Да би неједнако поступање представљало дискриминаторско поступање, оно мора да се предузима с обзиром на одређено лично својство (стварно или претпостављено). Лично својство је разлог због којег дискриминатор према одређеним лицима или групама лица неједнако поступа у односу на друге, иако се налазе у истој или сличној ситуацији као и други. Према томе, конститутивни елемент сваке дискриминације (било непосредне, било посредне), јесте одређено лично својство.

Лично својство представља лично обележје једне особе, које одређује њен физички, психолошки, духовни, економски или друштвени идентитет (*С. Павловић, 2012, "Појам дискриминације", У: Н. Петрушић (ур.), "Судска грађанско-правна заштита од дискри-*

минације", наведено према: Н.Петрушић и др. "Антидискриминационо право - прописи, пракса и стварност", стр. 85). Устав РС, као ни Закон о забрани дискриминације као општи антидискриминациони закон, не затварају листу могућих личних својстава која су основ за неједнак третман према неком лицу или групи лица, тако да у обзир долазе, као основ могућег разликовања и сва друга својства уколико представљају обележје личности. Наравно, фактичко је питање шта може представљати лично својство, али у пракси је већ било примера дефинисања одређеног својства као личног иако оно није наведено у отвореној листи појма дискриминације у Уставу или у закону (*пребивалиште, према мишљењу Повереника за заштиту равноправности број 802/11 од 26.07.2011. године, као и пракси судова*).

Ова отворена листа могућих личних својстава која могу бити основ за дискриминацију, у складу је са међународном регулативом, имајући у виду да члан 1. Протокола 12 уз Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, прописује општу забрану дискриминације на исти начин. Овакав приступ одређивању појма дискриминације од изузетног је значаја јер закон на овај начин може пратити друштвене промене и савремене тенденције које уважавају и нека разликовања која раније нису била актуелна, и то без законских измена.

Говор мржње

Према Закону о забрани дискриминације, говор мржње је посебан облик дискриминације. У члану 11. овог закона наведено је:

"Забрањено је изражавање идеја, информација и мишљења којима се подстиче дискриминација, мржња или насиље против лица или групе лица због њиховог личног својства, у јавним гласилима и другим публикацијама, на скуповима и местима доступним јавности, исписивањем и приказивањем порука или симбола и на други начин."

Законом прописивање говора мржње као посебног облика дискриминаторског поступања, представља ограничење слободе изражавања. Ово ограничење допуштено је према одредби члана 46

став 2. Устава РС и члана 10. став 2. Европске конвенције, а поступање супротно овом ограничењу које би представљало изражавање идеја, ставова и мишљења којима се постиче дискриминација, нетрпељивост и насиље према појединцима и групама због њиховог личног својства-злоупотребу слободе изражавања (члан 17. Конвенције).

Наше кривично законодавство предвиђа кривичну одговорност за говор мржње. Наиме, одредбом члана 397 став 4 Кривичног законика (*"Службени гласник РС"*, бр.85/20005, 88/2005, 107/2005, 72/2009, 111/2009, 121/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016, 35/2019), предвиђено је као кривично дело расна и друга дискриминација, за које је прописана казна затвора од три месеца до три године за оног ко шири или на други начин учини јавно доступним текстове, слике или свако друго представљање идеја или теорија које заговарају или подстрекавају мржњу, дискриминацију или насиље, против било којег лица или групе лица, заснованих на раси, боји коже, верској припадности, националности, етничком пореклу или неком другом личном својству.

Говор мржње према Закону о јавном информисању и медијима

Иако јавно изражавање идеја, информација, односно мишљења које представља говор мржње може да се врши на било који начин у јавности (на политичким скуповима, исписивањем графита на фасадама зграда, истицањем порука на билбордима или друштвеним мрежама), с обзиром на значај који медији имају у јавном информисању, неизбежна је била и законска регулатива говора мржње у посебном закону који прописује правила о јавном информисању путем медија.

Одредба члана 75. Закона о јавном информисању и медијима (*"Службени гласник РС"*, број 83/2014, 58/2015, 12/2016 -аутентично тумачење), прописује:

"Идејама, мишљењем, односно информацијама које се објављују у медијима не сме се подстицати дискриминација, мржња или насиље против лица или групе лица због њиховог припадања или неприпадања некој раси, вери, нацији, полу, због њихове сексуалне

опредељености или другог личног својства, без обзира на то да ли је објављивањем учињено кривично дело."

И претходни закон из ове области, Закон о јавном информисању ("Службени гласник РС", број 43/2003, 61/2005, 71/2009, 89/2010 и 41/2011), није допуштао изношење идеја, информација и мишљења у јавним гласилима, које представља говор мржње, али је за разлику од нове законске регулативе, ограничио говор мржње само на онај који је усмерен на појединца или групу с обзиром на одређено, тачно наведено лично својство (*раса, вера, нација, етничка група, пол или сексуална опредељеност - члан 38*).

Отворену листу личних својстава која могу бити основ за говор мржње у медијима, прописује сада важећи Закон о јавном информисању и медијима тако што наводи да се дискриминација, мржња или насиље могу подстицати не само због оних изричито наведених личних својстава, која су уједно и најчешћа, већ и због "другог личног својства" које није наведено а по својој садржини то представља, што је, како смо видели, у складу са савременом, како домаћом, тако и међународном регулативом.

Иако се говором мржње у медијима пре свега угрожава појединачни интерес лица на кога је тај говор управљен, говором мржње угрожен је и јавни интерес. Јавни интерес у области јавног информисања обезбеђује се не само истинитим, правовременим и потпуним информисањем, већ и информисањем на начин да се подстиче разноврсност медијског садржаја, слобода изражавања идеја и мишљења у циљу задовољења потреба грађана садржајима из свих области живота, без дискриминације (*члан 15. Закона о јавном информисању и медијима*).

У циљу заштите интереса јавности у области електронских медија и заштите корисника услуга електронских медија, као и у циљу заштите и развоја слободе мишљења и изражавања, Законом о електронским медијима ("Службени гласник РС", бр.83/2014 и 6/2016) основано је Регулаторно тело за електронске медије (*даном ступања на снагу овог закона Републичка радиодифузна агенција основана Законом о радиодифузији - "Службени гласник РС", бр. 42/02, са каснијим изменама и допунама, наставља са радом као*

Регулаторно тело за електронске медије – члан 114. закона) које је овлашћено према одредби члана 28. став 1, да пружаоцу медијске услуге изрекне опомену, упозорење, привремену забрану објављивања програмског садржаја односно може му одузети дозволу због повреде обавеза које се односе на програмски садржај, поред осталог и обавезе прописане одредбом члана 51. Ова одредба која носи наслов "Забрана говора мржње", прописује:

"Регулатор се стара да програмски садржај пружаоца медијске услуге не садржи информације којима се подстиче, на отворен или прикривен начин, дискриминација, мржња или насиље због расе, боје коже, предака, држављанства, националне припадности, језика, верских или политичких убеђења, пола, родног идентитета, сексуалне оријентације, имовног стања, рођења, генетских особености, здравственог стања, инвалидитета, брачног или породичног статуса, осуђиваности, старосне доби, изгледа, чланства у политичким, синдикалним и другим организацијама и других стварних, односно претпостављених личних својстава."

Поред мера које може изрећи Регулатор (опомена, упозорење, привремена забрана објављивања програмског садржаја и одузимање дозволе), Закон о електронским медијима прописује одговорност за прекршај правног лица и предузетника, уколико не поступи у складу са одредбама овог закона у вези са забраном говора мржње (*члан 110 Закона о електронским медијима*).

Од оснивања, Регулатор је у више наврата предузимао радње из своје надлежности због кршења забране говора мржње изрицањем мере опомене и упозорења, док је у неким случајевима, а након поднете пријаве или по спроведеном поступку по службеној дужности, нашао да није било говора мржње у електронском медију.

Тако, у једном скоријем случају, током ријалити програма у којем је учесник био један вишеструки повратник у вршењу кривичних дела, када је говорио о свом боравку у затвору у Грчкој и тучама и сукобима са затвореницима албанске националности, Албанце је поредио са бубашвабама и користио непримерене описе неких њихових особености: "Они се коте као бубашвабе, сад падне атомска бомба, умре једна серија њих, али друга је имуна на ту радија-

цију и они се само коте"(наведено према: Медијска регулаторна тела и говор мржње, 2017, стр. 79-80).

Пошто су овакве информације садржале говор мржње због националне припадности, савет Регулатора је емитеру због програмског садржаја изрекао меру упозорења.

Важно је нагласити да мере које је овлашћен да изрекне Регулатор због повреде забране говора мржње, не утичу на могућност коришћења других средстава правне заштите која стоје на располагању повређеном или другом лицу у складу са одредбама посебног закона (*члан 28. став 2. Закона о електронским медијима*). Ту се пре свега мисли на Закон о јавном информисању и медијима који предвиђа посебне облике судске заштите у случају када се објављивањем информације, односно записа повређује забрана говора мржње.

Судска заштита у случају повреде забране говора мржње

Већ смо напоменули да је говор мржње према Закону о забрани дискриминације, посебан облик дискриминације (*члан 11. Закона о забрани дискриминације*). Независно од облика дискриминације, заштита по овом општем антидискриминационом пропису се остварује у судском поступку тужбом парничном суду. Кривица (намера или непажња) није услов за постојање дискриминације. Дискриминација, и сваки њен облик, па и говор мржње, може постојати без обзира на психички вољни акт онога ко предузима такву радњу. Кривица није услов ни за успешно остваривање заштите у поступцима за заштиту од дискриминације (*др В. Водинелић, (2012), Садржина грађанскоправне заштите од дискриминације, У: Судска заштита од дискриминације, Повереник за заштиту равноправности, Правосудна академија*), и то по тужби са захтевом за забрану извршења радње од које прети дискриминација, даљег вршења односно понављања радње дискриминације, тужби за утврђење дискриминације, тужби за уклањање стања дискриминације. Према Закону о забрани дискриминације, она је једино релевантна у погледу одговорности за накнаду штете, тако што закон прописује

одступање од општег правила о одговорности за штету из Закона о облигационим односима. Према општем правилу садржаном у одредби члана 154. ЗОО, претпоставља се да је штетник крив ако се докаже узрочна веза између штетне радње и штете, али штетник ову претпоставку може обарати доказујући да није крив, и уколико у томе успе, неће бити у обавези да накнади причињену штету. Међутим, према члану 45. став 1. Закона о забрани дискриминације, ако је суд утврдио да је извршена радња непосредне дискриминације или је то међу странкама неспорно, тужени се не може ослободити од одговорности доказивањем да није крив.

Према Закону о јавном информисању и медијима, кривица, и то намера као њен тежи степен код грађанске одговорности, према одредби члана 76, може искључити постојање повреде забране говора мржње ако је информација из члана 75. (*који прописује забрану говора мржње*), део новинског текста, а објављена је:

1. без намере да се подстиче на дискриминацију, мржњу или насиље против лица или групе лица из члана 75. овог закона, посебно ако је таква информација део објективног новинског извештаја;

2. с намером да се критички укаже на дискриминацију, мржњу или насиље против лица или групе лица из члана 75. овог закона или на појаве које представљају или могу да престављају подстицање на такво понашање.

Услови за ослобођење од одговорности у случају из члана 76 закона, постављени су алтернативно, јер се захтева да нема намере да се подстиче дискриминација, мржња или насиље или да постоји намера да се критички укаже на дискриминацију, мржњу или насиље или на појаве које јесу или могу да буду подстицај таквом понашању.

У ову норму имплементиран је стандард Европског суда за људска права изражен још у предмету *Hendisajd* против Уједињеног краљевства из 1976. године (*Handyside v. UK, представка 5493/72, пресуда од 07.12.1976. године*), у којем је суд тумачио слободу изражавања тако што је сматрао да она обухвата не само изношење прихватљивих ставова и информација, већ и друштвено неприхватљи-

вих (шокантних, увредљивих, узнемиравајућих). Због тога, такви ставови неће представљати говор мржње и када су објављени у медијима, уколико нема намере да се подстиче на дискриминацију, мржњу или насиље против лица или групе лица или су исказани у намери да се укаже на дискриминацију или насиље против лица или групе лица.

Да слобода говора не може бити ограничена уколико би се ометао допринос о дискусији о питањима од јавног интереса и да не би требало да буде ограничена уколико не постоје јаки разлози за то, Европски суд јасно је нагласио у предмету *Jersild* против Данске (представка број 15890/8). Представку је поднео новинар који је снимиио документарни филм о припадницима екстремистичке групе "Зелене јакне". Они су се увредљиво изражавали о имигрантима и етничким групама у Данској, који су се изјаснили као расисти, да у Данској треба искључиво да живе Данци, као и да треба вратити институцију ропства. Новинар је био оптужен и осуђен за подржавање ове групе у изражавању расистичких ставова. Он је сматрао да је дошло до повреде члана 10. Конвенције јер није имао намеру да приказивањем идеја ове групе подржи њихове расистичке ставове, већ да прикаже реалан друштвени проблем, с обзиром да је интерес јавности био да се упозна са оваквим друштвено опасним и штетним ставовима. Европски суд је нашао да је дошло до повреде члана 10 Европске конвенције јер документарац није био усмерен на пропагирање расистичких ставова и идеја већ да покрене расправу о одређеним питањима и информисе јавност и овом друштвеном проблему.

И у домаћој пракси било је примера да суд констатује да због изостанка намере подстицања дискриминације, мржње или насиља, нема повреде забране говора мржње.

Тако, у једном правноснажно окончаном поступку пресудом Првог општинског суда у Београду П бр. 5423/07 која је потврђена пресудом Апелационог суда у Београду Гж бр. 6/10, извесна организација која се бави заштитом припадника мањина, поднела је тужбу са захтевом да се забрани одговорном уреднику поновно објављивање текста " Дечак и његова куца", као и захтевом да се објави пресу-

да. У овом тексту који је објављен дана 13.11.2005. године, аутор текста који је и новинар, приповедао је о догађају који се збио јуна 1992. године у селу Доња Каменица, у братуначко-зворничком крају, када је један дечак српске националности, после ужасне тортуре, мучки убијен пошто се вратио у своје село како би одвезао и повео са собом свог пса који је остао везан у њиховом дому који су он и његови родитељи морали да напусте. У тексту се износе чињенице везане за овај догађај, те да је свирепи целат била тамошња Албанка чије име се у тексту наводи. Наведено је и следеће:

" Они које је потресла трагична судбине дечака питали су ме протеклих дана и шта би се десило да је којим случајем, несрећни дечак био Муслиман или Албанац, а његов целат Српкиња? Знам да не би владао мук. Невладине жене и медији у Београду, задужени и добро плаћени да преваспитавају и са прошлошћу суочавају српски народ- дигли би сигурно свој глас. Огласили би се, гарантовано и неки проноснирени љубитељи паса из земље и из света. Каква неправда над неправдама: дечак је стравично мучен и убијен само зато што му је име Слободан, а из истог разлога су према његовом страдању равнодушни управо они којима је припало да по судницама, семинарима, трибинама и медијима деле правду за злочине у ратној оставинској расправи бивших Југословена. Добри људи, уверен сам, да не могу бити равнодушни према трагичној смрти дечака ма које нације или вере били. Јер, његова чиста душа и добро срце били су јачи од страха за властити живот. И баш зато не треба заборавити његово име је Слободан, а његов гроб тамо где му сада родитељи живе у селу Дрињача код Зворника."

Према наводима тужбе овај текст представља говор мржње базиран на етничким предрасудама и демонизује невладине организације. Апелациони суд је у својој пресуди којом је потврдио првостепену пресуду којом је одбијен тужбени захтев тужиоца, образложио да "не постоји одговорност тужених због повреде забране говора мржње јер из информације односно дела новинарског текста који се односи на `невладине жене и медије` не произлази намера подстицања дискриминације, мржње или насиља против ових лица." Према ставу Апелационог суда "спорни текст представља новинар-

ску критику изражену у форми коментара као облика новинарског изражавања. У тексту се не помиње ниједна етничка група чијом заштитом се бави тужилац", као и да " у тексту који је предмет тужбе ниједном речју се не говори о етничкој групи већ се конкретним именом и презименом означава лице за које се верује да је извршило кривично дело, те се не може означити као говор мржње према етничкој групи којој извршилац припада, нити према тужиоцу који се као организација бави заштитом припадника мањина".

Судска заштита у случају повреде забране говора мржње према Закону о јавном информисању и медијима

Судска заштита у случају повреде забране говора мржње према Закону о јавном информисању и медијима остварује се у парничном поступку, и то најпре тужбама из члана 101. закона. Према овој одредби, ако се објављивањем информације односно записа повређује претпоставка невиности, забрана говора мржње, права и интереса малолетника, забрана јавног излагања порнографског садржаја, право на достојанство личности, право на аутентичност, односно право на приватност, у складу са одредбама овог закона, тужбом се може захтевати:

1. утврђивање да је објављивањем информације, односно записа повређено право, односно интерес;
2. пропуштање објављивања, као и забрана поновног објављивања информације, односно записа;
3. предаја записа, уклањање или уништење објављеног записа (брисање видео записа, брисање аудио записа, уништење негатива, одстрањење из публикације и слично).

Који ће захтев тужилац поставити зависи од околности случаја: да ли је информација већ објављена, да ли онај ко је повредио забрану то пориче или не, да ли намерава да понови повреду, да ли стање повреде и даље траје и др. Уколико је повреда забране говора мржње већ учињена, у највећем броју случајева тужилац ће поставити захтев за утврђење. То произлази из природне потребе онога

ко тражи заштиту, да суд усвајајући његов захтев обнародује да одређена информација представља говор мржње.

Пропуштање објављивања, као и забрана поновног објављивања информација, односно записа, подразумева захтев који је превентивне природе јер се оваквом врстом заштите захтева од суда да спречи објављивање информације која још није објављена али чије објављивање предстоји, или када је већ раније објављена а очекује се њено поновно објављивање.

Захтевом за предајом записа, уклањањем или уништењем објављеног записа, тражи се од суда да нареди извршење одређене радње (брисање видео записа, аудио записа, уништење негатива, одстрањење из публикације и слично), како би се отклонило стање повреде забране говора мржње. Од туженог се захтева да изврши радњу којом ће се уклонити стање повреде која је већ произведена, а сам закон примера ради наводи одређене радње које суд може да наложи туженом да учини како би се отклонило стање повреде.

Судска заштита забране говора мржње остварује се, поред захтева из члана 101. Закона, и тужбом за накнаду штете која садржи одређена посебна правила, и то у погледу одговорности, као и стварној легитимацији странака, која су другачије постављена од заштите из члана 101. Закона. Због тога је ова заштита предмет посебног одељка закона (XVI). Такође, заштита се остварује и једним несамосталним захтевом према члану 120. Закона, а то је захтев за објављивање пресуде, чија је посебност у томе да се не може самостално поставити у тужби већ само уз неки (или све) захтеве из члана 101. закона или уз захтев за накнаду штете која се тражи због повреде забране говора мржње.

Специфичност судске заштите због повреде забране говора мржње по тужбама из члана 101. закона огледа се у посебним правилима у погледу стварне легитимације странака, односно ко може да оствари заштиту и у односу на кога.

Активна легитимација разрађена је у члану 102. Закона. Према ставу првом овог члана, право на подношење тужбе из члана 101. Закона пре свега има лице које је лично повређено објављива-

њем информације односно записа. То је лице на кога се информација односи, субјект информације којом се повређује забрана говора мржње. Иначе, само ово лице има право на накнаду штете јер закон накнаду признаје само лицу на које се односи информација чије је објављивање у складу са овим законом забрањено, а које због њеног објављивања трпи штету (члан 112).

Међутим, с обзиром да се повредом забране говора мржње извршеном у медијима вређа и јавни интерес, заштиту могу захтевати и одређена друга лица, подношењем тзв. организацијске тужбе (В. Водинелић, (2003) Право масмедија, стр.72). Тако, према члану 102. став 2. Закона о јавном информисању и медијима, право на подношење тужбе има и правно лице чија делатност има за циљ заштиту људских права у случају забране говора мржње. Ова лица су легитимисана и у поступку за заштиту од дискриминације према општем антидискриминационом закону - Закону о забрани дискриминације, према којем је говор мржње посебан облик дискриминације. Због тога је логична усклађеност ових закона у погледу лица која могу тражити заштиту штитећи на тај начин јавни интерес. Ове тзв. "тужбе других лица", како их именује Закон о забрани дискриминације у члану 46, у пракси су честе, што је и логично јер делатност ових лица обухвата заштиту људских права и права на једнакост.

За активну легитимацију правног лица, кључно је да је делатност тог правног лица заштита људских права. У домаћој пракси, међутим, било је примера да захтев поднесе одређена професионална удружења која и поред статуса правног лица, легитимацију за подношење тзв. организацијске тужбе немају јер им делатност није заштита људских права већ заштита права и интереса чланова удружења. У једној правноснажној одлуци којом је одлучивано о привременој мери једног таквог професионалног удружења, првостепени суд је оценио: "Ограничења слободе медија морају бити изричито прописана, а одредбе Закона морају се тумачити у складу са чланом 14. Закона о јавном информисању и медијима. Овај закон у члану 102. право на подношење тужбе из члана 101. изричито ограничава само на правно лице чија делатност има за циљ заштиту људских права и то у случају повреде забране говора мржње и права и интереса малолетника. То је једини случај којим се право на

подношење тужбе проширује и на лице које није лично повређено објављивањем информације. Стога тужилац као професионално удружење не може се сматрати лицем из члана 102. став 2. а пошто није лично поменуто не може се сматрати ни лицем из става 1. овог члана" (*правноснажно решење Вишег суда у Београду ПЗ бр.11/19 од 15.01.2019. године*).

Као и у поступку за заштиту од дискриминације према општем антидискриминационом пропису (Закону о забрани дискриминације), и Закон о јавном информисању и медијима у члану 102. став 3. поставља услов за подношење тужбе правним лицима, уколико се информација односно запис односи на одређено лице, тако што прописује да у том случају правно лице може поднети тужбу само уз пристанак лица на које се информација односи. Овде је сасвим примењив правни став Врховног касационог суда изражен у одлуци Рев 853/14 у предмету у поступку за заштиту од дискриминације. Реч је о једној стратешкој парници коју је покренуо Повереник за заштиту равноправности, у случају дискриминације групе Рома, када се поставило питање да ли у случају када је дискриминација учињена према групи лица, потребна сагласност за подношење тужбе правном лицу уколико су лица из групе одређена лица. У наведеној одлуци Врховни касациони суд јасно је изразио став да у том случају није потребна сагласност лица из групе чија су права повређена.

Суштинска разлика поступка за заштиту од дискриминације па и говора мржње према Закону о забрани дискриминације од поступка према Закону о јавном информисању и медијима огледа се у пасивној легитимацији, односно у чињеници према коме је усмерен захтев. Док се према Закону о забрани дискриминације заштита угроженог или повређеног права на једнакост остварује захтевом који усмерен против дискриминатора, у парницама по тужбама из члана 101. Закона о јавном информисању и медијима, захтев је усмерен против одговорног уредника медија у коме је информација односно запис објављен (*члан 103. Закона*). Ова одговорност одговорног уредника произлази из чињенице да управо одговорни уредник одговара за садржај који уређује (*члан 48. став 3. Закона*) и то

независно од тога ко је аутор информације, да ли новинар или неко други. Због тога, одговорност одговорног уредника постоји не само у случају када је аутор информације новинар, већ и када говор мржње који је објављен у медију, потиче од других. У интернет издањима медија, чест је случај неселективног објављивања коментара читалаца на одређену тему која је повод коментара читалаца а у којима се повређује забрана говора мржње.

У једном тексту који је објављен дана 21.09.2012. године у интернет издању једног штампаног медија под насловом " Маца са Фарме у театар!", јавност се извештава да би тужилац, који је био учесник неких ријалити програма, могао да буде постављен на место управника Позоришта младих у Новом Саду. Овај текст изазвао је велики број коментара читалаца, углавном негативних, у којем су читаоци изражавали свој став о томе да тужилац не треба да буде управник позоришта зато што је, према мишљењу читалаца: неотесан, неваспитан, перверзан, вепар, нула од човека, естрадни шљам. Међутим, поред ових вредносно негативних судова о тужиоцу, у одређеним коментарима тужилац се назива "босански дрипац", каже се " увезли смо у Србију сав естрадни шљам са стране", "ми доводимо Босанца који је нула од глумца", " Нека је његова кућа што даље од Србије. Ближе му је Сарајево, чини ми се", " зар код нас нема кадра који је квалитетан, него је увек бољи неки дођош". У коментарима читалаца поводом текста од 15.10.2012, за овог тужиоца је наведено: " Сарајлије, сва вам господа личе на Мацу-чешагију, колика сте господа и у вицевама сте ушли као глупи Босанци".

Према ставу Вишег суда у Београду, у пресуди поводом ових информација, наведено је: " У коментарима читалаца који су објављени у интернет издању ових дневних новина, подстиче се насиље и мржња против тужиоца као Бошњака (претпостављена припадност), односно Србина из Босне, тако што се тужилац назива босанским дрипцем, сарајевским ђилкошем који носи сарајевску предратну фризурицу, руга се начину говора ("ба"), назива се глупим Босанцем, односно подстиче насиље јер се тужилац као "дођош" представља као неко ко може угрозити боравак, живот и рад грађана Новог Сада, што представља претњу за њих саме. Дакле, наведени коментари, иако представљају мишљење читалаца,

нису допуштени, односно њихово објављивање је забрањено..." (Правноснажна пресуда Вишег суда у Београду ПЗ бр. 408/14 од 08.09.2010. године).

Као што смо рекли, захтев из члана 101. Закона о јавном информисању и медијима, усмерава се, сагласно одредби члана 102. закона, према одговорном уреднику. Међутим, одговорност у случају захтева за накнаду штете је шира, јер поред одговорног уредника, и солидарно са њим, за накнаду штете могу бити одговорни и новинар и издавач, с тим што је одговорност одговорног уредника и новинара, субјективна (*одговорност по основу кривице - члан 113. Закона*), док је одговорност издавача објективна (*без обзира на кривицу - члан 114. Закона*).

Поред заштите која се остварује одлуком о захтеву за заштиту због повреде забране говора мржње, Закон о јавном информисању и медијима познаје и привремену заштиту која се остварује привременом мером. Према одредби члана 104. став 1. Закона о јавном информисању и медијима, лице чије би право било повређено објављивањем информације, односно записа из члана 101. овог закона може захтевати да суд привременом мером, најдуже до правноснажног окончања поступка, забрани одговорном уреднику да поново објави исту информацију, односно запис.

Као што се види, ова привремена заштита резервисана је само за лице чије право може бити повређено објављивањем информације а не и за правно лице чија делатност има за циљ заштиту људских права у случају повреде забране говора мржње, које према члану 102. став 2. може такође поставити захтев за заштиту.

Два услова морају да се испуне да би суд привремену меру одредио. Према члану 104. став 2. закона, потребно је да постоји вероватноћа да постоји конкретна опасност да ће информација, односно запис бити поново објављен, као и да би се поновним објављивањем информације, односно записа повредила забрана говора мржње.

С обзиром да је одредбом члана 104. став 4. Закона прописано да се против одлуке о одређивању привремене мере изјављује

приговор, надлежан да о приговору одлучи је исти суд који је меру донео, дакле Виши суд у Београду који је надлежан према одредби члана 4. став 2. Закона о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштва ("Службени гласник РС", број 101/2013), имајући у виду да је приговор ремостративан правни лек (*Одговор на питање Вишег суда у Београду, усвојен на седници Грађанског одељења Апелационог суда у Београду од 14.12.2016. године*).

Закључак

Чини се да смо говору мржње у медијима, много више изложени, него што би се то рекло када се преброје и анализирају парнице вођене по тужбама за заштиту од овог облика дискриминације према Закону о јавном информисању и медијима, без обзира на то што парницу у случају повреде забране говора мржње, могу покренути и водити и организације за заштиту људских права. Утисак је да су стереотипи и предрасуде који се везују за одређене групе тако укореењени у нашем друштву, да врло често говор мржње, иако се чини у јавности, остаје непримећен.

Као што медији могу да допринесу ширењу стереотипа и предрасуда, могу и позитивно утицати на промену ставова и веровања о непожељним карактеристикама неких друштвених група. Установљен систем заштите права на једнакост према општем и посебним антидискриминационим прописима, Закону о јавном информисању и медијима, кривично – правна и прекршајно – правна одговорност у случају повреде забране говора мржње, као и мере према медију које може изрећи Регулаторно тело за електронске медије, заједно са васпитањем и образовањем младих које треба да потекне од породице и школе, могу дати добар резултат а то је друштво које је засновано на поштовању начела једнакости.

Добре основе за тако нешто постоје, све остало зависи од нас самих.

IV
СУДСКА ПРАКСА

КРИВИЧНО ОДЕЉЕЊЕ

Правни став

**ПРАВНИ СТАВОВИ КРИВИЧНОГ ОДЕЉЕЊА
ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА ОКО СПОРНИХ
ПРАВНИХ ПИТАЊА У ВЕЗИ СА КОЈИМА
НИЈЕ ПОСТИГНУТА САГЛАСНОСТ ПРЕДСТАВНИКА
АПЕЛАЦИОНИХ СУДОВА САОПШТЕНИ НА САСТАНКУ
У НОВОМ САДУ 30. МАРТА 2018. ГОДИНЕ**

Да ли смрт фетуса бремените жене који је достигао толики степен развоја да је способан за ванматерични живот, а које је наступило услед кривичног дела несавесно пружање лекарске помоћи из члана 251. КЗ, представља смртну последицу у смислу кривичног дела тешко дело против здравља људи из члана 259. став 2. и става 4. КЗ?

Одговор:

Смрт фетуса од бремените жене који је достигао толики степен развоја да је способан за ванматерични живот а које је наступило услед извршења кривичног дела несавесно пружање лекарске помоћи из члана 250. КЗ, не представља последицу у виду наступања смрти једног или више лица као обележја кривичног дела тешко дело против здравља људи из члана 259. став 2. и став 4. КЗ.

Да ли је након доношења решења којим је од стране другостепеног суда на основу одредбе члана 458. став 4. ЗКП продужен притвор према окривљеном до даље одлуке првостепеног суда, првостепени суд у обавези да одмах по пријему списа пред-

мета од другостепеног суда поновно испитује да ли још постоје разлози за притвор и да донесе ново решење о продужењу притвора или пак о укидању притвора или ће првостепени суд у складу са одредбом члана 462. став 5. ЗКП по истеку 60 дана од дана доношења решења другостепеног суда испитати да ли још постоје разлози за притвор?"

Одговор:

Након доношења решења којим је од стране другостепеног суда на основу одредбе члана 458. став 4. ЗКП продужен притвор према окривљеном до даље одлуке првостепеног суда, првостепени суд није у обавези да одмах по пријему списка предмета од другостепеног суда поново испитује да ли још постоје разлози за притвор и донесе ново решење о продужењу или укидању притвора, већ ће у складу са одредбом члана 462. став 5. ЗКП у вези члана 216. став 3. ЗКП по истеку рока од 60 дана од дана доношења решења другостепеног суда испитати да ли још постоје разлози за притвор.

Ко је надлежан да донесе решење о одузимању предмета на основу члана 535. ЗКП у ситуацији када кривични поступак није покренут, Кв-веће или судија за претходни поступак?"

Одговор:

За доношење решења о одузимању предмета на основу члана 535. ЗКП и у другим случајевима, у ситуацији када кривични поступак није покренут, надлежан је судија за претходни поступак надлежног суда.

У ситуацији када по жалби на ослобађајућу пресуду другостепени суд на претресу по предлогу странке одреди извођење доказа који није одређен од стране првостепеног суда, те након извођења ток доказа и упознавања са садржином доказа изведених на главном претресу, донесе осуђујућу пресуду, та пресуда поводом жалбе браниоца оптуженог буде укинута од стране већа апелационог суда (тзв. КжЗ), да ли је у поновљеном поступку

пред истим већем или у измењеном саставу то веће везано одлуком претходног већа, те мора извести све оне доказе које је извело претходно веће, или је имајући у виду да се укидањем осуђујуће пресуде све враћа у фазу жалбеног поступка на првостепену ослобађајућу пресуду, другостепено веће самостално у погледу даље одлуке да ли ће уопште отворити претрес или не, па самим тим и у погледу доказа које ће извести уколико донесе решење о отварању претреса?

Одговор:

Ради се о фактичком питању и немогуће је дати изричит одговор како ће суд поступити у датој процесној ситуацији, уз указивање да према одредби члана 446. ЗКП стоји могућност другостепеном већу да према околностима сваког конкретног случаја одлучи да ли ће поново одржати претрес пред другостепеним судом или не.

Да ли приватни тужилац може писаним поднеском да одустане од приватне тужбе и од кривичног гоњења против окривљеног након изјављене жалбе против првостепене пресуде, ако се након изјављене жалбе измирио са окривљеним и са истим постигао писмени споразум о трошковима кривичног поступка и имовинскоправним захтеву који је приложио уз поднесак о одустанку од кривичног гоњења на седници већа пред другостепеним судом ако приватни тужилац и окривљени на седници већа сагласно изјаве да су се у међувремену измирили и да су постигли споразум о трошковима кривичног поступка и имовинскоправном захтеву?"

Одговор:

У датој процесној ситуацији описаној у питању имајући у виду одредбу члана 450. став 5. ЗКП постоји могућност да се једино отвори претрес пред другостепеним судом на којем би се приватном тужиоцу омогућило да у складу са цитираном одредбом одустане од приватне тужбе што је и захтевано иначе у поднеску, с обзиром да је једино тада могуће да овлашћени тужилац, а у конкретном случа-

ју то би био приватни тужилац, ако су окривљени сагласни са тим, у целини или делимично одустане од оптужбе.

Уколико је суд наредбом којом одређује вештачење поверио вештачење вештаку појединцу са списка сталних судских вештака, а тај вештак потом суду испостави фактуру своје агенције коју је основао за послове вештачења, да ли суд треба да прихвати такву фактуру, с обзиром да је наредбом вештак ангажован као физичко лице, а вештачење није поверено агенцији?

Одговор:

То није правно питање него је питање техничког карактера везано за начин исплате и да су због тога одлучили да не одговоре односно да не заузимају став у вези тог питања јер се ради просто о једном техничком питању на који начин ће се извршити исплате награде вештака.

**ПРЕГЛЕД УСАГЛАШЕНИХ СТАВОВА ПРЕДСТАВНИКА
КРИВИЧНИХ ОДЕЉЕЊА АПЕЛАЦИОНИХ СУДОВА
У БЕОГРАДУ, КРАГУЈЕВЦУ, НИШУ И НОВОМ САДУ,
У ПРИСУСТВУ ПРЕДСТАВНИКА КРИВИЧНОГ ОДЕЉЕЊА
ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА, ПОТВРЂЕНИХ
И САОПШТЕНИХ НА ЗАЈЕДНИЧКОЈ СЕДНИЦИ
ОДРЖАНОЈ 30. МАРТА 2018. ГОДИНЕ У НОВОМ САДУ**

Да ли је јавни тужилац овлашћен да измени оптужни акт на претресу пред другостепеним судом, код кривичних дела са бланкетном диспозицијом, тако што би сходно резултату доказног поступка са претреса пред другостепеним судом изменио у чињеничном опису кривичног дела одредбу закона, односно другог прописа, која је прекршена и тиме учињено предметно дело, те уколико је јавни тужилац учинио такву измену оптужног акта, да ли другостепени суд може да донесе осуђујућу пресуду (преиначењем првостепене ослобађајуће пресуде доношењем осуђујуће пресуде или пак остављањем осуђујуће пресуде али сада са измененим чињеничним описом дела), те да ли је другостепени суд овлашћен да самостално (по службеној дужности), без измене оптужног акта од стране јавног тужиоца, преиначи у наведеном смислу првостепену пресуду, а при чему би била задржана правна квалификација из оптужног акта (најчешћи случајеви у пракси су код кривичних дела против безбедности јавног саобраћаја, кривичних дела против привреде и др.)?

Одговор:

Јавни тужилац није овлашћен на претресу пред другостепеним судом да измени оптужни акт код кривичних дела са бланкетном диспозицијом, тако што би уместо одредби закона које су према оптужном акту повређене (бланкет) унео друге одредбе истог или другог прописа мењајући у смислу тих одредби чињенични опис кривичног дела, јер таква измена оптужног акта није у корист окривљеног, у смислу одредбе члана 450. став 5. ЗКП, нити такву измену може по службеној дужности да учини другостепени суд,

без обзира на резултат доказног поступка на претресу пред другог-степеним судом.

Да ли треба издвојити као незаконит доказ записник о испитивању сведока сачињен од стране надлежног тужиоца у предистражном поступку, при чему је испитивање сведока извршено пре доношења наредбе о спровођењу истраге, због чега нису могли бити обавештени осумњичени и бранилац, а не постоји ни одобрење судије за претходни поступак да се испитивање сведока изврши у њиховом одсуству, у смислу одредаба члана 300. ЗКП, а све ово у ситуацији када се испитани сведоци не могу поново испитати, нити у истрази нити на главном претресу због недоступности?

Одговор:

Треба издвојити као незаконит доказ записник о испитивању сведока сачињен од стране јавног тужиоца у предистражном поступку пре доношења наредбе о спровођењу истраге, јер у тој фази поступка осумњиченом и његовом браниоцу није могао бити упућен позив ради присуствовања испитивању сведока у смислу одредбе члана 300. став 1. ЗКП, па ни прибављено одобрење судије за претходни поступак у смислу одредбе члана 300. став 6. ЗКП, нити јавни тужилац има овлашћење да у тој фази поступка грађане испитује у својству сведока, сходно одредби члана 282. став 1. тачка 2 у вези одредбе члана 288. став 2. ЗКП.

Да ли може постојати стицај кривичних дела неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога из члана 246. став 1. КЗ и истог кривичног дела из члана 246. став 6. КЗ (да ли ће учинилац бити оглашен кривим за оба кривична дела) у ситуацији ка је својим радњама остварио сва обележја кривичног дела из члана 246. став 1. КЗ, а поред тога поседује супстанцу која је намењена за производњу сасвим друге опојне дроге од оне која је предмет кривичног дела из члана 246. став 1. КЗ?

Одговор:

Не може постојати стицај кривичних дела неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога из члана 246. став 1. КЗ и кривичног дела неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога из члана 246. став 6. КЗ, па учинилац не може бити оглашен кривим за оба ова кривична дела већ само за кривично дело из члана 246. став 1. КЗ, у ситуацији када је својим радњама остварио сва обележја кривичног дела из члана 246. став 1. КЗ, а поред тога је поседовао и супстанцу која је намењена за производњу макар и сасвим друге опојне дроге од оне која је предмет кривичног дела из члана 246. став 1. КЗ.

**ПРАВНИ СТАВОВИ ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА
ОКО СПОРНИХ ПРАВНИХ ПИТАЊА У ВЕЗИ СА КОЈИМА
НИЈЕ ПОСТИГНУТА САГЛАСНОСТ ПРЕДСТАВНИКА
АПЕЛАЦИОНИХ СУДОВА САОПШТЕНИХ НА САСТАНКУ
У КРАГУЈЕВЦУ 28. ЈУНА 2018. ГОДИНЕ**

Да ли адвокату припада награда за састављање поднеска којим се захтева накнада трошкова кривичног поступка (трошковника)?

Одговор:

Браниоцу припада награда за састављање поднеска у ситуацијама када након доношења ослобађајуће или одбијајуће пресуде као и у случају обуставе кривичног поступка у правоснажним одлукама није у потпуности одлучено о трошковима кривичног поступка, својим поднеском без обзира како је он назван (захтев, трошковник и др.) тражи поступање суда ради остваривања права на накнаду трошкова кривичног поступка који припадају окривљеном.

Да ли у чињеничном опису за кривично дело превара када је оштећени правно лице мора бити наведено име физичког лица које се доводи у заблуду или одржава у заблуди или је

довољан навод да се у заблуду доводи или у заблуди одржава овлашћено лице установе, банке и томе слично?

Одговор:

Пожељно би било да у чињеничном опису дела овлашћено лице које се доводи у заблуду или одржава у заблуди буде одређено личним подацима, међутим, уколико то није учињено, онда то лице треба бити што ближе "одредиво" према својој функцији или пословима које обавља у оштећеном предузећу, како би на основу тога кроз образложење одлуке могло бити идентификовано.

Да ли је другостепени суд у обавези приликом укидања првостепене пресуде и враћања предмета на поновно суђење члан 458. ЗКП да испита ако се према окривљеном примењује мера забране напуштање стана из члана 208. ЗКП, да ли још постоје разлози за примену мере и да донесе решење о продужењу или укидању мере?

Одговор:

Другостепени суд је у обавези приликом укидања првостепене пресуде и враћања предмета на поновно суђење члан 458. ЗКП да испита ако се према окривљеном примењује мера забране напуштања стана из члана 208. ЗКП, да ли још постоје разлози за примену мере и да донесе решење о продужењу или укидању мере.

**УСАГЛАШЕН СТАВ
ПРЕДСТАВНИКА КРИВИЧНИХ ОДЕЉЕЊА
АПЕЛАЦИОНИХ СУДОВА У ПРИСУСТВУ ПРЕДСТАВНИКА
КРИВИЧНОГ ОДЕЉЕЊА ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА
ПОТВРЂЕН И САОПШТЕН НА ЗАЈЕДНИЧКОЈ СЕДНИЦИ
ОДРЖАНОЈ 28. ЈУНА 2018. ГОДИНЕ У БЕОГРАДУ**

Да ли ће бити изузет по члану 37.став 1. тачка 4. ЗКП судија члан већа у трећестепенном поступку ако је у истом предмету пре доношења другостепене пресуде која је предмет треће-

степеног суда раније учествовао као члан другостепеног већа у доношењу одлуке којом је укинута првостепена пресуда?

Одговор:

Судија у таквој ситуацији неће бити изузет као члан већа.

**ПРАВНИ СТАВОВИ ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА
ОКО СПОРНИХ ПРАВНИХ ПИТАЊА У ВЕЗИ СА КОЈИМА
НИЈЕ ПОСТИГНУТА САГЛАСНОСТ ПРЕДСТАВНИКА
АПЕЛАЦИОНИХ СУДОВА САОПШТЕНИ НА САСТАНКУ
У НИШУ 28. СЕПТЕМБРА 2018. ГОДИНЕ**

Да ли се против осуђујуће пресуде којом је окривљени оглашен кривим због кривичног дела које се гони по службеној дужности, дозвољена жалба супружника окривљеног у корист окривљеног, када супружник у поступку има својство оштећеног?

Одговор:

Против осуђујуће пресуде којом је окривљени оглашен кривим због кривичног дела које се гони по службеној дужности, није дозвољена жалба супружника окривљеног у корист окривљеног, када супружник у поступку има својство оштећеног.

У процесној ситуацији када у предмету има већи број оптужених и већи број њихових бранилаца, а објављивању пресуде присуствује само један бранилац који тражи продужење рока за жалбу, који суд (председник већа) уважава и продужава рок за жалбу, без навођења да се исти односи само на тог браниоца, да ли одређени рок од стране суда (председника већа) важи само у односу на тог браниоца или важи за све учеснике у поступку?

Одговор:

У процесној ситуацији, када у предмету има већи број оптужених и већи број њихових бранилаца, а објављивању пресуде при-

суствује само један бранилац који тражи продужење рока за жалбу, који суд (председник већа) уважава и продужава рок за жалбу, без навођења да се исти односи само на тог браниоца, одређени рок од стране суда (председник већа) важи за све учеснике у поступку.

Да ли се осуђујућа пресуда у кривичном поступку може заснивати искључиво или у одлучујућој мери на исказу саокривљеног из предистражног поступка, саслушаног у смислу члана 289. став 4. ЗКП, којим он терети окривљеног у погледу радње извршења кривичног дела у ситуацији када:

а) саокривљени у поступку истраге и на главном претресу користи право да не износи одбрану и одбије да одговори на питање суда и одбране окривљеног (брани се ћутањем),

б) саокривљени у поступку истраге и на главном претресу измени одбрану и не терети окривљеног.

Одговор:

Исказ саокривљеног из предистражног поступка дат у смислу одредбе члана 289. ст. 4. ЗКП у датим процесним ситуацијама са аспекта законитости није недозвољен доказ сходно одредби чл. 397. ст. 6. ЗКП, с тим да у сваком конкретном случају треба посебно ценити његову доказну вредност у односу на остале изведене доказе, а посебно да на тај начин не би била злоупотребљена наведена процесна решења да би се повредило право окривљеног на одбрану."

**ПРАВНИ СТАВОВИ ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА
ОКО СПОРНИХ ПРАВНИХ ПИТАЊА У ВЕЗИ СА КОЈИМА
НИЈЕ ПОСТИГНУТА САГЛАСНОСТ ПРЕДСТАВНИКА
АПЕЛАЦИОНИХ СУДОВА САОПШТЕНИ НА САСТАНКУ
У КРАГУЈЕВЦУ 6. ДЕЦЕМБРА 2018. ГОДИНЕ**

Да ли је наступање застарелости кривичног гоњења према законодавству стране државе (државе молиље) сметња за пружање правне помоћи у смислу кривичног гоњења државља-

на Републике Србије у кривичном поступку који се након преузимања кривичног гоњења води пред судом Републике Србије због кривичног дела које је извршено у страниј држави?

Одговор:

Уколико између држава уговорница не постоји Уговор о пружању међународне правне помоћи и уколико ово питање није регулисано тим уговором, наступање застарелости кривичног гоњења према законодавству државе молиље представља сметњу за пружање међународне правне помоћи Републике Србије у кривичном поступку који се након преузимања кривичног гоњења води пред судом Републике Србије, а због кривичног дела које је наш држављанин учинио у страниј држави.

Да ли суд може меру безбедности забрана приближавања и комуникације са оштећеним из чл. 89а КЗ да изрекне уз казну затвора имајући у виду измену законског текста из 2012. године ("Сл. гласник РС" 121/12) којом је прописано у ставу 2. овог члана "да се време проведено у затвору" не урачунава у време трајања ове мере?

Одговор:

Меру безбедности збрана приближавања и комуникације са оштећеним из чл. 89а КЗ суд може да изрекне уз казну затвора.

Да ли је за постојање кривичног дела насиље у породици из чл. 194. КЗ, довољно да је радња извршења предузета једном или је неопходно да се та радња више пута понавља?

Одговор:

Заузет је став да се поводом овог питања не даје одговор и констатовано је да су ставови апелационих судова око овог питања у највећем делу сагласни, те да су три апелациона суда потпуно сагласна са ставом да код употребе грубог насиља и квалификоване претње у неким случајевима је довољно да је радња једанпут предузета да би дошло до угрожавања спокојства, телесног интегритета или душевног

стања, док дрско или безобзирно понашање, по правилу, може проузроковати угрожавање само када се понавља више пута."

Ако је тужилаштво поднело оптужни предлог, а у току поступка се испостави да се ради о кривичном делу за које је неопходно подићи оптужницу, да ли окривљени или бранилац имају право на подношење одговора на оптужницу и поступак потврђивања оптужнице?

Одговор:

Право окривљеног и његовог браниоца на подношење одговора на оптужницу и на поступак потврђивања оптужнице зависи од фазе поступка у којој је дошло до наведене ситуације, па уколико се ради о фази поступка од подношења оптужног предлога до почетка главног претреса и изношења одбране окривљеног, онда окривљени има право на подношење одговора и испитивање оптужнице, а уколико се ради о фази поступка након почетка главног претреса и изнете одбране окривљеног онда окривљени нема поменута права.

Да ли окривљени коме је оптужницом (којом је обухваћено више окривљених) стављено на терет кривично дело из скраћеног поступка, као и његов изабрани бранилац, имају право на одговор на оптужницу?

Одговор:

Окривљени коме је оптужницом, којом је обухваћено више окривљених за кривична дела из редовног поступка, стављено на терет кривично дело из скраћеног поступка, као и његов изабрани бранилац, имају право на одговор на оптужницу пошто се води јединствени поступак према правилима редовног поступка.

Како другостепени суд да поступи са жалбом браниоца оптуженог или јавног тужиоца на осуђујућу пресуду првостепеног суда, где се у жалби наводе жалебни основи по којима се пресуда побија, а у образложењу жалбе се наводи да бранилац и

јавни тужилац у свему остају при образложењу које је дао у жалби која је изјављена на претходну пресуду у истом предмету, која је раније укинута од стране другостепеног суда?

Одговор:

У датој процесној ситуацији као образложење жалбе неће се прихватити образложење дато у жалби на претходну пресуду која је укинута и сматраће се да је жалба без образложења.

**ПРЕГЛЕД УСАГЛАШЕНИХ СТАВОВА ПРЕДСТАВНИКА
КРИВИЧНИХ ОДЕЉЕЊА АПЕЛАЦИОНИХ СУДОВА
У БЕОГРАДУ, КРАГУЈЕВЦУ, НИШУ И НОВОМ САДУ,
У ПРИСУСТВУ ПРЕДСТАВНИКА КРИВИЧНОГ ОДЕЉЕЊА
ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА, ПОТВРЂЕНИХ
И САОПШТЕНИХ НА ЗАЈЕДНИЧКОЈ СЕДНИЦИ
ОДРЖАНОЈ 6. ДЕЦЕМБРА 2018. ГОДИНЕ У КРАГУЈЕВЦУ**

Питање се односи на кривично дело за које је предвиђен скраћен поступак, с тим што је окривљеном за кривично дело из чл. 195. КЗ, суђено по члану 507. ст. 2. ЗКП, те му је правноснажном пресудом изречена условна осуда, а потом је покренут поступак за опозив условне осуде и иста је опозвана, али је за опозив условне осуде оптужени сазнао тек када је лишен слободе, па је поднео захтев за понављање поступка опозива условне осуде. Да ли је захтев дозвољен.

Одговор:

Може се сматрати да је осуђеном суђено у одсуству ако је донето решење о суђењу у одсуству, ако није не може се поновити по том основу, већ треба тражити друге разлоге за понављање.

Да ли се радња достављања правноснажне пресуде од стране суда који је пресуду донео са клаузулом правноснажности Управи која је надлежни орган за извршење кривичне санкције, узима и третира као радња којом се прекида рок застарелости извршења кривичне санкције или до прекида рока заста-

релости долази само предузимањем радњи надлежног органа, у циљу извршења кривичне санкције, а то су радње које предузима Управа за извршење кривичних санкција (директно према осуђеном лицу) - позив осуђеном лицу, издавање наредбе за довођење осуђеног лица, потерница и др.?"

Одговор:

Радња достављања правноснажне пресуде од стране суда који је пресуду донео са клаузулом правноснажности, Управи која је надлежан орган за извршење кривичне санкције, узима се и третира као радња којом се прекида рок застарелости извршења кривичне санкције.

**ПРАВНИ СТАВОВИ ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА
ОКО СПОРНИХ ПРАВНИХ ПИТАЊА У ВЕЗИ СА КОЈИМА
НИЈЕ ПОСТИГНУТА САГЛАСНОСТ ПРЕДСТАВНИКА
АПЕЛАЦИОНИХ СУДОВА САОПШТЕНИ НА САСТАНКУ
У НОВОМ САДУ 5. АПРИЛА 2019. ГОДИНЕ**

У процесној ситуацији када је решењем Вишег суда, након одржане седнице већа, малолетнику изречена васпитна мера појачан надзор од стране органа старатељства, која је постала правоснажна и извршна па у поступку извршења Центар за социјални рад, у складу са чл. 85. ст. 1. ЗМ предложи измену изречене васпитне мере, у васпитну меру упућивање у васпитну установу, да ли веће из чл. 85. ст. 4. ЗМ, у седници већа може меру појачаног надзора од стране органа старатељства заменити мером упућивања у Васпитну установу, која представља меру заводског карактера, обзиром да одредба чл. 73. ст. 2. ЗМ прописује да се казна малолетничког зазора и заводске мере могу изрећи само по одржаном главном претресу а остале васпитне мере се могу изрећи у седници већа.

Одговор:

У процесној ситуацији када је решењем вишег суда након одржане седнице већа малолетнику изречена васпитна мера појачан надзор

од стране органа старатељства која је постала правноснажна и извршна па у поступку извршења центар за социјални рад у складу са одредбом члана 85. став 1. Закона о малолетним учиниоцима кривичног дела и кривичноправној заштити малолетних лица предложи измену изречене васпитне мере у васпитну меру упућивање у васпитну установу, веће из члана 85. став 4. Закона о малолетним учиниоцима може меру упућивања у васпитну установу која представља меру заводског карактера изрећи само по одржаном главном претресу у складу са одредбом члана 73. став 2. Закона о малолетним учиниоцима.

Да ли се радњама из става 1. члана 194. КЗ, у случају када пунолетно лице те радње предузима према малолетном лицу са којим живи у ванбрачној заједници, чини кривично дело насиље у породици из члана 194. став 3. у вези става 1. КЗ или пак оштећено лице ужива кривичноправну заштиту по основу другог кривичног дела (нпр. лака телесна повреда, тешка телесна повреда и др.)

Одговор:

Радњама кривичног дела из става 1. члана 194. Кривичног законика које је пунолетно лице предузело према малолетном лицу са којим живи у ванбрачној заједници, чини кривично дело насиље у породици из члана 194. став 3. у вези става 1. КЗ

Када јавни тужилац поднесе захтев за привремено одузимање имовине од трећег лица на које је имовина проистекла из кривичног дела пренета теретним правним послом, да ли је јавни тужилац дужан да докаже да је пренос имовине заиста извршен у циљу осујећења одузимања као што је то изричито наведено када се ради о трајном одузимању имовине у члану 38. ст. 3. и у чл. 43. ст.3 Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела?

Одговор:

Када јавни тужилац поднесе захтев за привремено одузимање имовине од трећег лица а која имовина је проистекла из кривичног дела пренета теретним послом, дужан је да докаже постојање вероватноће да је пренос имовине извршен у циљу осујећења одузимања

**ПРЕГЛЕД УСАГЛАШЕНИХ СТАВОВА ПРЕДСТАВНИКА
КРИВИЧНИХ ОДЕЉЕЊА АПЕЛАЦИОНИХ СУДОВА
У БЕОГРАДУ, КРАГУЈЕВЦУ, НИШУ И НОВОМ САДУ,
У ПРИСУСТВУ ПРЕДСТАВНИКА КРИВИЧНОГ ОДЕЉЕЊА
ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА, ПОТВРЂЕНИХ
И САОПШТЕНИХ НА ЗАЈЕДНИЧКОЈ СЕДНИЦИ
ОДРЖАНОЈ 5. АПРИЛА 2019. ГОДИНЕ У НОВОМ САДУ**

Код кривичног дела пореска утаја из чл. 225. КЗ раније чл. 229. ст. 1. КЗ, када је у питању порез на додату вредност (ПДВ) да ли радњу кривично дела треба ценити у оквиру временског периода од једне календарске односно фискалне године или према обрачунском периоду за који је порески обвезник био дужан да обрачуна, пријави односно плати ПДВ. Конкретно, ако је пореском обвезнику одређено да пореске пријаве за ПДВ подноси месечно, односно тромесечно, да ли ово кривично дело постоји уколико износ ПДВ-а који обвезник није пријавио прелази 500.000,00 динара у том (месечном, односно тромесечном) обрачунском периоду, или кривично дело постоји када висина ПДВ коју порески обвезник није обрачунао прелази износ од 500.000,00 динара у току целе календарске (фискалне) године иако у обрачунском периоду не прелази 500.000,00 динара?

Одговор:

Радњу предметног кривичног дела треба ценити према обрачунском периоду за који је порески обвезник био дужан да обрачуна, пријави и плати ПДВ. Сходно томе, ако висина утајеног пореза на додату вредност за одређени обрачунски период (месечни или тромесечни) не прелази износ од 500.000,00 динара, неће постојати предметно кривично дело.

Да ли је другостепени суд када одлучује о жалби изјављеној против нове првостепене пресуде којом је у смислу чл. 443. ст. 2. и 3. ЗКП потврђена или преиначена ранија пресуда али мимо услова из ове одредбе - без узимања у обзир у жалби на првобитну пресуду изнетих чињеница и предложених нових

доказа, већ су једино отклоњени уочени недостаци те пресуде (повреде кривичног закона и битне повреде одредаба кривичног поступка), овлашћен да на ову очигледну процесну повреду, по правилу на штету окривљеног, реагује и по службеној дужности а да се при томе у жалби на нову првостепену пресуду изричито не указује на наведену незакониту примену ове одредбе од стране првостепеног суда?

Одговор:

Када другостепени суд одлучује о жалби изјављеној против нове првостепене пресуде којом је у смислу чл. 443. ст. 2. и 3. ЗКП потврђена или преиначена ранија пресуда али мимо услова из ове одредбе - без узимања у обзир у жалби на првобитну пресуду изнетих чињеница и предложених нових доказа, већ су једино отклоњени уочени недостаци те пресуде (повреде кривичног закона и битне повреде одредаба кривичног поступка), није овлашћен да на ову процесну повреду реагује по службеној дужности ако се у жалби на нову првостепену пресуду изричито не указује на наведену незакониту примену ове одредбе од стране првостепеног суда.

Какав је састав надлежног већа другостепеног суда које одлучује о жалби против решења о привременом одузимању имовине проистекле из кривичног дела у смислу члана 29. ст. 4. и члана 30 Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела (Да ли је судија известилац и председник већа?)

Одговор:

На рочишту које се одржава у смислу одредби члана 30. Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела поступа веће другостепеног суда у коме је судија известилац истовремено и председник већа.

**ПРАВНИ СТАВОВИ ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА
ОКО СПОРНИХ ПРАВНИХ ПИТАЊА У ВЕЗИ СА КОЈИМА
НИЈЕ ПОСТИГНУТА САГЛАСНОСТ ПРЕДСТАВНИКА
АПЕЛАЦИОНИХ СУДОВА САОПШТЕНИ НА САСТАНКУ
У БЕОГРАДУ 5. ЈУЛА 2019. ГОДИНЕ**

Да ли адвокат има право на награду за обављен поверљив разговор са осумњиченим пре саслушања осумњиченог пред МУП-ом Републике Србије.

Одговор:

Бранилац окривљеног има право на награду за обављени поверљив разговор са осумњиченим пре саслушања осумњиченог пред радницима МУП-а Србије, само у ситуацији уколико се ради о саслушању ухапшеног у смислу члана 69. став 1. тачка 2. ЗКП.

Коју одлуку треба да донесе Виши суд када се по правноснажности решења којим се Основни суд огласио стварно ненадлежним, Виши јавни тужилац изјасни поднеском да не прихвата оптужницу ОЈТ и то у два случаја: када оптужница није потврђена од стране Основног суда пре доношења решења о стварној надлежности и када је оптужница потврђена пре него што се Основни суд огласио стварно ненадлежним?

Одговор:

Уколико се у датој процесној ситуацији Виши јавни тужилац изјасни да не прихвата оптужницу Основног јавног тужиоца, онда у тој фази поступка нема овлашћеног тужиоца, те уколико оптужница претходно није потврђена онда ће кривично веће надлежно да одлучује донети решење којим ће одбацити оптужницу у смислу члана 339. став 2. ЗКП, а уколико је оптужница претходно потврђена веће ће исту одлуку донети у смислу члана 416. став 1. тачка 2. ЗКП.

У ситуацији када је дошло до преузимања кривичног гоњења против нашег држављанина по замолници стране државе и условима када су достављени докази који су прикупљени према

прописима стране државе и од стране надлежних органа те државе, конкретно исказ сведока који је дат у полицији и условима када тог сведока због своје недоступности није могуће испитати у истрази и на главном претресу, да ли се на таквом доказу у редовном кривичном поступку пред домаћим судом читањем истог на главном претресу сходно члану 406. став 1. тачка 1. ЗКП, може засновати пресуда имајући у виду одредбе члана 26. став 1. Европске конвенције о преносу поступка у кривичним стварима и члана 47. став 3. Закона о међународно правној помоћи у кривичним стварима с једне стране и одредбе домаћег закона ЗКП, конкретно члана 15. ЗКП, који прописује да се докази прикупљају и изводе у складу са ЗКП и чланом 288. став 2. ЗКП, који прописује да полиција нема овлашћење да саслушава сведоке?

Одговор:

У датој процесној ситуацији уколико је исказ сведока дат у полицији у складу са законом државе молиље, што подразумева да је сведок упозорен и на околности у погледу права и обавеза приликом саслушања, а што у начелу одговара одредбама нашег ЗКП, која регулише ово питање, онда се на таквом доказу и исказу сведока може заснивати пресуда.

Да ли убиство учињено у неурачунљивом стању искључује могућност квалификовања противправног дела које је у закону одређено као кривично дело тешког убиства из члана 114. тачка 1. КЗ?

Одговор:

Убиство учињено у неурачунљивом стању не искључује могућност квалификовања противправног дела које је у закону одређено као кривично дело тешког убиства из члана 114. КЗ, што се односи и на квалификаторну околност лишења живота на свиреп начин из члана 114. тачка 1. КЗ.

Када након завршеног главног претреса окривљени буде оглашен кривим за два кривична дела и када му је суд за једно кривично дело утврдио казну затвора од 30 година, а за друго

кривично дело казну затвора од једне године и шест месеци и новчану казну од 100.000,00 динара, на коју јединствену казну ће окривљени бити осуђен?

Одговор:

Када окривљени буде оглашен кривим за два кривична дела и када је суд за једно кривично дело утврдио казну затвора од 30 година, а за друго кривично дело казну затвора у трајању од једне године и шест месеци и новчану казну од 100.000,00 динара, осудиће окривљеног само на казну затвора од 30 година.

Да ли окривљени у процесној ситуацији када надлежни тужилац изјави жалбу на решење којим је од стране судије за претходни поступак одбијен предлог за одређивање притвора, те када приликом одлучивања по жалби тужиоца од стране ван-претресног већа решење судије за претходни поступак буде пре-иначено и притвор одређен, може изјавити жалбу против одлуке већа које је поступало као жалбени суд?

Одговор:

У датој процесној ситуацији окривљени може изјавити жалбу против одлуке већа које је поступало као жалбени суд, а о којој жалби ће одлучивати непосредно виши суд.

**ПРАВНИ СТАВОВИ ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА
ОКО СПОРНИХ ПРАВНИХ ПИТАЊА У ВЕЗИ СА КОЈИМА
НИЈЕ ПОСТИГНУТА САГЛАСНОСТ ПРЕДСТАВНИКА
АПЕЛАЦИОНИХ СУДОВА САОПШТЕНИ НА САСТАНКУ
У КРАГУЈЕВЦУ 9. ДЕЦЕМБРА 2019. ГОДИНЕ**

Да ли власници оружја из категорија А, Б и Ц Закона о оружју и муницији могу одговарати за неовлашћено држање и ношење оружја у периоду рока за легализацију који је одређен наредбом Министра унутрашњих послова о легализацији оружја?

Одговор:

У начелу власници оружја из категорије А, Б и Ц Закона о оружју и муницији не могу одговарати за неовлашћено држање и ношење оружја у периоду рока за легализацију који је одређен наредбом министра унутрашњих послова за легализацију оружја.

Како другостепени суд треба да поступи са жалбом коју је на првостепену пресуду изјавио изабрани бранилац који је у истом предмету поступао као судија у другостепеном поступку поводом жалбе на решење о потврђивању отпушнице, (бранилац је ангажован након доношења првостепене пресуде, тако да је једина процесна радња коју је предузео - изјављивање жалбе у корист окривљеног)?

Одговор:

Имајући у виду да повреда одредбе чл. 73. ст. 3. тач. 3. ЗКП, представља обавезан разлог за разрешење браниоца у смислу чл. 80. ст. 1. тач. 1. ЗКП против које одлуке жалба није дозвољена, у датој процесној ситуацији суд ће у смислу цитираног члана покренути по службеној дужности поступак за разрешење браниоца, позвати окривљеног да се у смислу чл. 81. ст. 2. ЗКП изјасни о разлозима за разрешење и на околност да ли прихвата изјављену жалбу браниоца и да ли се има иста сматрати жалбом окривљеног, па уколико то прихвати сматраће се да је жалба поднета од окривљеног као овлашћеног лица, а уколико се окривљени изјасни да жалбу не прихвата као своју у том случају жалбу ће суд одбацити као поднету од неовлашћеног лица. Уколико је стављен предлог за присуство седници већа или уколико суд одлучи да држи претрес пред другостепеним судом, суд ће код изјашњења упозорити окривљеног да може ангажовати браниоца, па уколико се окривљени изјасни да браниоца неће ангажовати, а ради се о обавезној одбрани, суд ће окривљеном поставити браниоца по службеној дужности".

Да ли за време које осуђени проводи на издржавању казне затвора по пресуди која је раније дошла на извршење,

теку рокови релативне застарелости извршења казне затвора по пресуди која је касније достављена на извршење, а након достављања касније пресуде од стране суда извршења установи у којој казна треба да се издржи, у смислу чл. 107. ст. 3. ЗКП?

Одговор:

За време које осуђени проводи на издржавању казне затвора по пресуди која је раније достављена на извршење, не теку рокови релативне застарелости извршења казне затвора по пресуди која је касније достављена на извршење од стране суда извршења, установи у којој казна треба да се изврши.

**ПРЕГЛЕД УСАГЛАШЕНИХ СТАВОВА ПРЕДСТАВНИКА
КРИВИЧНИХ ОДЕЉЕЊА АПЕЛАЦИОНИХ СУДОВА
У БЕОГРАДУ, КРАГУЈЕВЦУ, НИШУ И НОВОМ САДУ,
У ПРИСУСТВУ ПРЕДСТАВНИКА КРИВИЧНОГ ОДЕЉЕЊА
ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА, ПОТВРЂЕНИХ
И САОПШТЕНИХ НА ЗАЈЕДНИЧКОЈ СЕДНИЦИ
ОДРЖАНОЈ 9. ДЕЦЕМБРА 2019. ГОДИНЕ У КРАГУЈЕВЦУ**

Да ли је за постојање кривичног дела тешка крађа у покушају из чл. 204. ст. 1. КЗ у вези чл. 30. Кривичног законика, након што је оптужени обијањем или проваљивањем затворених просторија или савлађивањем већих препрека ушао у двоориште оштећеног и сломио стакло на ватима куће, потребно и да дође у притежање туђе покретне ствари да би се огласио кривим, а с обзиром да је напустио лице места услед укључења аларма или доласка власника или полиције?"

Одговор:

У ситуацији када је доказана квалификаторна околност која се односи на начин извршења кривичног дела тешка крађа, а кривично дело је остало у покушају из разлога што је оптужени напустио лице места услед наилаaska оштећеног, чињеница да оптужени није започео радњу притежања на туђој покретној ствари, не искљу-

чује његову кривицу за кривично дело тешка крађа у покушају, уз напомену да је потребно да постоје и други докази који указују на ту његову намеру, односно да се из чињеничног стања може извести такав закључак.

Ко одлучује о жалби против решења судије појединца основног суда донетог у смислу одредбе чл. 29. ст. 2. Закона о извршењу ванзаводских санкција и мера, којим је одређено да осуђени због самовољног напуштања просторија остатак казне затвора издржи у заводу за извршење казне затвора, односно да ли стварна надлежност другостепеног суда зависи од тога да ли је реч о кривичном делу за које запређена казна затвора до пет или преко пет година?

Одговор:

Како одредбама Закона о извршењу ванзаводских санкција и мера, нити одредбама других закона, није прописана другостепена стварна надлежност за одлучивање о жалби против решења судије појединца основног суда донетог у смислу чл. 29. ст. 2. Закона о извршењу ванзаводских санкција и мера, то сходно општим одредбама из чл. 23. став 2. тачка 2. и члана 24. став 1. тачка 2. Закона о уређењу судова, стварна надлежност другостепеног (вишег и апелационог) суда, зависи од тога да ли је реч о кривичном делу за које је запређена казна затвора до пет или преко пет година.

Кривично процесно право

ПРИВРЕМЕНА МЕРА ОБЕЗБЕЂЕЊА ИМОВИНСКОПРАВНОГ ЗАХТЕВА И ПОВРАЋАЈ У ПРЕЂАШЊЕ СТАЊЕ

У погледу правних средстава која се могу изјавити против решења којим је одлучено о предлогу за одређивање привремене мере обезбеђења имовинскоправног захтева, па сходно томе и у односу на примену института повраћаја у пређашње стање, примењују се процесне одредбе Законика о кривичном поступку, а не одредбе Закона о извршењу и обезбеђењу.

Из образложења:

Првостепеним решењем одбачена је као недозвољена молба за повраћај у пређашње стање оштећених због пропуштања рока за изјављивање жалбе на решење којим је одбијен њихов предлог за издавање привремене мере за обезбеђење имовинскоправног захтева, којим је тражено да се према окривљеном одреди забрана отуђења и оптерећења покретне ствари.

Дајући у образложењу решења разлоге за своју одлуку, првостепени суд је навео да је поднета молба за повраћај у пређашње стање недозвољена, с обзиром да разлози на којима се заснива молба нису разлози предвиђени одредбом члана 226. ЗКП којим су прописани разлози због којих се може тражити повраћај у пређашње стање.

Против првостепеног решења жалбу је изјавио пуномоћник оштећених који је, побијајући правилност наведеног решења, истакао да је, имајући у виду одредбу члана 257. Законика о кривичном поступку, суд пропустио да приликом одлучивања о предлогу за

повраћај у пређашње стање примени члан 39. Закона о извршењу и обезбеђењу којим је предвиђено да се у извршном и поступку обезбеђења сходно примењује закон којим се уређује парнични поступак, те да у складу са тим примени одредбе наведеног закона које се односе на институт враћања у пређашње стање.

Међутим, Апелациони суд у Београду је овакве жалбене наводе оценио као неосноване, имајући у виду да се, у смислу одредбе члана 257. ЗКП којом је прописано да се на предлог овлашћеног лица (члан 253.), могу у кривичном поступку по одредбама закона који уређује поступак извршења и обезбеђења, одредити привремене мере обезбеђења имовинскоправног захтева насталог услед извршења кривичног дела или противправног дела које је у закону одређено као кривично дело, одређивање привремене мере обезбеђења имовинскоправног захтева и њено извршење врши у складу са одредбама Закона о извршењу и обезбеђењу, који у делу који се односи на обезбеђење садржи материјалноправне одредбе које регулишу услове за обезбеђење и начин обезбеђења па, сходно томе, и одредбе о привременој мери као једном од средстава обезбеђења, док се на доношење решења о предлогу за одређивање привремене мере обезбеђења имовинскоправног захтева, у смислу овлашћења и надлежности, као и на правна средства против њега, примењују процесне одредбе Законика о кривичном поступку којима се регулише кривични поступак и у оквиру тога, и институт повраћаја у пређашње стање.

Имајући у виду наведено, као и чињеницу да су одредбом члана 226. тачка 2. ЗКП прописане процесне радње у односу на које је оштећеном дозвољено право на повраћај у пређашње стање, док у односу на друге пропуштене радње таква могућност није дозвољена, без обзира да ли је то пропуштање оправдано или не, то је, будући да наведеном одредбом није предвиђено да оштећени може користити институт повраћаја у пређашње стање у случају када пропусти да у прописаном року поднесе жалбу против решења о предлогу за одређивање привремене мере обезбеђења имовинскоправног захтева, и по оцени Апелационог суда у Београду, у конкретном случају

ју, молба за повраћај у пређашње стање оштећених, поднета преко пуномоћника, недозвољена.

(Решење Основног суда у Лазаревцу К бр.126/16 од 15. августа 2019. године и решење Апелационог суда у Београду Кж2 1634/2019 од 3. септембра 2019. године)

*аутор сентенце: Јелена Мијушковић,
виши саветник Апелационог суда у Београду*

РОК ЗА ИЗЈАВЉИВАЊЕ ОДГОВОРА НА ОПТУЖНИЦУ

Накнадно изабрани бранилац окривљеног који већ има браниоца, не може користити посебан рок за изјављивање одговора на оптужницу, већ се његов рок рачуна од дана када је оптужница достављена окривљеном.

Из образложења:

Првостепеним решењем потврђена је оптужница овлашћеног тужиоца.

Против наведеног решења жалбу је изјавио бранилац окривљеног који је истакао да је погрешна одлука већа првостепеног суда да о оптужници одлучује без разматрања и оцене навода браниоца из одговора на оптужницу јер је исти неблаговремен, с обзиром да је окривљени новог браниоца ангажовао у року за изјављивање одговора на оптужницу, чиме је бранилац стекао самостално право на подношење одговора на оптужницу у сопственом посебном року.

Међутим, Апелациони суд у Београду је овакве жалбене наводе браниоца окривљеног оценио као неосноване.

Наиме, из списка предмета произлази да је окривљеном и његовом браниоцу достављена оптужница уз поуку о праву на подношење одговора на оптужницу, па како је окривљени накнадно ангажовао још једног браниоца, то је исти могао да изјави одговор на оптужницу само у року од 8 дана од дана достављања оптужнице

на одговор окривљеном лично. По оцени Апелационог суда у Београду, имајући у виду фазу поступка у којој је окривљени ангажовао новог браниоца, конкретно након достављања окривљеном и његовом већ ангажованом браниоцу оптужнице на одговор то, у том случају, накнадно изабрани бранилац не може имати посебан рок за изјављивање одговора на оптужницу, већ се његов рок за изјављивање одговора на оптужницу рачуна од дана када је оптужница достављена на одговор окривљеном лично.

(Решење Вишег суда у Смедереву Кв бр.201/18 од 26. октобра 2018. године - решење Апелационог суда у Београду Кж2 1872/2018 од 29. новембра 2018. године)

*аутор сентенце: Јелена Мијушковић,
виши саветник Апелационог суда у Београду*

Кривично материјално право

КРИВИЧНО ДЕЛО ЗЛОУПОТРЕБА ОВЛАШЋЕЊА У ПРИВРЕДИ

Суд је дужан да у сваком конкретном случају, у склопу анализе чињеничног описа кривичног дела садржаног у диспозитиву оптужног акта, цени да ли се у радњама окривљеног које су квалификоване као кривично дело злоупотреба овлашћења у привреди стичу битна обележја неког од кривичних дела против привреде прописаних Законом о изменама и допунама кривичног законика ("Службени гласник РС" бр. 94/16 од 24. новембра 2016. године).

Из образложења:

Првостепеном пресудом, на основу члана 423. став 1. тачка 1. ЗКП, окривљени је ослобођен од оптужбе да је извршио кривично дело злоупотреба овлашћења у привреди из члана 238. став 2. у вези става 1. тачка 4. КЗ.

Против наведене пресуде жалбу је изјавио јавни тужилац.

Основано се жалбом јавног тужиоца истиче да првостепена пресуда не садржи разлоге о одлучним чињеницама које представљају основ за правилну примену материјалног права, а да су разлози наведени у образложењу пресуде потпуно нејасни.

Наиме, дајући у образложењу пресуде разлоге за своју одлуку, првостепени суд је навео да је дана 01.03.2018. године ступила на снагу, између осталог, одредба члана 27. Закона о изменама и допунама Кривичног законика ("Службени гласник РС" бр.94/16 од 24.11.2016. године), којом је глава 22 која се односи на кривична дела против привреде измењена тако што су уведена нека нова кривична дела, док су нека декриминализована, као што је кривично

дело злоупотреба овлашћења у привреди из члана 238. став 2. у вези става 1. тачка 4. КЗ које уопште више није предвиђено. Сходно наведеном, првостепени суд је применом одредбе члана 5. КЗ, налазећи да је за окривљеног најблажи закон онај који учињено кривично дело више не предвиђа као кривично дело, окривљеног применом члана 423. став 1. тачка 1. ЗКП ослободио од оптужбе јер дело за које је оптужен није кривично дело.

Међутим, по оцени Апелационог суда у Београду, нејасни су разлози првостепеног суда наведени у образложењу побијане пресуде да је доношењем Закона о изменама и допунама Кривичног законика ("Службени гласник РС" бр. 94/16 од 24.11.2016. године), који је ступио на снагу дана 01.03.2018. године, кривично дело злоупотреба овлашћења у привреди из члана 238. КЗ декриминализовано, посебно када се има у виду законски опис кривичног дела превара у обављању привредне делатности из члана 223. КЗ.

С тим у вези, првостепени суд је приликом заузимања става о непостојању правног континуитета између ранијег кривичног дела злоупотреба овлашћења у привреди из члана 238. КЗ и кривичних дела предвиђених Законом о изменама и допунама Кривичног законика који је ступио на снагу 01.03.2018. године, а која су прописана у глави 22 која се односи на кривична дела против привреде, пропустио да у склопу анализе чињеничног описа дела садржаног у диспозитиву оптужног акта цени да ли се у радњама окривљеног стичу битна обележја кривичног дела превара у обављању привредне делатности из члана 223. Кривичног законика ("Службени гласник РС", бр.94/2016 од 24.11.2016. године) или евентуално неког другог кривичног дела прописаног наведеним закоником и у погледу наведене одлучне чињенице да јасне и аргументоване разлоге, а потом, уколико утврди постојање правног континуитета између кривичног дела злоупотреба овлашћења у привреди из члана 238. став 2. у вези става 1. тачка 4. КЗ и неког од кривичних дела из измењеног и допуњеног Кривичног законика, у смислу члана 5. став 2. КЗ, примени закон који је блажи за окривљеног.

Имајући у виду да је првостепеном пресудом начињена наведена битна повреда одредаба кривичног поступка, то је иста

усвајањем жалбе јавног тужиоца морала бити укинута и списи предмета враћени првостепеном суду на поновно суђење.

(Пресуда Основног суда у Вршцу 1К 504/15 од 22. маја 2019. године - решење Апелационог суда у Београду Кж1 848/2019 од 9. октобра 2019. године)

*аутор сентенце: Јелена Мијушковић,
виши саветник Апелационог суда у Београду*

ЗАХТЕВ ЗА ИЗРИЦАЊЕ ЈЕДИНСТВЕНЕ КАЗНЕ

Кривична дела извршена током трајања бекства након започетог издржавања казне, сматрају се кривичним делима извршеним за време издржавања казне у смислу одредбе члана 62. Кривичног законика.

Из образложења:

Првостепеном пресудом одбијен је као неоснован захтев осуђеног да му се у поступку за изрицање јединствене казне преиначе у погледу одлуке о казни две правноснажне пресуде.

Дајући у образложењу решења разлоге за своју одлуку, првостепени суд је навео да у конкретном случају нису испуњени услови за примену одредбе члана 552. став 1. тачка 1. ЗКП, имајући у виду да је осуђени кривична дела из касније пресуде извршио док је био у бекству са издржавања казне затвора по ранијој пресуди.

Против наведене пресуде жалбу је изјавио осуђени.

По налажењу Апелационог суда у Београду, основано се жалбом осуђеног истиче да су наводи првостепеног суда да у конкретном случају нису испуњени услови за примену одредаба о одмеравању јединствене казне затвора нејасни, имајући у виду да је, у смислу одредбе члана 62. КЗ, у ситуацији када је кривично дело учињено када је осуђени већ започео са издржавањем казне затвора по ранијој пресуди, ирелевантно то што је у конкретном случају осуђени кривична дела за која је осуђен каснијом пресудом извр-

шио док је био у бекству са издржавања казне затвора по ранијој осуди, већ је за правилну примену одредбе члана 62. КЗ битно да у време када је учињено кривично дело по каснијој осуди казна затвора по ранијој осуди није издржана.

Имајући у виду наведено, Апелациони суд у Београду је усвајањем жалбе осуђеног укинуо побијану пресуду и списи предмета вратио првостепеном суду на поновно одлучивање.

(Пресуда Вишег суда у Београду К бр.182/17 - Кв бр.3075/19 од 28. августа 2019. године - решење Апелационог суда у Београду Кж1 947/2019 од 9. октобра 2019. године)

*аутор сентенце: Јелена Мијушковић,
виши саветник Апелационог суда у Београду*

ПРАВО НА УСЛОВНИ ОТПУСТ ПРЕ СТУПАЊА НА ИЗДРЖАВАЊЕ КАЗНЕ

Чињеница да је окривљени 2/3 казне на коју је осуђен провео у притвору, не искључује његово право на условни отпуст при испуњењу осталих законских услова.

Из образложења:

У изјављеној жалби Тужиоца за организовани криминал истиче се да се, у конкретном случају, с обзиром да осуђени Г.С. није ступио на издржавање казне затвора, не може поуздано утврдити да ли је и у којој мери осуђени усвојио друштвено прихватљиве вредности, каква је процена ризика од могућности понављања кривичног дела, нити се може утврдити успешност у извршавању програма поступања, које све околности представљају одлучне чињенице које су остале, а које указују да ли је сврха кажњавања постигнута.

Међутим, према оцени већа Апелационог суда у Београду, Посебно одељење, изнетим жалбеним наводима не доводи се у сумњу правилност и законитост првостепеног решења.

Наиме, осуђено лице се може условно отпустити уколико су испуњени законом прописани услови, и то објективни услов, који се

односи на дужину издржаног дела изречене казне затвора, тј. 2/3, те више субјективних услова, који указују да се осуђени тако поправио да се може са основом очекивати да ће се на слободи добро владати, а нарочито да до истека времена за које је изречена казна неће учинити ново кривично дело, при чему суд тражи извештај од надлежног завода о владању осуђеног, као што је то у конкретном случају извештај Министарства правде – Управе за извршење кривичних санкција – Окружног затвора у Београду од 05.01.2018. године, из којег је управо утврдио околности везане за владање и понашање осуђеног Г.С. У том смислу чињеница да осуђени Г.С. није ступио на издржавања казне затвора и да Управа Окружног затвора у Београду не може дати мишљење о степену испуњености програма поступања и оправданости условног отпуста, није од утицаја на могућност суда да на основу достављеног извештаја о владању осуђеног у притвору, изведе закључак да се може са основом очекивати да ће се осуђени добро владати на слободи, те да до истека времена за које изречена казна неће учинити ново кривично дело, чиме је, према оцени већа Апелационог суда у Београду, Посебно одељење, правилан став првостепеног суда да без обзира што осуђени формално није ступио на издржавања казне затвора која му је изречена, да је код истог дошло до значајног побољшања понашања већ и самим боравком у притвору, који је у довољној мери утицао на њега да убудуће не врши оваква и слична кривична дела, па је ценио понашање осуђеног иако је имао у виду да исти није ступио на издржавања изречене казне, услед чега не би могао бити дискриминисан, с обзиром да је објективни услов, да се његова молба за условни отпуст разматра, већ испунио.

(Решење Посебног одељења Вишег суда у Београду К По1 бр.3/15-Куо По1 бр.155/17 од 16. јануара 2018. године - решење Посебног одељења Апелационог суда у Београду Кж По1 уо 8/18 од 1. фебруара 2018. године)

*аутор сентенце: Небојша Павловић,
виши саветник Апелационог суда у Београду*

ПОМИЛОВАЊЕ И УСЛОВНИ ОТПУСТ

Делимично ослобођење од извршења изречене казне, помиловањем, не доводи до смањења времена потребног за остваривање рока од 2/3 издржане казне затвора на коју је окривљени осуђен, а који је потребан услов за условни отпуст.

Из образложења:

По налажењу Апелационог суда у Београду, Посебно одељење, правилно је првостепени суд одлучујући о молби осуђеног О.Д. за пуштање на условни отпуст исту одбацио, налазећи да нису испуњени законски услови за подношење молбе.

У изјављеној жалби бранилац адвокат М.М. истиче да је у конкретном случају осуђеном О.Д. изречена казна затвора у трајању од 1 (једне) године и 8 (осам) месеци, односно 20 (двадесет) месеци затворске казне, а помиловањем председника Србије ова казна није мењана, односно иста није преиначена већ је осуђени О.Д. ослобођен издржавања дела изречене казне затвора у трајању од 9 (девет) месеци, из којих разлога, по ставу одбране, наведени део изречене казне затвора за које је окривљени ослобођен од издржавања, мора бити урачунат у издржану казну.

Међутим, насупрот овако изнетим жалбеним наводима, по налажењу Апелационог суда у Београду, Посебног одељења, у конкретном случају на страни осуђеног О.Д. није испуњен формални услов за пуштање на условни отпуст. Наиме, одредбом члана 563. став 1. ЗКП прописано је да осуђени који је **издржао 2/3 изречене казне затвора**, или његов бранилац, може поднети молбу за пуштање на условни отпуст.

(Решење Посебног одељења Вишег суда у Београду Спк. По1 бр.4/15-Куо По1 бр. 91/18 од 26. јуна 2018. године - решење Посебног одељења Апелационог суда у Београду Кж По1 уо 46/18 од 5. јула 2018. године)

*аутор сентенце: Небојша Павловић,
виши саветник Апелационог суда у Београду*

ГРАЂАНСКО ОДЕЉЕЊЕ

Правни став

**ПРАВНИ СТАВОВИ ГРАЂАНСКОГ ОДЕЉЕЊА
И ГРАЂАНСКОГ ОДЕЉЕЊА ЗА РАДНЕ СПОРОВЕ
АПЕЛАЦИОНОГ СУДА У БЕОГРАДУ
УТВРЂЕНИ НА ЗАЈЕДНИЧКОЈ СЕДНИЦИ
КОЈА ЈЕ ОДРЖАНА 10. СЕПТЕМБРА 2019. ГОДИНЕ**

Од промене Закона о правобранилаштву ("Службени гласник РС" број 55/14) који је ступио на снагу 31.05.2014. године, у поступцима у којима здравствена установа учествује као странка или умешач о чијим имовинским правима и обавезама се одлучује у том поступку, здравствену установу заступа Државно правобранилаштво на основу члана 11. став 2. и члана 57. Закона о правобранилаштву, а директор здравствене установе само по његовом овлашћењу, изузев случајева прописаних у члану 11. став 5. и 6. Закона о правобранилаштву када директор као законски заступник заступа здравствену установу без посебног овлашћења Државног правобранилаштва.

Образложење

Апелациони суд у Крагујевцу је поставио као спорно правно питање које гласи: "Да ли од примене Закона о правобранилаштву ("Службени гласник РС" број 55/14) који је ступио на снагу 31.05.2014. године, изузев случајева прописаних у члану 11. став 5. и 6. Закона о правобранилаштву, здравствене установе чији је оснивач Република Србија у поступцима у којима здравствене установе учествују као странка или умешач о чијим имовинским правима и обавезама се одлучује у том поступку, може да заступа, без посеб-

ног овлашћења Државног правобранилаштва, директор здравствене установе, као законски заступник на основу члана 114. став 1. Закона о здравственој заштити?" На заједничкој седници Грађанског одељења и Одељења за радне спорове Апелационог суда у Крагујевцу од укупно 25 присутних судија, већином гласова (16), усвојен је став да од примене Закона о правобранилаштву ("Службени гласник РС" број 55/14) који је ступио на снагу 31.05.2014. године, у поступцима у којима здравствена установа учествује као странка или умешач о чијим имовинским правима и обавезама се одлучује у том поступку, заступа Државно правобранилаштво на основу члана 11. став 2. и члана 57. Закона о правобранилаштву, а директор здравствене установе само по његовом овлашћењу, изузев случајева прописаних у члану 11. став 5. и 6. Закона о правобранилаштву када директор као законски заступник заступа здравствену установу без посебног овлашћења Државног правобранилаштва. Према мањинском мишљењу Апелационог суда у Крагујевцу у тим поступцима здравствену установу може заступати без посебног овлашћења Државног правобранилаштва и директор здравствене установе као законски заступник на основу члана 114. Закона о здравственој заштити и самим тим самостално одлучи да изда пуномоћје адвокату за заступање здравствене установе у том поступку.

Обавеза накнаде парничних трошкова је новчана обавеза која доспева од дана извршности одлуке.

Образложење

На седници Грађанског одељења Апелационог суда у Београду одржаној дана од 24.12.2012. године усвојен је правни став који гласи: "Обавеза накнаде парничних трошкова је новчана обавеза која доспева доношењем одлуке, на коју је дужник обавезан плаћати затезну камату од доношења одлуке до исплате.

Законом о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу ("Сл. гласник" РС бр. 54/2019 од 26.07.2019. године), Закону о извршењу и обезбеђењу додат је члан 47а који гласи: "Ако су у

извршној исправи одређени трошкови поступка, суд ће на предлог извршног повериоца, решењем о извршењу одредити накнаду законске затезне камате на износ досуђених трошкова од дана наступања извршности извршне исправе до дана наплате. Због тога се појавила потреба за измену наведеног правног става, имајући у виду и да је Врховни касациони суд изменио правни став у погледу камате на трошкове парничног поступка, а што и произлази из образложења решења Врховног касационог суда Рев. 787/2019 од 21.03.2019. године.

Процесно право

ЗА ПРИЗНАЊЕ СТРАНЕ СУДСКЕ ОДЛУКЕ О РАЗВОДУ БРАКА, МЕСНО ЈЕ НАДЛЕЖАН СУД НА ЧИЈЕМ ПОДРУЧЈУ СЕ НАЛАЗЕ ЈАВНЕ КЊИГЕ О СТАТУСУ ДРЖАВЉАНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Чињеница постојања последњег заједничког пребивалишта брачних другова на територији неке од општина у нашој земљи, не утиче на надлежност суда са тог подручја у поступку признања стране судске одлуке о разводу брака тих лица, уколико матичне књиге тог подручја нису везане за њихово лично стање.

Из образложења:

Према стању у списима, предлагач је поднео предлог за признање стране судске одлуке - правноснажне пресуде суда у Краљевини Шведској, којом је разведен брак предлагача и противника предлагача и којом је одређено заједничко старатељство над њиховом децом. Странке у поступку бораве у Краљевини Шведској, с тим да је противник предлагача мађарска држављанка, док је предлагач српски држављанин који је према уверењу о држављанству из 2018. године, уписан у евиденцију држављана код матичног подручја Сјеница, за годину 1980. Првостепени - Виши суд у Панчеву, нашао је да је у конкретном случају месно надлежан за поступање Виши суд у Новом Пазару, у смислу одредбе члана 101. Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља ("Сл. лист СФРЈ" бр. 43/82, 72/82, "Сл. лист СРЈ" бр. 46/96, "Службени гласник РС" бр. 46/2006), те да би том суду требало доставити предмет на решавање, уместо да о томе одлучује првостепени суд, на чијем подручју је било последње заједничко пребивалиште странака.

По налажењу овога суда побијана одлука је правилна и на закону заснована, имајући у виду да предлагач има правни интерес да тражи признање бракоразводне одлуке страног суда, да би се његов измењени статус - његово лично стање, могло уписати у јавне књиге. Како је евидентно да се јавне књиге које се тичу држављанства предлагача у овом поступку, воде код Матичне службе СО Сјеница, где је уписан у евиденцију држављана, за коју територију је у смислу одредбе члана 23. став 3. Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС" бр. 116/2008...88/2018 - одлука Уставног суда), све у вези са одредбом члана 4. тачка 13. Закона о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава, за поступање у поступку признања стране судске одлуке, за поступање стварно и месно надлежан Виши суд у Новом Пазару, то је правилна побијана одлука првостепеног суда о месној надлежности тог суда.

Наиме, одредбом члана 101. став 1. Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља ("Службени лист СФРЈ", бр. 43/82, 72/82, ("Службени лист СРЈ", број 46/96, "Службени гласник РС" бр. 46/2006), прописано да је за признање страних судских одлука месно надлежан суд на чијем подручју треба спровести поступак признања, док је сходно ставу б. истог члана, признање одлуке страног суда у стварима које се односе на лично стање (статус), овлашћен да тражи свако ко за то има правни интерес. Будући да се лично стање предлагача уписује у књиге држављана са Матичне службе СО Сјеница, за коју је у поступку признања стране судске одлуке стварно и месно надлежан за поступање Виши суд у Новом Пазару, то је правилна побијана одлука, јер предлагач није доставио доказе на околност да се у матичним књигама за подручје општине Панчево, за које је надлежан Виши суд у Панчеву у поступцима признања стране судске одлуке воде подаци о предлагачу, нити подаци о закључењу брака са противником предлагача, па је правилно побијано решење првостепеног суда – Вишег суда у Панчеву о месној ненадлежности тог суда. Наиме, чињеница постојања последњег заједничког пребивалишта брачних другова на територији неке од општина у нашој земљи, не утиче на надлежност суда са тог подручја у поступку признање стране судске одлуке о

разводу брака тих лица, уколико матичне књиге истог подручја нису везане за њихово лично стање.

(Решење Апелационог суда у Београду Гж бр. 871/2019 од 6. фебруара 2019. године)

аутор сентенце: др Драгица Попеску,
судија Апелационог суда у Београду

ИНТЕРВЕНЦИЈСКО ДЕЈСТВО ПРЕСУДЕ

Интервенцијско дејство пресуде донете у парници у којој се туженом придружио умешач, производи према том лицу (умешачу) такво дејство да у новој парници између умешача и странке (из претходне парнице којој се придружио) умешач не може да оспорава утврђено чињенично стање, као и правне квалификације садржане у образложењу правноснажне пресуде, осим ако докаже да је странка којој се придружио погрешно водила претходну парницу или је суд пропустио да му достави позиве, поднеске или одлуке.

Из образложења:

...."Полазећи од наведеног, по налажењу Апелационог суда, првостепени суд је на основу правилно и потпуно утврђеног чињеничног стања, правилно закључио применом материјалног права да је тужени као возач возила, којим је проузрокована материјална и нематеријална штета у саобраћајној незгоди дана 11.07.2010. године, изгубио права из осигурања, јер је управљао моторним возилом под утицајем алкохола, па тужилац, као осигуравач који је накнадио штету оштећеним лицима, има право да од туженог, као лица које је одговорно за штету, наплати износ исплаћене накнаде са каматом и трошковима спора.

Неосновани су жалбени наводи туженог да је првостепени суд погрешно утврдио чињенице које се односе на висину тужбеног захтева, па је на основу тако погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања погрешно применио материјално право када је

тужиоцу признао право на законску затезну камату на износ исплаћене накнаде штете, као и трошкове поступка по основу пресуде Основног суда у Руми П .../14 од 10.07.2015. године. Ово због тога што пресуда која је донета у парници у којој се туженом осигуравајућем друштву придружило лице за које је утврђено да је одговорно за штету из саобраћајног удеса и то као умешач, производи према том лицу специфично правно дејство које наступа у каснијем парничном поступку који против умешача, као туженог, покреће осигуравајуће друштво, које је накнадило штету оштећенима из претходне парнице по правноснажној судској одлуци, а све у складу са одредбама члана 218. ЗПП. Интервенцијско дејство пресуде се манифестује у чињеници да у новој парници између умешача и странке (из претходне парнице којој се придружио) умешач не може да оспорава утврђено чињенично стање, као и правне квалификације садржане у образложењу правноснажне пресуде нити утврђену висину накнаде штете. Због наведеног, у конкретном случају, тужени који је учествовао као умешач у претходно вођеном поступку по истом штетном догађају пред Основним судом у Руми, не може да оспорава основ и висину потраживања исплаћене накнаде штете, која је предмет ове тужбе, нити може да оспорава утврђено чињенично стање и заузет став суда по питању основа и висине утврђене накнаде штете. Без утицаја на другачију одлуку суда су жалбени наводи туженог да је тужилац својим понашањем у вансудском поступку, одбијајући да оштећенима исплати накнаду штете у складу са њиховим захтевом, допринео вођењу парничног поступка пред Основним судом у Руми и увећању накнаде за износ трошкова тог поступка и законске затезне камате, јер се тужени као умешач на страни осигуравајућег друштва придружио наводима из одговора на тужбу, оспоравајући висину штете и истичући приговор подељене одговорности. Тужени није доказао у смислу члана 218. став 3. ЗПП да је овде тужилац, као странка из раније парнице којој се придружио као умешач, погрешно водио претходну парницу, односно, да је намерно или из грубе непажње, пропустио да предузме парничне радње које би довеле до повољнијег исхода претходне парнице, да је својим парничним радњама спречавао да наступи дејство радњи овде туженог, као умешача, односно да, у време ступања у

претходну парницу, није благовремено био обавештен о парници која је претходно вођена и тиме био спречен да предузима радње које би довеле до повољнијег исхода те парнице."

(Пресуда Апелационог суда у Београду Гж 6510/2018 од 27. фебруара 2019. године)

*аутор сентенце: Марија Јовић,
самостални саветник Апелационог суда у Београду*

ПРЕКОРАЧЕЊЕ ГРАНИЦА ЗАХТЕВА

Првостепени суд је прекорачио границе постављеног захтева досудивши више него што је тражено, када је тужилац камату на трошкове поступка тражио од правноснажности одлуке, а иста му је досуђена од извршности, у ситуацији када извршност наступа пре правноснажности.

Из образложења:

"Тужилац је тужбом тражио законску затезну камату на досуђене трошкове парничног поступка почев од правноснажности одлуке, а првостепени суд му је затезну камату досудио од извршности, из чега следи да је тужиоцу пресудом досуђено више од оног што је тражио, с обзиром да када се пресудом налаже само накнада трошкова поступка у висини која не прелази износ од 300 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан доношења одлуке (тужена обавезана да плати износ од 9.750,00 динара), жалба против решења не одлаже његово извршење, како то произлази из члана 368. став 2. ЗПП. Решење о накнади трошкова поступка постало је извршно протеком партиционог рока од 15 дана од дана достављања туженој, односно у конкретном случају је извршност наступила пре правноснажности (решење ће постати правноснажно даном доношења одлуке другостепеног суда). Није било места да се решење укине у делу у коме је прекорачен тужбени захтев (члан 393. став 1. ЗПП), с обзиром да би то било на штету тужиоца, имајући у виду да је само он изјавио жалбу (члан 395. ЗПП),

Апелациони суд у Београду

као и да другостепени суд на прекорачење захтева пази само на захтев странке (члан 386. став 4. ЗПП)".

(Решење Апелационог суда у Београду Гж. бр. 2650/19 од 28. марта 2019. године)

*аутор сентенце: Тодор Брајовић,
самостални саветник Апелационог суда у Београду*

Стварно право

ЈАЧИ ПРАВНИ ОСНОВ

У ситуацији у којој су два лица закључила посебне правне послове ради стицања права својине на истој непокретности, о јачем праву одлучује суд применом начела савесности и поштења и забраном злоупотребе права.

Из образложења

Према утврђеном чињеничном стању извршни поверилац (у овом поступку: тужени) поднео је 13.05.2010. године предлог за извршење пресуде од 11.07.2007. године (правноснажне 02.10.2009. године, извршне 16.04.2010. године) против извршног дужника (у овом поступку: тужена). Решењем о извршењу од 18.05.2010. године извршни дужник - тужена обавезана је да се исели са свим лицима и стварима из стана на Новом Београду и да стан испражњен од лица и ствари преда извршном повериоцу - туженом. Тужиља, која је пријавила своје учешће у извршном поступку, упућена је да покрене парнични поступак против извршног повериоца ради проглашења извршења недопуштеним решењем од 28.09.2010. године, а након што је она поднела тужбу 24.09.2010. године против извршног повериоца и извршног дужника (тужених), поступак извршења је прекинут 22.11.2010. године до окончања овог парничног поступка (П-21265/10).

Предметни стан, који није био уписан у земљишној књизи нити у катастру непокретности до 2003. године, тужена је откупила 01.03.1993. године и његову половину 14.04.1994. године поклонила својој ћерки (оба уговора су судски оверена). Исти стан тужена је цео продала туженом 20.09.1994. године, преко пуномоћника адвоката, судски овереним уговором, којим је констатовано да је купац исплатио продавцу купородајну цену, а продавац се обавезао да стан преда купцу на дан овере уговора 23.09.1994. године. Претход-

но је, 17.05.1994. године, тужена са туженим, преко истог пуномоћника, закључила судски оверен предуговор о продаји истог стана, којим је уговорено да се предуговор раскида у случају да га Министарство финансија не одобри, односно до 17.08.1994. године, на који дан ће стан бити усељив. Приликом закључења уговора тужени није проверавао ко је у поседу стана нити му је стан икад предат у посед. Тужени је 20.10.1994. године поднео тужбу против тужене (која се никада није појавила пред судом) у поступку у коме је усвојен његов тужбени захтев пресудом од 11.07.2007. године, на основу које је покренут поступак за иселење тужене и предају стана туженом у посед. Тужени је укњижен као власник предметног стана 08.11.2006. године. Исти стан тужена и њена ћерка продале су тужиљи 07.11.1996. године судски овереним уговором и истог дана су стан и предале тужиљи, а све то након што су 06.11.1996. године прибавиле одобрење за промет од Министарства финансија РС. Одмах по овери уговора тужиља је платила порез, извршила на себе пренос свих уговора у вези са комуналним услугама за стан, и од пролећа 1997. године води се као порески обвезник за предметни стан. Тужиља станује у предметном стану непрестано од уселења.

Првостепеном пресудом утврђено је да је тужиља власник стана на Новом Београду, те су тужени обавезани да трпе да она упише ово своје право у јавну књигу по основу ове пресуде, као и да је недопуштено извршење по предлогу туженог против тужене по решењу од 18.05.2010. године, којим је дозвољено извршење принудним иселењем тужене из предметног стана и његовом предајом туженом.

Ради доношења одлуке о стављеним захтевима тужиље неопходно је решити питање јачег правног основа на предметни стан, којим је тужена два пута располагала и то тако што га је продала 1994. године туженом, а 1996. године тужиљи. У ситуацији као што је у конкретном случају, у којој су два лица (тужиља и тужени) закључила посебне правне послове ради стицања права својине на истој непокретности, о јачем праву суд одлучује применом одредаба члана 41. Закона о основама својинскоправних односа - ЗОСО и

начела савесности и поштења и забране злоупотребе права (чл. 12. и 13. у вези са чланом 23. Закона о облигационим односима - ЗОО).

Одредбама члана 41. ЗОО уређена су правила о јачем правном основу на тај начин да лице које је прибавило индивидуално одређену ствар по правном основу и на законит начин, а није знало и није могло знати да није постало власник (претпостављени власник) има право да захтева њен повраћај и од савесног држаоца код кога се та ствар налази без правног основа или по слабијем правном основу (став 1); као и да, када се два лица сматрају претпостављеним власницима исте ствари, јачи правни основ има лице које је ствар стекло теретно у односу на лице које је ствар стекло бестеретно; а ако су правни основи ових лица исте јачине, као што је реч у конкретном случају, првенство има лице код кога се ствар налази (став 2).

Код чињенице да предметни стан није био уписан у јавној књизи ни 1994. године ни 1996. године, није било основа за примену одредбе члана 33. ЗОО којом је прописано да се на основу правног посла право својине на непокретност стиче уписом у јавну књигу или на други одговарајући начин одређен законом. Код таквог стања у конкретном случају од одлучног је значаја да ли су купци стана (тужени, по уговору од 1994. године и тужиља по уговору од 1996. године) били савесни, као и коме је од њих стан предат у посед.

У конкретном случају, понашање туженог указује да он није поступао на начин који се очекује од савесне стране. Иако је у преговору закљученом са туженом било наведено да непокретност постаје усељива 17.08.1994. године, а у уговору да ће стан бити предат купцу (овде туженом) на дан овере, ни 17.08.1994. године, ни приликом закључења уговора (20.09.1994. године), нити приликом његове овере (23.09.1994. године) тужени, према сопственој изјави, није проверавао стање поседа предметног стана, нити је захтевао да му га тужена одмах преда у посед, иако јој је, наводно, већ у том моменту био исплатио целокупну купопродајну цену. Савестан купац непокретности, нарочито када непокретност коју купује није уписана у земљишну књигу, јесте лице које утврди и стање поседа купљене непокретности. Само уписом права својине на купљеној непокретности у јавну књигу, и то дванаест година након закључења уговора,

купац не постаје јачи у праву насупрот држаоцу - савесном купцу коме је непокретност предата у посед на основу пуноважног правног посла, као што је то учињено тужилји још 1996. године. Са друге стране, тужилја је у потпуности савесно поступила приликом куповине предметног стана: проверила је стање поседа, уверила се да предметни стан користе продавци (тужена и њена ћерка), заједно са супругом и сином тужене, купила је стан од оба сувласника на основу уговора овереног у суду, након што је претходно била прибављена тада потребна сагласност за промет од надлежног министарства, примила стан у државину и уселила се у њега користећи га сасвим несметано до 2010. године, када се појавио судски извршитељ у пратњи полиције ради исељења тужене која у њему не станује још од када је стан продала тужилји четрнаест година раније.

Указивање туженог да је он постао власник предметног стана у свему у складу са одредбом члана 33. ЗОСО дана 08.11.2006. године, уписом у јавну књигу на основу правног посла није од утицаја на другачију одлуку, имајући у виду да тужена, из већ изложених разлога, има јачи правни основ за стицање својине предметног стана и да би, и да је постојала нека запрека за пуноважност њеног уговора, а није, протеком десетогодишњег периода (06.11.2006. године) током кога је непрестано и неометано држала предметни стан, тужена постала његов власник и по основу законитог одржаја, у смислу члана 28. став 2. у вези са чланом 72. став 1. ЗОСО.

Имајући у виду да је тужилја власник предметног стана, првостепени суд је донео правилну одлуку када је прогласио недопуштеним извршење пресуде Четвртог општинског суда у Београду П-4422/04 од 11.07.2007. године против извршног дужника - тужене за исељење из предметног стана и његову предају, испражњеног од лица и ствари, извршном повериоцу - туженом, применим одредаба члана 50. Закона о извршењу и обезбеђењу ("Службени гласник РС", број 31/2011, 99/2011, 109/2013 - одлука Уставног суда, 55/2014, 139/2014), чије се одредбе примењују у конкретном случају на основу члана 545. Закона о извршењу и обезбеђењу ("Службени гласник РС", број 106/2015, 106/2016 - аутентично тумачење, 113/2017 - аутентично тумачење), које су садржински идентичне и

раније важећој одредби члана 23. став 4. Закона о извршном поступку ("Службени гласник РС", број 125/2004).

(Пресуда Апелационог суда у Београду Гж. 2980/2017 од 12. јула 2018. године)

*аутор сентенце: Драгана Бољевић,
судија Апелационог суда у Београду*

НАКНАДА ЗА КОРИШЋЕЊЕ СУВЛАСНИЧКЕ НЕПОКРЕТНОСТИ

Сувласник непокретности који није у државини нема право на новчану накнаду за коришћење свог сувласничког удела од другог сувласника који је у државини целе непокретности у ситуацији када се пасивно понашао, односно није тражио предају у супосед, уређење начина коришћења или деобу сувласничке ствари.

Из образложења:

По оцени Апелационог суда у Београду, на правилно утврђено чињенично стање првостепени суд је погрешно применио материјално право када је усвојио тужбени захтев тужиље за исплату накнаде за коришћење њеног сувласничког удела на непокретности - двособном стану који се налази у Београду.

Одредбом члана 14. ЗОСПО прописано је да сувласници имају право да држе сувласничку ствар и да је користе заједно са осталим сувласницима сразмерно свом сувласничком уделу, неповређујући права осталих сувласника (став 1.), а члана 16. да сувласник има право да у свако време захтева деобу ствари, осим у време у које би та деоба била на штету других сувласника, ако законом није другачије одређено (став 1.). Сувласник, односно заједнички власник има право на тужбу за заштиту права својине на целу ствар, а сувласник има право и на тужбу за заштиту свог права на делу ствари (члан 43.).

Одредбом члана 210. ЗОО прописано је да кад је неки део имовине једног лица прешао на било који начин у имовину неког другог лица, а тај прелаз нема свој основ у неком правном послу или у закону, стицалац је дужан да га врати, а кад то није могуће, да накнади вредност постигнутих користи (став 1.). Одредбом члана 214. истог Закона, прописано је да када се враћа оно што је стечено без основа, морају се вратити и плодови, платити затезне камате и то ако је стицалац несавестан, од дана стицања, а иначе од дана подношења захтева.

Имајући у виду правну природу сувласништва, произлази да у сувласничком режиму када не постоји споразум сувласника о начину коришћења сувласничке ствари или деоби, сваки сувласник може тражити уређење управљања и коришћења заједничке ствари по правилима ванпарничног поступка. У случају оспоравања права својине, односно евентуално обима удела сувласника, сваком сувласнику остаје на располагању тужба ради предаје непокретности у суддржавину, па сувласник који није држалац сувласничке непокретности уколико није предузео нешто од претходно наведеног, не може се сматрати сувласником који се активно понашао у односу на ствар која је у сувласничком режиму. Другим речима, док се не постигне споразум између сувласника о уређењу начина коришћења заједничке непокретности, или суд не одлучи о начину коришћења, односно деоби ствари или предаји у супосед сувласничке ствари сувласнику који није у државини, сувласник држалац на основу члана 210. став 1. ЗОО није дужан да накнади вредност користи које је имао од употребе, јер евентуални прелаз користи има свој основ у правној природи сувласништва.

Тужена као сувласник са уделом од 7/12 предметну непокретност користи након смрти родитеља, односно цео стан од одласка своје сестре, овде тужиле у иностранство, при чему тужилца иако је водила поступак за ништавост уговора о расподели имовине за живота који је закључила мајка странака са њеним сестрама, није тражила да јој тужена омогући коришћење стана, нити подносила тужбу за предају у суддржавину или предлог за деобу предметног стана, већ само накнаду за коришћење свог сувласничког удела.

Околност да су односи парничних странака дуги низ година поремећени, сама по себи није оправдавајућа нити је од значаја за основаност тужбеног захтева, већ је битно да ли је тужиља употребљавала правна средства која ефективно воде остварењу њеног права као сувласника, а то је право на судржавину непокретности, а не рентирање другог сувласника држаоца непокретности. Околност да је тужиља водила поменути поступак од које је зависио њен већи сувласнички удео на непокретности не представља правно релевантно (активно) понашање тужиље. Једино је правно релевантно да сувласник, односно тужиља од тужене као држаоца непокретности тражи предају у супосед (што је учинила тек после вишегодишњег трајања овог поступка први пут у овој парници) јер је то једино активно и правно релевантно понашање у односу на другог сувласника – судржаоца који иначе има право да користи сувласничку ствар на свакој њеној честици. Сувласник, као и власник, са својим овлашћењем употребе ствари, исту може, али не мора користити. У његовом пасивном понашању манифестује се воља да ствар не користи, па самим тим право употребе према потребама аутоматски прелази на друге сувласнике који се у државини ствари већ налазе. У конкретном случају, тужиља се пасивно понашала и тиме манифестовала своју вољу да ствар не користи, па тужена као сувласник не користи туђу ствар већ своју, те стога нема места примени ни одредбе члана 219. ЗОО. У поступку је утврђено да тужиља није тражила кључеве од стана нити предају у посед спорне непокретности, нити је доказала да је тужена онемогућавала у коришћењу стана, већ је само истицала да та своја права није захтевала због поремећених односа са туженом. Због тога је другостепени суд преиначио побијану пресуду и одбио захтев тужиље за исплату тражене накнаде, као неоснован.

(Пресуда Апелационог суда у Београду Гж. 4977/17 од 12. априла 2018. године - пресуда Првог основног суда у Београду П-25021/15 од 17. марта 2017. године)

*аутор сентенце: Снежана Живковић,
судија Апелационог суда у Београду*

СТАНДАРДИ ВРШЕЊА СВОЈИНСКИХ ПРАВА

Пружање заштите од узнемиравања тужиоцу као власнику једног стана, иселењем туженог као власника другог стана представљало би прекомерно задирање у право својине туженог и омогућило би тужиоцу да своје право својине врши противно циљу установљеним законом.

Из образложења:

"Тужилац је тужбу, којом је захтевао да тужени престане да га узнемирава тако што ће се, са свим лицима и стварима, иселити из свог стана који се налази непосредно изнад тужиочевог стана, засновао на наводима да су синови туженог, нарочито старији, склони бучном и несоцијализованом реаговању, што угрожава нормалан живот тужиоца и његове породице.

Првостепени суд је одбио тужбени захтев тужиоца за иселење туженог, позивајући се на одредбу члана 37. Закона о основама својинскоправних односа – ЗОСО.

Одредбама наведеног закона дефинисана су својинска овлашћења власника - да своју ствар држи, да је користи и да њоме располаже, у границама одређеним законом и, с тим у вези, дужност свакога да се уздржава од повреде права својине другог лица (члан 3), али и обавезе власника - да право својине остварује у складу са природом и наменом ствари, пошто је забрањено вршење права својине противно циљу због кога је законом установљено или признато (члан 4.) и да се при коришћењу своје непокретности уздржава од радњи и да отклања узроке који потичу од његове непокретности, којима се отежава коришћење других непокретности преко мере која је уобичајена с обзиром на природу и намену непокретности и на месне прилике, или којима се проузрокује знатнија штета (члан 5.). Заштита права својине уређена је одредбама чл. 37. до 43. истог закона, зависно од тога да ли је ствар одузета од власника, када он може тужбом захтевати од држаоца повраћај ствари (чл. 37. и 41.) или власник бива узнемираван од стране трећег лица на други начин, а не одузимањем ствари, када власник тужбом може захтевати да то узнемиравање престане (члан 42.).

У конкретном случају, наводи тужиоца да су деца туженог склона бучном реаговању и скакању по стану, из ког се чује и гласан лавез паса и из ког цури вода у стан тужиоца, и тужиочево позивање на заштиту у смислу члана 42. ЗОСО, указују да тужилац сматра да је узнемираван у свом праву својине. Таква ситуација овлашћивала би тужиоца, наравно под условом да он докаже тачност својих навода, да захтева да тужени престане да га узнемирава предузимањем одређених мера, односно да се уздржи од узнемиравања на одговарајући начин (да престане са буком, отклони узрок цурења воде, накнади штету и сл). Међутим, тужилац не може захтевати иселење туженог из стана чији је власник управо тужени, а не тужилац. Ово стога што тужени као власник стана, сагласно члану 3. ЗОСО, има право да своју ствар (стан) држи, да је користи и да њоме располаже, у границама одређеним законом, па би иселење туженог из његовог сопственог стана било повређено његово права својине, без разумног правног разлога. Удовољавање оваквом захтеву тужиоца представљао би прекомерно и противправно задирање у право својине туженог на рачун тужиочевог права својине које би се, у том случају, вршило противно циљу због кога је законом установљено.

Стога такав тужбени захтев тужиоца не може уживати судску заштиту, па је првостепени суд правилно одлучио када га је одбио.

У сваком случају, с обзиром да парничне странке станују у стамбеној згради у којој очигледно живи велики број станара, сваки власник стана, па тако и тужени, дужан је да омогући мирно уживање права својине другим власницима станова, то јест да се уздржава од радњи и да отклања узроке који потичу од његовог стана а којима би се, преко мере која је уобичајена, отежавало коришћење стана осталим власницима, па тако и тужиоцу. Уколико би из стана туженог заиста допирала бука (што би иначе и било разумљиво с обзиром на тешку дијагнозу здравственог стања његовог болесног сина), тужени би био дужан да предузме кораке којима би то довео до подношљиве и прихватљиве мере (нпр. одговарајућом звучном изолацијом стана), сходно цитираној одредби члана 5. ЗОСО.

Истовремено, околност да је власник стана у вишеспратници неминовно захтева и од тужиоца да испољи разумевање и толеранцију на појаве које могу настати у таквим условима, па и на одређени степен буке која није узрокована ни немаром ни злом намером, већ породичном ситуацијом туженог и болешћу његовог сина чије понашање није могуће увек исконтролисати. У том смислу тужилац треба да има у виду, и да поштује, начело забране злоупотребе права из члана 13. Закона о облигационим односима, које се примењује и у конкретном случају на основу члана 23. тог закона, те да се уздржи од покретања неоснованих поступака против туженог.

Из изложених разлога, иако се првостепени суд неправилно позвао на одредбу члана 37. ЗОСО, уместо на одредбу члана 42. истог закона, што није било од утицаја на законитост и правилност побијане пресуде, тужиочева жалба је одбијена као неоснована и првостепена пресуда потврђена применом члана 390. ЗПП."

(Пресуда Апелационог суда у Београду Гж- 1950/2018 од 28. јуна 2019. године)

*аутор сентенце: Сања Драговић,
виши саветник Апелационог суда у Београду*

ЗАЛОЖНА ИЗЈАВА

На вансудску хипотеку уписану у корист банке ради реализације уговора о кредиту по основу кога је купац исплатио купопродајну цену, нема дејство касније закључени уговор о поништају уговора о кредиту.

Из образложења:

Према чињеничном стању правни претходник тужиља, пок. М. Ж. је 20.07.2009. године у својству хипотекарног дужника сачинио и оверио заложну изјаву пред Трећим општинским судом у Београду којом је дозволио упис вансудске хипотеке првог реда на непокретности двособном стану од 43м² у приземљу, стан у кући, у Ул. ХХХХ, на парцели бр. -, у ЛН КО Врачар, уписаној као његово

власништво. Стан је пок. М.Ж. продавао, а купац Т. М. је средства за куповину стана обезбедила из кредита. Уговор о кредиту је дана 20.07.2009. године закључила са Volksbank ad правним претходником тужене. Као средство обезбеђења потраживања банке из уговора о стамбеном кредиту дата је предметна заложна изјава. Укупан износ кредита је био износ од 78.328,98 евра, уз учешће корисника кредита од 18.000 евра. Решењем РГЗ – Службе за катастар непокретности Београд од 28.07.2009. године дозвољена је укњижба терета – заложног права вансудске хипотеке првог реда по основу предметне заложне изјаве пок. М.Ж. Након исплате кредита, дана 03.08.2009. године, између пок. М.Ж. као продавца и Т.М. као купца сачињен је Уговор о поништају Уговора о купопродаји од 20.07.2009. године којим су потврдили да немају међусобних потраживања. Решењем РГЗ – Службе за катастра непокретности Београд 15.01.2013. дозвољен је упис терета – забележбе хипотекарне продаје на основу предметне заложне изјаве. У поступку одобравања кредита јула 2009. године на захтев пок. М.Ж. сачињен је Елаборат процене грађевинске и тржишне вредности двособног стана у улици ...од стране сталног судског вештака за област грађевинарства у коме је наведено да се двособан стан налази у склопу стамбене куће, да је укњижена површина стана 43м², да је постојећи приземни објекат површине 43м² 1984. године реконструисан и дограђен (проширен) и поткровље претворено у простор за становање, тако да објекат представља јединствену стамбену целину и да је власник поднео захтев за легализацију комплетног стамбеног простора. Укупна површина куће је 206,76м², а двособан стан се налази у приземљу стамбене куће.

Првостепени суд је закључио да је заложна изјава пок. М.Ж. ништава јер је противна принудном пропису, чл. 3. и чл. 9. став 1. у вези са чл. 14. став 3. Закона о хипотеци, правилу да се заложном изјавом власник непокретности обавезује да у корист повериоца заснује хипотеку, будући да заложна изјава није дата у односу на непокретност која је постојала, што би била кућа површине 206,76м², већ у односу на у том моменту непостојећи, раније укњижени стан од 43м², који је постојао књижно, а не и стварно, јер је изгубио индивидуалност, чиме је у правном смислу пропао, чиме је

својина у смислу члана 47. Закона о основама својинскоправних односа на предмету хипотеке престала.

Међутим, Апелациони суд сматра да се наведен закључак не може прихватити као правилан јер је првостепени суд из правилно утврђених чињеница погрешном применом материјалног права извео неправилан закључак о ништавости заложне изјаве, с обзиром на предмет. Предмет хипотеке је могућ, одређен и допуштен у смислу члана 47. Закона о облигационим односима и члана 3. тачка 1. Закона о хипотеци. Банка је одобрила купцу Т.М. кредит за куповину укњиженог стана од 43м² од правног претходника тужилаца, уз услов да се на предмету тог уговора заснује хипотека. Предмет продаје је идентификован елаборатом процене грађевинске и тржишне вредности двособног стана од стране судског вештака, у коме се наводи да се стан налази у склопу куће, у приземљу, те да је 1984. године реконструисан и дограђен (проширен), тако да објекат представља јединствену стамбену целину. Реконструкција, адаптација и проширење нису начини престанка ствари. Предмет продаје и предмет хипотеке је стан описан у елаборату проценитеља и уписан у земљишној књизи.

Продавац је заложном изјавом дозволио заснивање хипотеке на непокретности на којој реализацијом уговора о продаји својина заједно са хипотеком прелази на купца, чиме је фактички купцу омогућио да испуни купопродајни уговор средствима кредита и продавац је добио испуњење преносом одобреног кредита, на рачун, када је банци корисник доставио оверени купопродајни уговор. Продавац се није противио упису хипотеке, већ му је хипотека засметала тек кад је са својим купцем 03.08.2009. године закључио уговор о поништају продаје. Овај уговор у односу на банку као хипотекарног повериоца нема дејства.

Из предметне заложне изјаве произлази да се безусловно и неопозиво дозвољава упис извршне вансудске хипотеке првог реда у корист банке на предметној непокретности (двособном стану од 43м²) укључујући све саставне делове непокретности и сва побољшања и повећања вредности до којих дође после заснивања хипотеке. Ову одредбу заложне изјаве треба тумачити у смислу члана 99. став 2. ЗОО у вези са чланом 25. став 3. ЗОО, те је разумети на начин како то одго-

вара начелима облигационог права. Правни претходник тужилца је био дужан да приликом сачињавања заложне изјаве, која јесте била израз његове слободне воље, поступа према начелу савесности и поштења сходно чл. 12. ЗОО. Према овом начелу, давалац изјаве (нити његови наследници) не може се позивати на своје незнање приликом сачињавања овог правног посла које би му ишло у прилог, а на штету тужене стране, која се у заснивању облигационог односа поузда у Елаборат судског вештака грађевинске области, као и у податке о предметној непокретности уписане у јавној књизи. Обрнуто схватање би било противно не само начелу савесности и поштења, већ и начелу поуздања у земљишне књиге, које штити свако савесно лице.

(Пресуда Вишег суда у Београду II бр.1018/16 од 13. јула 2017 - пресуда Апелационог суда у Београду Гж 7443/17 од 25. јануара 2019. године)

*аутор сентенце: Весна Миљуш,
судија Апелационог суда у Београду*

НИШТАВОСТ ЗАЛОЖНЕ ИЗЈАВЕ

Ништавост уговора о зајму повлачи ништавост и заложне изјаве дате ради обезбеђења потраживања из тог уговора, с обзиром да само потраживање које постоји у правном промету, може бити обезбеђено хипотеком.

Из образложења:

"Из чињеничног стања утврђеног пред првостепеним судом следи да су тужилца као зајмопримац и тужени као зајмодавац, дана 16.04.2007. године склопили уговор о зајму, који уговор је оверен пред Првим општинским судом у Београду. Истог дана и пред истим судом оверена је и заложна изјава тужилце, којом изјавом је тужилца дала сагласност да се изврши упис вансудске хипотеке другог реда у корист овде туженог као хипотекарног повериоца на непокретности ради обезбеђења потраживања повериоца које произлази из уговора о зајму закљученог између тужилце као дужника и туженог као повериоца на износ од 200.000 евра, увећан за износ камате по стопи од 1,5% на

месечном нивоу. Утврђено је да је на основу ове заложне изјаве тужени дана 12.10.2007. године извршио упис наведене вансудске хипотеке у листу непокретности. Правноснажном пресудом Вишег суда у Београду П бр. 141/13 од 04.12.2015. године (постала правноснажна 27.04.2016. године), утврђена ништавост наведеног уговор о зајму.

Одредбом члана 2. Закона о хипотеци ("Службени гласник РС" бр. 115/2005), прописано је да хипотека представља заложно право на непокретности која овлашћује повериоца да уколико дужник не исплати дуг који је доспео, може наплату потраживања тражити из вредности непокретности обезбеђене хипотеком, без обзира у чијој својини се непокретност налази. Одредбом члана 7 став 1. и 2. истог закона, прописано је да свако потраживање, укључујући и будуће или условно потраживање, као и потраживање изражено у страниј валути, може да буде обезбеђено хипотеком, те да потраживање из става 1. овог члана обухвата како главно потраживање, тако и камату и трошкове наплате. Хипотека може бити двострана, а како то предвиђа одредба члана 9. истог закона, у ком случају се између власника непокретности и повериоца закључује уговор, којим се власник непокретности обавезује да у корист повериоца заснује хипотеку ради намирања обезбеђеног потраживања на начин прописан законом, или једнострана у смислу одредбе члана 14. истог закона и она настаје на основу изјаве воље власника непокретности-заложне изјаве. Заложна изјава представља исправу сачињену од стране власника непокретности којом се он једнострано обавезује да у корист повериоца заснује хипотеку ради немирања обезбеђеног потраживања на начин прописан законом. Цитиране законске одредбе на недвосмислен начин указују да хипотека представља средство обезбеђења одређеног потраживања повериоца.

Имајући у виду да у конкретном случају не постоји потраживање које је обезбеђено предметном једностраном хипотеком, односно заложном изјавом тужиле, будући да је потраживање туженог престало утврђењем ништавости уговора о зајму, који је био предмет обезбеђења овом заложном изјавом, то је правилна одлука првостепеног суда када је утврђена ништавост изјаве тужиле од 16.04.2012. године, на основу које је извршен упис вансудске хипотеке другог реда на непо-

кретности тужиље. Ово имајући у виду да сваки вид хипотеке било да се ради о двостраној или једностраној хипотеци, представља средство обезбеђења одређеног потраживања. Утврђењем ништавости уговора о зајму закљученим између туженог као зајмодавца и тужиље као зајмопримца, престало је правно дејство наведеног уговора, а самим тим и статус туженог као повериоца у односу на тужилу као дужника, због чега наведена заложна изјава не може самостално егзистирати.

(Пресуда Апелационог суда у Београду Гж 1078/18 од 21. фебруара 2018. године)

*аутор сентенце: Ива Мицић,
виши саветник Апелационог суда у Београду*

ПРЕСТАНАК СЛУЖБЕНОСТИ ДОЖИВОТНОГ УЖИВАЊА

Престанак службености доживотног уживања невршењем или услед застарелости, настаје невршењем у трајању од 24 године, док у случају када се власник ствари противи вршењу службености, службеност престаје уколико због тога титулар права службености доживотног уживања своје право не врши узастопно три године.

Из образложења:

..."Одредбом члана 60. Закона о основама својинскоправних односа, прописано је да се право плодуживања, право употребе, право становања, као и право стварног терета уређују законом. Право доживотног уживања, како предвиђа СГЗ, престаје невршењем у трајању од 24 године (§ 930). Постоји и једна посебна могућност предвиђена у параграфу 938. СГЗ, где је рок застарелости доста краћи, уз услов да се власник добра противио коришћењу наведеног права и да титулар права због тога своје право није вршио три године узастопно. Наиме, параграф 938. СГЗ је предвиђао да: Тако и онај, који мисли да има права на службеност, па се господар добра (т.ј. баштиник) противи, ако за три године тога права не ужива, застариће му право, и он га губи.

Дакле, престанак доживотног уживања невршењем или услед застарелости постоји онда, када се власник послужног добра

противи вршењу права, а због тога титулар права своје право не врши три године узастопно и тако, невршењем титулар права показује да му ствар није потребна, због чега законодавац дозвољава да се протеком одређеног рока у стварности правно стање усклади са фактичким и послужна ствар ослободи терета. Због тога је правилан закључак првостепеног суда да у смислу Параграфа 938. Српског грађанског законика, тужилци није престало право доживотног уживања на предметном стану невршењем у периоду дужем од 3 године, јер тужилац није доказао да се као власник стана претходно противио коришћењу наведеног права и да због тога тужена, као титулар права није користила непокретност 3 године.

Због тога су као неосновани оцењени сви жалбени наводи тужиоца којима се указује на погрешну примену материјалног права, а супротно наводима жалбе, за престанак службености у смислу параграфа 938. Грађанског законика потребно је кумулативно испуњење два услова, а то је да се власник ствари противи коришћењу службености и да титулар службености због противљења не користи службеност дуже од 3 године. Такође су неосновани и жалбени наводи да је тужилац тражио да се утврди да је службеност престала некоришћењем, а да није тражио престанак службености и да је у том случају довољно да се испуни само један услов, а то је да лице дуже време не врши своје право службености из чега произилази да му ово право није потребно, односно да су престали разлози због којих је то право и утврђено. Према наводима жалбе тужена није користила предметни стан од 14.12.2007. године, а тужбу за предају стана у државину поднела је 23.02.2015. године, што је период од 8 година. Међутим, право доживотног уживања, како предвиђа СГЗ, престаје невршењем у трајању од 24 године (§ 930), па и у том случају тужбени захтев којим је тражено да се утврди да је престало право доживотног уживања на предметном стану није основан, јер ово право застарева некоришћењем у трајању од 24 године, а што овде није случај."

(Пресуда Апелационог суда у Београду Гж 8194/2018 од 13. јуна 2019. године)

*аутор сентенце: Марија Јовић,
самостални саветник Апелационог суда у Београду*

Облигационо право

ПОБИЈАЊЕ ДУЖНИКОВИХ ПРАВНИХ РАДЊИ

Кумулативни услов за побијање дужникових правних радњи, уз услов постојања доспелог потраживања тужиоца према дужнику, јесте да дужник нема довољно средстава за намирење тужничевог потраживања, а терет доказивања те чињенице је на тужиоцу.

Из образложења:

Према утврђеном чињеничном стању између дужника тужиље, непарничара Ј.Ђ., као поклонодавца и туженог, као поклонопримца, иначе сина непарничара, закључен је уговор о поклону непокретности, судски оверен дана 23.12.2011. године. Тим уговором туженом су поклоњене породична стамбена зграда бр.1 површине 42 м², изграђена на кп.бр.1982/2 и та парцела и то 42 м² земљишта под зградом и 8 м² остало природно неплодно земљиште, све из ЛН бр.1107 КО Бањани, те кућа површине од 65 м², саграђена на кп. бр. 1968/20 и та парцела- земљиште под зградом-објектом у површини од 0,00,65 ха "Село", земљиште уз зграду-објекат у површини од 0.05 ха "Село", пашњак 2 класе у површини од 0,03,95 ха, укупно 0,09,60 ха, све из ЛН бр. 125 КО Бањани и 1/2 удела на кп.бр.291/3 "Јазбине", шума 3 класе у површини од 0,46,43 ха из ПЛ.бр.142 КО Вукона. Правноснажном пресудом од 05.12.2013. године, обавезан је Ј.Ђ. да тужиљи на име накнаде за коришћење сувласничких ствари исплати износ од 2.686.734,67 динара, са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног опредељеног месечног износа, до исплате. Пре подношења тужбе у овом парничном поступку тужиља није покушала да оствари наплату свог потраживања утврђеног наведеном пресудом од дужника Ј.Ђ.

Полазећи од правилно и потпуно утврђеног чињеничног стања, правилно оценивши неоснованим приговор недостатка пасивне легитимације на страни туженог, правилно је првостепени суд закључио да нема места примени одредбе чл. 280. Закона о облигационим односима с обзиром да тужила пре подношења тужбе у овом спору није покушала да оствари наплату свог доспелог потраживања према дужнику Ј.Ђ., нити је доказала да постоји стварна немогућност намирења потраживања у односу на дужника, због чега је одлучио као у ставу првом и другом изреке побијане одлуке.

Наиме, иако је током поступка утврђено да тужила у односу на дужника Ј.Ђ. има доспело потраживање, те да је дужник закључио уговор о поклону са сином-туженим, којим уговором је бестеретно располагао својом непокретном имовином у корист туженог, да би тужили припадало право на правну заштиту коју тужбом тражи, било је потребно доказати и то да дужник нема довољно средстава за намирење тужилиног потраживања, а што је кумулативни услов прописан чланом 280. ЗОО. Међутим, тужила, на којој је био терет доказивања ове чињенице на ту околност није пружила нити предложила доказе, како правилно закључује и првостепени суд. Стога, како је неоснован захтев тужиле за утврђење да је без правног дејства уговор о поклону закључен у корист туженог према њој, то је неоснован и други-кондемпнаторни тужбени захтев којим је тражено обавезивање туженог на чињење ради намирења тужилиног потраживања.

(Пресуда Апелационог суда у Београду Гж бр.3118/17 од 25. октобра 2018. године -пресуда Основног суда у Убу П бр.549/16 од 1. фебруара 2017. године)

*аутор сентенце: Марија Терзић,
судија Апелационог суда у Београду*

ЗАСТАРЕЛОСТ ПОТРАЖИВАЊА

Нема места примени једногодишњег рока застарелости потраживања трошкова на име утрошене електричне енергије, грејање, воде и телефона у спору између власника пословног

простора и лица које је његов пословни простор бесправно користило.

Из образложења:

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су закључиле уговор о закупу на одређено време, којим је тужилац дао туженом у закуп пословни простор – локал у Београду, за месечну закупнину од 150 евра, уз обавезу плаћања комуналних трошкова, с тим да уговор престаје уколико купац не плаћа закупнину редовно. Тужени је ступио у посед закупљеног пословног простора, али није уредно плаћао закупнину, због чега му је тужилац отказао закуп и оставио му рок за иселење од 30 дана. Тужени се иселио након готово четири године, а у том периоду није плаћао комуналне трошкове. Тужилац у овој парници тражи од туженог накнаду издатака за електричну енергију, грејање, воду и телефон за период од истека отказног рока до иселења.

Првостепени суд је, применом одредбе члана 378. став 1. Закона о облигационим односима - ЗОО оценио да је истакнути приговор застарелости основан, односно да је тужиочево потраживање које се односи на комуналне трошкове застарело за период који је претходио једногодишњем периоду пре подношења тужбе, због чега је одбио тужбени захтев ставом трећим изреке ожалбене пресуде.

Овај суд налази да у конкретном случају нема места применити одредбе члана 378. ЗОО у погледу оцене приговора застарелости потраживања тужиоца за спорни период, јер се не ради о потраживању накнада давалаца и испоручилаца наведених услуга од корисника услуга по основу закључених уговора (при чему за годину дана застаревају само накнаде за потребе домаћинства), већ о односу власника пословног простора према лицу које је његов пословни простор бесправно користило, употребљавајући у њему и електричну енергију, грејање, воду и телефон.

У конкретном случају, након отказа уговора о закупу, тужени је као несавестан држалац туђе ствари, бесправно користио тужиочев пословни простор. Стога, основ обавезе туженог да тужиоцу исплати новчани износ који одговара цени испоручених услуга електричне енергије, грејања, воде и телефона, проистиче из чињенице да је туђу

ствар употребио у своју корист, у смислу члана 219. ЗОО. Том одредбом је прописано да када неко употреби туђу ствар у своју корист ималац може захтевати, независно од права на накнаду штете или у одсуству исте, да му лице које је неовлашћено користило његову ствар накнади корист коју је имало од употребе ствари.

Уколико би околности конкретног случаја указивале на примену одредаба о стицању без основа у смислу члана 210, у вези са чланом 219. ЗОО, за застарелост таквог потраживања важио би општи рок застарелости од 10 година прописан чланом 371. ЗОО. Међутим, уколико би околности конкретног случаја указивале на примену одредаба о накнади штете у смислу чл. 154. и 155. ЗОО, за застарелост таквог потраживања важио би трогодишњи рок застарелости из члана 376. ЗОО. Стога је битно у конкретном случају разјаснити да ли је тужилац платио рачуне за испоручену електричну енергију, грејање, воду и за употребу телефона за свој локал у утуженом периоду, на шта он указује својом жалбом. Уколико јесте, основ његовог потраживања према туженом почивао би на институту накнаде штете, па би се приговор застарелости потраживања ценио у смислу одредбе члана 376. ЗОО. Уколико би се утврдило да тужилац није платио рачуне за комуналне услуге за спорни период, онда би се радило о накнади за коришћење туђе ствари, у ком случају би се приговор застарелости потраживања ценио у смислу одредбе члана 371. ЗОО. Управо због тога што првостепени суд није разјаснио основ потраживања у напред наведеном смислу, чињенично стање у погледу битних чињеница од којих зависи правилна оцена приговора застарелости остало је непотпуно утврђено.

(Решење Апелационог суда у Београду Гж. 6460/17 од 05. јула 2018. године - пресуда Трећег основног суда у Београду П-2205/15 од 10. децембра 2015. године)

*аутор сентенце: Снежана Живковић,
судија Апелационог суда у Београду*

ВАНСУДСКО ПОРАВНАЊЕ О ИМОВИНСКИМ ПОСЛЕДИЦАМА ОБУСТАВЕ ИСПЛАТЕ ПЕНЗИЈЕ

Корисник и исплатилац могу да закључе поравнање о потраживањима из пензијског осигурања и да споразумно регулишу имовинске последице привремене обуставе исплате пензије.

Из образложења:

Према утврђеном чињеничном стању тужиоцу је решењем Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених Филијала Београд од 30.05.1997. године признато право на инвалидску пензију са исплатом од 22.02.1997. године па убудуће. Пензија је исплаћивана на кућну адресу корисника у селу Лапушница код Подужева до фебруара 1999. године. Исплата је фактички обустављена због прекида платног промета са Косовом и Метохијом због ратног стања и успостављања међународне управе на тој територији. Тужилац се преселио у село Свирце код Медвеђе али о томе није обавестио туженика. Туженику се након обуставе први пут обратио 29.11.2007. године захтевом за наставак исплате уз коју је приложио личну карту, уверење о животу и потврду о пребивалишту. Исплата је настављена, а обавезе Фонда према кориснику су регулисане вансудским поравнањем од 22.04.2008. године. Странке су се одредбама из члан 3, 4. и 5. поравнања сагласиле да је до обуставе исплате дошло без кривице Фонда, туженик се обавезао да тужиоцу у року од 15 дана од закључења поравнања исплати пензије за 12 месеци уназад рачунајући од дана подношења захтева за наставак исплате, а одредбе чл.5 и 6 садрже сагласност странака да се обавеза по поравнању изврши преко исплатне службе Фонда у року од 15 дана од потписивања поравнања, да су тиме измирене све обавезе према кориснику и да корисник пензије више нема потраживања према Фонду. Фонд је извршио обавезе уплатом на рачун отворен код Комерцијалне банке и упутником на адресу корисника.

Поравнање представља јединствену целину, одредбе из чл. 5. и 6 нису независни део поравнања па се одредба из чл. 105. ЗОО не би могла применити, већ би ништавост било које одредбе, па и оне која садржи изјаву тужиоца да по исплати пензије за 12 месеци уназад у

уговореном року, нема даљих потраживања према Фонду, за последицу имала ништавост целог поравнања, а тако није тражено тужбом.

Упозорење на законску обавезу корисника пензије да пријављује промене од значаја за коришћење права у року од 15 дана, је написано на решењу о признавању права које је приложено уз тужбу. Тужилац је пријавио адресу у Лапушници код Подујева, где исплата није била могућа због прекида платног промета јер је то подручје стављено под међународну управу, тужилац је пропустио да пријави промену пребивалишта, па тужени није могао да зна да се тужилац преселио на територију која није стављена под међународну управу и на којој је исплата била могућа, наставио је исплату чим је то сазнао, а имовинске последице привремене обуставе су споразумно регулисане сагласно одредби из чл. 123. Закона о пензијском и инвалидском осигурању. Странке су поравнањем отклониле несигурност у вези коришћења тужиоцевог права, корисник и исплатилац могу да закључе поравнање о потраживањима из пензијског осигурања, споразумели су се да тужени у уговореном року исплати износ у висини 12 пензија у назад од подношења захтева по обрачуну исплатне службе, па поравнање није супротно принудним прописима. Од подношења захтева за наставак исплате до закључења вансудског поравнања је протекло скоро 5 месеци што је тужиоцу било довољно да се информира о својим правима. Тужилац је добио решење о признавању права на пензију на српском језику и ћириличном писму, па му није могло бити непознато који су језик и писмо у службеној употреби пензијских органа, тужени није имао обавезу да по службеној дужности утврђује да ли тужилац чита или не чита ћирилицу, а тужиоца ништа није спречавало и да пре потписивања затражи да му други прочита исправе које потписује или да затражи стручну помоћ. Тужилац је знао због чега се обратио пензијском органу, примио је исплату по поравнању једнократно, од органа до подношења тужбе није тражио никакво обавештење у вези исплата до новембра 2006. године, па је првостепени суд правилно поступио када није поверовао наводу тужиоца да поравнање пре потписивања није могао да прочита и да није знао шта потписује.

Последице обуставе исплате у периоду на који се односи тужбени захтев су регулисане вансудским поравнањем па на страни

туженика нема неоснованог обогаћења на терет тужиоцеве имовине, у смислу чл. 210. ЗОО. Платни промет због успостављања међународне управе није био могућ на пријављеној адреси, тужилац тврди да је све време живео на територији Свирца код Медвеђе, али да о томе до 29.11.2007. године није обавестио туженика, па је у таквој ситуацији изостанак исплате последица пропуста тужиоца да исплатиоцу благовремено пријави пресељење на територију на којој је исплата била могућа и на којој је настављена чим је тужени сазнао за ту околност, па тужилац ни у одсуству вансудског поравнања, у погледу исплате заосталих износа, по одредби из чл.123 Закона о пензијском и инвалидском осигурању, не би био у повољнијем положају.

(Пресуда Апелационог суда у Београду Гж. 10007/18 од 7. фебруара 2019. године)

*аутор сентенце: Марина Јакић,
судија Апелационог суда у Београду*

Накнада штете

НАКНАДА НЕМАТЕРИЈАЛНЕ ШТЕТЕ ЗБОГ ПОВРЕДЕ ПРАВА НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ

Приликом одлучивања о висини накнаде нематеријалне штете због повреде права на суђење у разумном року, суд мора имати у виду и значај спора за парничну странку у коме је утврђена повреда права на суђење у разумном року.

Из образложења:

Ценећи поступање првостепеног суда у поступку у коме је утврђена повреда права на суђење у разумном року првостепени суд приликом одмеравања мерила није имао у виду дуготрајне периоде неактивности суда, те околност да је поступак од дана подношења тужбе 20.06.1997. године до окончања због повлачења тужбе јер је закључено вансудско поравнање дана 20.07.2017. године трајао више од 20 година, те је овај суд, преиначио првостепену одлуку одлучивши као у ставу првом изреке пресуде. Ово имајући у виду како одредбу члана 30. Закона о заштити права на суђење у разумном року у вези са чланом 4. Закона о заштити права на суђење у разумном року тако и одредбу члана 200. став 2. Закона о облигационим односима, те одредбу члана 32. став 1. Устава Републике Србије.

При овоме је суд ценио да се оваквом одлуком одређује накнада адекватна околностима конкретног случаја. Ово право тужиле на примерену накнаду због које ће престати да има статус жртве произилази и из члана 6 ЕКЉП, при чему је приликом одлучивања овај суд имао у виду и праксу Европског суда за људска права и то предмет Миловановић против Србије, представка број 19222/16, пресуда од 19.12.2017. године, став 32. У наведеној одлуци изражено је мишљење ЕСЉП-а да досуђивањем износа накнаде од 800 евра на име накнаде штете за повреду права на суђење у разумном року у

поступку који је трајао више од девет година и три месеца, од стране Уставног суда Републике Србије, подносилац представке и даље има статус жртве, због чега је, без обзира на утврђење повреде права и досуђивање наведеног износа дошло до повреде члана 6 став 1 Конвенције, због чега тужена држава треба да подносиоцу исплати износ у висини од 3.100 евра на име нематеријалне штете.

Приликом одлучивања о висини овај суд је имао у виду и значај повређеног добра и циљ коме служи накнада нематеријалне штете, а нарочито чињеницу да је у парничном поступку у коме је повређено право тужиље на суђење у разумном року, доношење одлуке било веома значајно за тужиљу обзиром да је тужбеним захтевом тужиља тражила издвајање тековине по основу ванбрачног доприноса и утврђења да је сувласник на половини непокретних и покретних ствари, предлажући да јој тужени дозволи да своју идеалну половину издвоји физичким путем, што свакако представља јако важно питање за егзистенцију тужиље, па је на основу чл. 200. Закона о облигационим односима тужиљи досудио тражени износ накнаде као правичну накнаду због претрпљених душевних болова због повреде права на суђење у разумном року, имајући у виду и економске прилике у земљи, али и актуелну судску праксу Уставног суда Републике Србије у погледу износа досуђених на име накнаде штете, те наведену одлуку ЕСЈП.

На досуђене износе законска затезна камата тече сходно члану 277. ЗОО од дана првостепеног пресуђења, с обзиром да је накнада штете одмерена према критеријумима који су важили на тај дан.

(Пресуда Апелационог суда у Београду Гж рр 4/18 од 5. априла 2018. године - пресуда Првог основног суда у Београду Прр 69/17 од 13. децембра 2017. године)

*аутор сентенце: Јелена Стевановић,
судија Апелационог суда у Београду*

НАКНАДА ШТЕТЕ ИЗ СРЕДСТАВА ГАРАНТНОГ ФОНДА

Пријава потраживања није услов за остваривање права према Удружењу осигуравача, али се из средстава Гарантног фонда може наплатити само део признатог потраживања који остане ненакнађен из стечајне масе, односно део штете који би остао ненакнађен у случају да је оштећени такво потраживање пријавио у поступку стечаја, а доспелост захтева за накнаду штете из средстава Гарантног фонда условљена је претходним закључењем стечајног поступка.

Из образложења:

Из утврђеног чињеничног стања произлази да је тужилац у својству саобраћајног милиционера повређен приликом вршења увиђаја на аутопуту дана 02.04.1997. године, када је на њега налетело путничко возило рег. ознаке ЛЕ 30-33 којим је управљао Ј.С. и којом приликом је задобио тешке телесне повреде. Наведено возило је било осигурано од одговорности за штете причињене трећим лицима код АД "Србос", над којим је отворен поступак стечаја, па је пресудом Трговинског суда у Београду П 3534/02 од 10.03.2004. године, која је постала правноснажна дана 18.05.2005. године утврђено да постоји потраживање тужиоца према наведеном осигуравачу у ликвидацији у износу од 470.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 10.03.2004. године до коначне исплате, те је решењем Трговинског суда у Београду Ст 102/01 од 15.12.2004. године тужиоцу у односу на укупно потраживање досуђено овом пресудом са каматом исплаћен износ од 10.682,00 динара, односно исплата по стопи од 2,05% од утврђених потраживања поверилаца.

Из стања у списима произлази да је о захтеву тужиоца за накнаду нематеријалне штете правноснажно одлучено пресудом Првог основног суда у Београду П 51687/10 од 03.03.2011. године преиначеном и делимично потврђеном пресудом Апелационог суда у Београду Гж 3572/11 од 13.06.2012. године, након чега је, у складу са налозима из тог решења у погледу накнаде материјалне штете, првостепени суд правилно утврђени износ материјалне штете налазом и мишљењем вештака умањено за 2,05 процената, за колико је

штета могла бити накнађена из стечајне масе, према утврђеном чињеничном стању.

Правилно је првостепени суд, приликом одлучивања о преосталом делу тужбеног захтева тужиоца за накнаду материјалне штете, на утврђено чињенично стање применио одредбу члана 106 Закона о осигурању имовине и лица, којим је прописано да штета проузрокована употребом моторног возила, за које је уговор о обавезном осигурању био закључен са организацијом за осигурање над којом је отворен поступак стечаја, која није накнађена из стечајне масе, односно део штете који није накнађен из стечајне масе, накнађује се из средстава Гарантног фонда.

Међутим, супротно жалбеним наводима туженог првостепени суд је на тако правилно утврђено чињенично стање, правилно и применио одредбу члана 106. Закона о осигурању имовине и лица. Ово стога што се чланом 99. Закона о осигурању имовине и лица утврђује шта представљају средства Гарантног фонда и у којим случајевима се она исплаћују, а одредбом члана 106. истог закона, под којим условима се иста могу исплатити оштећеном, у случају када је над осигуравачем покренут стечајни поступак. Ово стога што у ситуацији када је над осигуравачем отворен стечајни поступак, тужилац је као поверилац у обавези да своје потраживање пријави и покуша да се наплати из стечајне масе, па тек онда, уколико не успе да наплати своју штету и део штете, у смислу одредбе члана 106 наведеног закона, обрати се Гарантном фонду да ову штету накнади, из чега произлази да захтев оштећених лица за накнаду штете из средстава Гарантног фонда доспева према Удружењу осигуравача даном закључења стечајног поступка над осигуравајућом организацијом, са којом је штетник имао закључен уговор о обавезном осигурању моторног возила.

Супротно жалбеним наводима туженог, пријава потраживања није услов за остваривање права према Удружењу осигуравача, али се из средстава Гарантног фонда може наплатити само део признатог потраживања који остане ненакнађен из стечајне масе, односно део штете који би остао ненакнађен у случају да је оштећени

такво потраживање пријавио у поступку стечаја, како је то правилно учинио и првостепени суд.

Осим тога, на правилност побијане одлуке нису од утицаја ни жалбени наводи тужиоца, у погледу погрешне примене материјалног права, приликом досуђивања законске затезне камате. Ово стога што је доспелост захтева за накнаду штете из средстава Гарантног фонда условљена претходним закључењем стечајног поступка, у складу са чланом 106. Закона о осигурању имовине и лица, с тим да се накнада штете може измирити и пре тог рока на основу споразума оштећеног и Гарантног фонда.

Како се тужилац није обраћао овде туженом са захтевом за накнаду штете, све до подношења тужбе у овом поступку нити то произилази из стања у списима, то је тужени пао у доцњу даном подношења тужбе, због чега је правилно првостепени суд у делу у коме је одлучено о законском затезној камати тужиоцу досудио законску затезну камату од подношења тужбе, док је за претходни период његов захтев за исплату камате одбијен.

(пресуда Апелационог суда у Београду Гж 4604/18 од 4. јула 2018. године - пресуда Трећег основног суда у Београду П 2105/17 од 18. септембра 2017. године)

*аутор сентенце: Јелена Стевановић,
судија Апелационог суда у Београду*

**ОДГОВОРНОСТ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА НАКНАДУ
МАТЕРИЈАЛНЕ ШТЕТЕ У СИТУАЦИЈИ ПРОПУШТАЊА
ОРГАНИЗОВАЊА МЕРА ЗАШТИТЕ, МЕРА СМАЊЕЊА
УТИЦАЈА И УБЛАЖАВАЊА, КАО И ОТКЛАЊАЊА
ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА**

Град се не може сматрати "вишом силом", пошто је због ове атмосферске падавине законом предвиђена противградна заштита, на који начин држава пружа помоћ не само лицима која су претрпела штету, већ и превентивну заштиту од времен-

ских непогода проузрокованих деловањем природних сила, које могу бити природне појаве већих размера, којима се лицима може нанети штета већег обима.

Из образложења:

У ноћи између 29/30. јула 2017. године, град је нанео велику штету пољопривредним усевима и воћњацима у подручју општине Топола, а Радарски центар "Букуља" није издао наредбу, односно сигнал стрелцима из Тополе за испаливање противградних ракета, иако је невреме трајало око пола сата и у селу Пласковац постоје две противградне станице, а власници пољопривредних газдинстава сакупљају један део новца за куповину ракета, док други додаје општина Топола. Тужилац је због града претрпео стварну штету у износу од 1.230.397,00 динара, према процени Комисије за процену штете од елементарних непогода општине Топола.

Првостепени суд налази да је на основу одредбе члана 172. став 1. Закона о облигационим односима, тужена Република Србија, као правно лице, одговорна за штету коју њен орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција, пошто одговара за неправилан и незаконит рад (пропуштање) својих органа, те је дужна да накнади штету коју је тужилац претрпео на свом воћњаку, све у складу са одредбом члана 2. Закона о ванредним ситуацијама ("Службени гласник РС" бр. 111/09...93/12), те у складу са одредбом члана 8. тач. 1. и 28. тог Закона, у вези са одредбом члана 18. Закона о метеоролошкој и хидролошкој делатности ("Службени гласник РС" бр. 88/12), у вези са одредбом члана 20. тачка 19. Закона о локалној самоуправи ЗЛС ("Службени гласник РС" бр. 29/07, 83/14), све у вези са одредбом члана 132. тачка 7. Закона о ванредним ситуацијама, јер у конкретном случају није у питању виша сила на основу које би се тужена могла ослободити одговорности у смислу члана 177. Закона о облигационим односима.

Наиме, *ванредна ситуација* је, према члану 8. тачка 1. Закона о ванредним ситуацијама - ЗВС ("Службени гласник РС" бр. 111/09...93/12), стање када су ризици и претње или последице катастрофа, ванредних догађаја и других опасности по становништво, животну средину и материјална добра, таквог обима и интензитета да

њихов настанак, или последице, није могуће спречити или отклонити редовним деловањем надлежних органа и служби, па је за њихово ублажавање и отклањање неопходно употребити посебне мере, снаге, средства, уз појачан режим рада. *Елементарна непогода* је у смислу тачке 3. исте одредбе ЗВС, догађај хидрометеоролошког, геолошког или биолошког порекла, проузрокована деловањем природних сила, као што су олује, јаке кише, град и друга атмосферска пражњења и друге природне појаве већих размера, које могу да угрозе здравље и живот људи или проузрокују штету већег обима.

Република Србија сходно одредби члана 2. ЗВС, обезбеђује изградњу јединственог система заштите и спасавања, у складу са тим законом и другим прописима, програмима, плановима и другим документима који се односе на заштиту и спасавање и цивилну заштиту. Основни задаци система заштите и спасавања у смислу члана 3. тачка 2. истог закона, између осталог је и заштита, као скуп превентивних мера усмерених на отклањање могућих узрока угрожавања; на смањење утицаја елементарних непогода и спречавање других несрећа, а у случају да до њих дође, умањења њихових последица. Према одредби члана 18. став 1. тач. 7. и 8. Закона о метеоролошкој и хидролошкој делатности – ЗМХД ("Службени гласник РС" бр. 88/10), државне мреже метеоролошких станица обухватају и мреже агрометеоролошких падавинских станица, а Влада у смислу става 5. истог члана, на предлог Републичког хидрометеоролошког завода (РХЗ), утврђује државне мреже тих станица, као и њихов програм рада и начин извештавања.

Одредбом члана 20. тачка 19. Закона о локалној самоуправи ЗЛС ("Службени гласник РС" бр. 129/07, 83/14), која је важила у време спорног догађаја, општина преко својих органа, у складу са Уставом и законом, између осталог, организује заштиту од елементарних и других непогода и ствара услове за њихово отклањање, односно ублажавање њихових последица. Истовремено, према одредби члана 132. ЗВС, Република Србија финансира опремање и оспособљавање Републичког штаба и окружних штабова за ванредне ситуације; изградњу и одржавање телекомуникационо-информационог система заштите и спасавања; трошкове ангажовања овла-

шћених и оспособљених правних лица за извршавање задатака заштите од значаја за Републику Србију и извршавање управних, стручних и других задатака заштите и спасавања, а финансира и пружање материјалне помоћи при отклањању последица елементарних непогода и друго.

Субјекти система заштите и спасавања у смислу члана 4. ЗВС на првом месту су органи државне управе, па тако и министарства (поред органа јединица локалне самоуправе, привредних друштава, других правних лица, професионалних и других организација, грађана и др.), док Републички хидрометеоролошки завод, у смислу члана 27. Закона о министарствима ("Сл. гласник РС", бр. 44/2014), спада у посебне организације и обавља стручне послове и послове државне управе које се односе и на агрометеоролошки и хидролошки, осматрачки и аналитичко-прогностички систем и у вези са тим обавља систематска мерења и осматрања, као и оперативно осматрање и најаву појаве непогода у атмосфери.

Како је надзор над радом овог Завода који је дужан да даје обавештење и указује на могуће последице катастрофе, у време критичног догађаја вршило Министарство пољопривреде и заштите животне средине, то је неспорно је да је тужена Република Србија одговорна за насталу материјалну штету. Наиме, држава је била у обавези да организује мере заштите, тј. мере смањења утицаја и ублажавања, као и отклањања последица елементарних непогода (сходно члану 3. тач. 2. и 5. ЗВС), путем усмеравања својих средстава, ради прибављања система заштите и у ванредним ситуацијама благовременог ангажовања кадра Министарства унутрашњих послова (МУП), као органа државне управе који спада у субјекте система заштите и спасавања, сходно члану 4. став 1. тачка 1. ЗВС. Наиме, према одредби члана 11. ст. 1. и 2. тач. 5. и 7. ЗВС, МУП у оквиру свог делокруга предлаже и спроводи политику у питањима заштите и спасавања, где координира рад са свим субјектима заштите и спасавања по питањима организације, планирања, припреме и спровођења мера и активности превенције и смањења ризика, заштите и спасавања (организује телекомуникационе и информатичке системе за потребе руковођења и координације заштите и

спасавања и преноса података и информација и њихову заштиту, а припрема и спроводи безбедоносну заштиту простора, инфраструктуре и објеката од значаја за предузимање мера и извршавање задатака заштите и спасавања. Осим тога, у смислу одредбе тада важећег члана 11. Закона о министарствима - ЗМ ("Сл. гласник РС", бр. 44/14), МУП обавља послове државне управе који се односе на заштиту живота, личне и имовинске безбедности грађана, па тако и послове који се односе на противградну заштиту.

Будући да према члану 132. тач. 7. и 8. ЗВС, Република Србија финансира трошкове ангажовања овлашћених и оспособљених правних лица за извршавање задатака заштите и спасавања од значаја за Републику Србију, као и ради извршавања управних, стручних и других задатака заштите и спасавања (поред финансирања и пружања материјалне помоћи при отклањању последица елементарних непогода), то је тужена била у обавези да мере заштите од града спроведе преко својих органа, јер у субјекте система заштите и спасавања спадају и органи државне управе, па и министарства. Стога је требало да преко МУП-а заштити од елементарних непогода подручје у коме се налази воћњак тужиоца, успостављањем функционисања система противградне заштите, у смислу одредбе члана 132. у вези са чланом 4. ЗВС (изградња и одржавање даљинског управљања системом за узбуњивање), финансирањем опреме и оспособљавање даљинског управљања тим системом, у смислу чл. 2, 132. тач. 7. и 8. ЗВС, те да штету спречи сузбијањем града, наредбом за испаливање ракета, док општина Топола, као један од субјеката система заштите, није могла самостално да делује на спречавању и заштити од града, иако је набавила противградне ракете и није одговорна за конкретну штету.

Наиме, тужилац је претрпео штету услед пропуста и неблаговременог поступања органа тужене, пошто Сектор за ванредне ситуације МУП-а, није благовремено реаговао у успостављеном систему противградне заштите, иако је локална самоуправа на тој територији купила противградне ракете, али није могла да обезбеди наредбу о испаливању истих над спорном територијом, што је била дужност тог сектора за ванредне ситуације при МУП-у, који обавља

послове управне, организационо-техничке, превентивне, оперативне, програмске, планске, информативне и друге природе, а ради организовања и спровођења мера заштите и спасавања људи материјалних и културних добара и животне средине и од елементарних непогода. Дакле, МУП координира радом свих субјеката система заштите и спасавања, у смислу члана 11. став. 2. тачка 5. ЗВС, по питањима организације, планирања, превенције, спровођења мера и активности заштите и спасавања (у шта спадају и телекомуникациони и информатички системи за потребе руковођења и координације заштите и спасавања и преноса података и информација, па и у области противградне заштите, према тада важећем члану 11. Закону о министарствима.

Стога је непоступање органа тужене директно узроковало штету тужиоцу, а коју је тужена у обавези да му надокнади, на основу одредбе члана 172. став 1. у вези са чланом 154. став 1. ЗОО.

(Пресуда Апелационог суда у Београду Гж бр. Гж 7875/2018 од 5. децембра 2018. године)

*аутор сентенце: др Драгица Попеску,
судија Апелационог суда у Београду*

ПРАВО НА НАКНАДУ ЗБОГ ПОВРЕДЕ ПРАВА НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ

Странка чији је приговор усвојен и утврђено да постоји повреда права на суђење у разумном року има право на исплату новчаног обештећења за неимовинску штету, за коју тужена Република Србија одговора по правилима о објективној одговорности.

Из образложења:

"Према утврђеном чињеничном стању, решењем Првог основног суда у Београду Р4И.бр. 4/16 од 11.02.2016. године усвојен је приговор поверилаца, овде тужилаца, од 18.01.2016. године и

утврђено је да постоји повреда права на суђење у разумном року у предмету тог суда И.бр. 10116/10."

На овако правилно и потпуно утврђено чињенично стање, правилно је првостепени суд, применом материјалног права и то одредби чланова 22, 23, 26. и 30. Закона о заштити права на суђење у разумном року и члана 277. Закона о облигационим односима, оценио да је тужбени захтев делимично основан, доносећи побијану пресуду, за коју је дао довољно разлога које прихвата и Апелациони суд. Наиме, тужиоци су благовремено поднели тужбу за новчано обештећење због повреде права на суђење у разумном року, а како је решењем Првог основног суда у Београду Р4И.бр. 4/16 од 11.02.2016. године усвојен приговор тужилаца и утврђено да постоји повреда права на суђење у разумном року у предмету тог суда И.бр. 10116/10, то је правилно оценио првостепени суд да је доказан основ за накнаду неимовинске штете коју тужиоци трпе, као последицу утврђене повреде, а за коју је тужена одговорна по правилима о објективној одговорности. Одлучујући о висини накнаде штете, правилно је првостепени суд, имајући у виду све релевантне критеријуме за досуђивање накнаде, посебно врсту и дужину трајања поступка поводом кога је утврђено да постоји повреда права на суђење у разумном року, поступање тужилаца и других учесника у том поступку, као и последице које тужиоци због тога трпе, оценио да тужиоцима припада право на новчано обештећење у износима на које је ставом првим изреке побијане пресуде обавезао тужену, са законском затезном каматом почев од дана пресуђења па до исплате. Зато је жалба тужене одбијена, а побијана пресуда у ставу првом изреке потврђена.

Неосновани су наводи жалбе тужене којима оспорава право тужиоца на новчано обештећење. Наиме, код утврђене чињенице да је по приговору тужилаца утврђена повреда права на суђење у разумном року, то тужиоцима право на новчано обештећење због учињене повреде припада по одредбама чланова 22. и 23. Закона о заштити права на суђење у разумном року, како је то правилно оценио и првостепени суд.

Неосновани су и наводи тужене да је накнада у досуђеном износу превисоко одмерена. Ово због тога што је, супротно наводи-ма жалбе, првостепени суд висину накнаде одмерио у оквиру закон-ном прописане висине новчаног обештећења и применом свих реле-вантних мерила за оцену трајања суђења у разумном року предвиђе-них чланом 4. Закона о заштити права на суђење у разумном року, а како је то предвиђено одредбом члана 30. истог Закона. Стога, по мишљењу овог суда, досуђена накнада није превисоко одмерена, имајући у виду да је повреда права на суђење у разумном року учи-њена у извршном поступку, који је хитне природе, да извршни поступак није окончан ни након 14 година, као и да поступање тужилаца и других учесника у том поступку и последице које тужи-оци због дугог трајања поступка трпе оправдавају накнаду у досуђе-ном износу.

(Пресуда Апелационог суда у Београду Гж рр.бр. 2/2018 од 1. марта 2018. године)

*аутор сентенце: Бојана Јокић,
самостални саветник Апелационог суда у Београду*

ПРАВО ОШТЕЂЕНОГ НА НАКНАДУ НЕМАТЕРИЈАЛНЕ ШТЕТЕ ЗБОГ ПОВРЕДЕ ПРАВА НА НЕПОВРЕДИВОСТ СТАНА

Странка има право на накнаду нематеријалне штете због повреде права на неповредивост стана, уколико због ове повреде трпи душевне болове чија јачина и трајање оправдава досуђивање правичне новчане накнаде, имајући у виду да право на поштовање стана спада у субјективна грађанска права на личним добрима, односно на добрима која су најнепосредније и нераскидиво повезана са једним лицем (права личности).

Из образложења:

"Према утврђеном чињеничном стању дана 13.03.2014. годи-не тужена је неовлашћено продрла у стан тужиље, у време када се тужиља није налазила у стану, тако што је у јутарњим часовима,

преко ангажованих радника, без одобрења надлежног органа, започела грађевинске радове уклањања - рушења објекта. Радови су истог дана обустављени од грађевинске инспекције у фази када је био уклоњен део кровног покривача и кровне конструкције и прозор у делу објекта који припада стану тужиље. Тужена је у току наведених радова насилно отворила врата стана која су била закључана са два кључа и организовала да се из стана у двориште изнесу намештај и личне ствари тужиље, а променила је и браву на улазној капији у двориште од које капије су кључеве поседовали тужиља и њен сестрић Б.Т., који је био задужен да обилази стан у време одсутности тужиље. На наведени начин је тужена спречила тужиљу да се врати у свој стан и настави коришћење станарског права по уговору о коришћењу стана на неодређено време, закљученим са оцем тужене 1985. године.

Правноснажном пресудом Првог основног суда у Београду К.бр. 433/17 од 19.10.2017. године тужена је оглашена кривом за извршење кривичног дела нарушавање неповредивости стана из члана 139 став 1 Кривичног законика, те је осуђена на новчану казну у износу од 250.000,00 динара.

Тужиља је у време рушења објекта била у Швајцарској, боравећи код свог сина који тамо живи и ради. Када се вратила у Београд тужиља се лично уверила да јој је кућа срушена. Том приликом је доживела душевни бол високог интензитета који је трајао до пола сата. Овај бол је настао као последица безобзирног, насилног и немилосрдног уништења тужиљиног животног простора чиме је доведена у ситуацију животне угрожености. Бол се манифестовао плакањем, кукањем, запомагањем, питањем зашто јој је то учињено. Природа овог бола је таква да релативно брзо доводи до телесне исцрпљености, те се развија стање отупелости чиме се човек брани од могућих тежих последица по свој телесно и душевно здравље. Убрзо, у току истог дана, развио се душевни бол средњег интензитета који се састоји у жаљењу и туговању за изгубљеним стварима и успоменама које су симболизовале тужиљин живот, као и за изгубљеним начином живота на који се тужиља навикла. На почетку овог периода постојало је стање збуњености, те тужиља није била у

стању да сабрано мисли и стога није у стању да предузима оно што је потребно за одржавање и очување своје душевне и телесне добробити. Тужилца је тиме доведена у стање немоћи и зависности од других и зависи од њихове добре или зле воље. У случају тужилце ово стање је трајало кратко јер је са њом био њен син који је био у стању да је збрине егзистенцијално, односно да јој нађе и изнајми стан и да не остане на улици. У овом периоду тужилца је морала да се навикне на живот у новим условима (у изнајмљеном стану). Овај процес прилагођавања на нове животне околности односио се и на апетит и спавање тужилце. Обе функције су биле значајно снижене (апетит смањен, сан скраћен, испрекидан). Процес прилагођавања на губитак који је тужилца доживела вољом и акцијом тужене је трајао до краја 2014. године, односно до 4 месеца. Губитак се састоји у смањивању и нестајању разних аспеката живота тужилце: промена животног простора, промена локације, губитак познатог и подражавајућег социјалног окружења (комшилук), одустајање од одласка код деце у Швајцарску у току зиме јер је самопоуздање и осећање сигурности код тужилце опало, свођење сопственог живота на чекање да се судски процес заврши и да се умре. Од 2015. године, па до сада траје душевни бол ниског интензитета који представља организацију живота тужилце, око онога што јој је преостало, а то су још увек очуване физиолошке функције, изванредан степен самосталности, али и непрестано туговање за оним што је изгубила поступањем тужене.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је применом одредаба члана 154. став 1, 155. и 200. Закона о облигационим односима, нашао да је тужбени захтев тужилце делимично основан.

Право на неповредивост стана представља једно од основних права човека, чији је смисао заштита једног од најважнијих елемената приватне сфере у којој нико не сме бити узнемираван. Стан сваког човека и породице је неповредив и дозвољена су само факултативна ограничења. Право на поштовање стана спада у лична права као субјективна грађанска права на личним добрима, односно на добрима која су најнепосредније и нераскидиво повезана са једним

лицем. Смисао овог права је да се његовим корисницима омогући да несметано уживају то своје право, да нико не сме неовлашћено ући у њихов стан или на други начин повредити то њихово право, односно да они са тим својим правом располажу и фактички и правно. Сва трећа лица дужна су са се уздрже од сваке радње која може довести до тога да корисник тог права буде ометан у вршењу његовог овлашћења. Неповредивост стана гарантована је одредбом члана 40. Устава Републике Србије и уско је везана са правом сваког лица на заштиту његове имовине у смислу члана 58. Устава, а заштита овог права се пружа и кроз члан 8. у вези члана 1. Протокола број 1 Европске конвенције о људским правима и основним слободама. Како је у току првостепеног поступка утврђено да је правоснажном пресудом Првог основног суда у Београду К. бр. 433/17 од 19.10.2017. године, тужена оглашена кривом за извршење кривичног дела нарушавање неповредивости стана тужиље из члана 139 став 1 Кривичног законика, то првостепени суд правилно налази да постоји њена одговорност за нематеријалну штету коју је тужиља претрпела као последицу извршења наведеног кривичног дела.

Имајући у виду да је у време спорног догађаја тужиља имала 85 година живота, те ценећи природу повреде (повређено право личности као једно од основних људских права), јачину душевних болова и њихово трајање, те начин и степен безобзирности у поступању тужене приликом настанка штетног догађаја за који је тужена правоснажно осуђена, Апелациони суд је оценио да правична накнада у смислу члана 200. ЗОО за овај вид нематеријалне штете представља износ од 250.000,00 динара, при чему је суд посебно ценио да је тужиља са 85 година морала да се навикне на нов живот, у новим условима у изнајмљеном стану, а да је свака промена и свако прилагођавање тешко, поготову у старосној доби у којој тужиља налазила".

(Пресуда Апелационог суда у Београду Гж 5238/18 од 8. новембра 2018. године)

*аутор сентенце: Тодор Брајовић,
самостални саветник Апелационог суда у Београду*

ЗАБРАНА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Околност да је различитим прописима дат различит обим права само за себе не представља дискриминацију, као основ за накнаду штете због учињене дискриминације. Дискриминација би могла настати и у примени ових прописа, уколико би се према неком лицу поступало другачије него према лицима која се налазе у истој или сличној ситуацији.

Из образложења:

Поступање суда у конкретном случају не може да се цени као дискриминација по одредбама Закона о забрани дискриминације. Према члану 142. став 2. Устава Републике Србије, судови су самостални и независни у свом раду и суде на основу Устава, закона и других општих аката, када је то предвиђено Законом, општеприхваћених правила међународног права и потврђених међународних уговора, тако да судске одлуке нису акти дискриминације, нити поступање судова приликом одлучивања може да буде дискриминаторско поступање. Наиме, у конкретном случају, суд је као орган тужене одлуку донео у складу са важећим императивним прописима (Законом о стамбеним односима, а касније и Законом о становању), којима је установљено право заштићеног станара на становање на стану у својини грађана. Ово посебно имајући у виду да, супротно наводима тужиле, ни тужилци ни њеним правним претходницима није наметнут од стране органа тужене заштићени подстанар, јер, како то произлази из приложених уговора о коришћењу и купопродаји, исти нису били власници станова у својини грађана којима је право својине ограничено станарским правом, већ су такво, већ ограничено право својине на предметном стану, као неусељивом, стекли слободном изјавом воље, куповином стана, као неусељивог, којим су се управо обавезали да са носиоцем станарског права закључе уговор о коришћењу, како то произлази из члана 3. уговора. Стога не само да им постојање овог ограничења није било наметнуто, како то тужилца тврди, већ им је исто у моменту закључења уговора о купопродаји било непосредно познато, јер је исто чинило саставни део уговора о купопродаји.

Поред тога, доношењем императивних прописа од стране органа тужене, којима се претходним власницима, а не правним претходницима овде тужиље, ограничавало право коришћења станова, имало је легитимни циљ, а то је заштита права на становање, под строго законом прописаним условима само једне категорије станара, која је коришћењем истих до одређеног временског тренутка стекла право на дом, а које право је такође заштићено одредбама Европске конвенција за заштиту људских права и основних слобода.

Наиме, тужена Република Србија је као законодавац овлашћена, у смислу чл. 18, 27, 69. и 97. Устава Републике Србије, да у складу са процењеним могућностима и потребама доноси законе и уређује односе у разним областима живота, при чему одређеним категоријама пружа онај обим права који сматра погодним. То што је у различитим прописима дат различит обим права само за себе не представља дискриминацију као основ за накнаду штете о којој суд одлучује у поступку за утврђење и накнаду штете, а оцена уставности закона у надлежности је Уставног суда. Дискриминација би могла настати и у примени ових прописа, уколико би се према неком лицу поступало другачије него према лицима која се налазе у истој или сличној ситуацији, а што тужиља приложеним доказима у овом поступку није учинила вероватним, како је правилно оценио првостепени суд, правилном применом члана 45. Закона о забрани дискриминације. Држави по правилу припада слободна процена у доношењу прописа и заштити одређених категорија лица, а из члана 21. став 4. Устава Републике Србије произилази и могућност такозване позитивне дискриминације, па се не би могле сматрати дискриминацијом посебне мере које Република Србија може увести ради постизања пуне равноправности лица или група лица која су суштински у неједнаком положају са осталим грађанима, као што су то у моменту доношења наведених закона били заштићени станари. Стога је тужбени захтев тужиље за утврђење дискриминације, а следствено томе и за накнаду нематеријалне штете јер није утврђено постојање дискриминације правилно одбијен као неоснован.

Супротно жалбеним наводима првостепени суд је правилно оценио и праксу Европског суда за људска права у области дискрими-

нације. Ово стога што се у пракси Европског суда за људска права дискриминација означава као неједнако поступање према лицима у релевантно сличном положају, без објективног и разумног оправдања. Неједнако поступање само по себи није дискриминација, јер држава има право на "поље слободне процене" када може поступати неједнако према једнакима или једнако према неједнакима, а да то није дискриминација, иако се односи на уживање права признатих Конвенцијом или националним законодавством, а колико је "поље слободне процене" зависи од права у питању, те дискриминација постоји само ако нема објективног и разумног оправдања за неједнако поступање, чије постојање се цени у односу на циљ и последице предузете мере, а ако је циљ легитиман потребан је однос сразмерности између предузете мере и циља чијем се остварењу тежило.

С обзиром на садржину члана 2. став 1. тачка 1. (појам дискриминације), члана 6 (непосредна дискриминација) и члана 7. (посредна дискриминација) Закона о забрани дискриминације и наведене ставове из праксе Европског суда, а у погледу појма дискриминације, може се закључити да су у суштини у корелацији и да се могу свести на опште прихваћено правило познато у домаћој правној пракси као тзв. тест дискриминације. За примену тзв. теста дискриминације потребно је да за учињено разликовање (неједнако поступање) не постоји објективно и разумно оправдање, а да ли постоји такво оправдање процењује се прво, по томе да ли се учињеним разликовањем тежило легитимном циљу, а затим ако такав циљ постоји да ли постоји однос сразмерности (пропорционалности) између учињеног разликовања и циља коме се тежило. Стога, ни доношењем закона од стране органа тужене којима се заштићеним станарима и члановима њиховог домаћинства признаје право коришћења станова у својини грађана, под строго законом одређеним условима, тужена ни у својству законодавца није дискриминисала тужиљу, дајући јој мања права у односу на остала лица у релевантно сличном положају, како је то правилно ценио и првостепени суд, правилно спроводећи наведени тест дискриминације у конкретном случају.

Наводи жалбе тужиље којима се указује да јој је наведеним законима, којима се штити право становања заштићеног подстанара,

због чега трпи имовинску штету у виду разлике између административне и тржишне закупнине, повређено право на мирно уживање имовине, нису од утицаја на правилност побијане одлуке у овом поступку, јер се у истом утврђује само да ли је дошло до дискриминације тужиље према одредбама Закона о забрани дискриминације, а оцена евентуалне повреде права на имовину није у надлежности овог суда као парничног већ Уставног суда, односно Европског суда за људска права.

(Пресуда Апелационог суда у Београду Гж 7152/18 од 28. септембра 2018. године и пресуда Вишег суда у Београду П 3286/17 од 16. маја 2018. године)

*аутор сентенце: Јелена Стевановић,
судија Апелационог суда у Београду*

ЗАСТАРЕЛОСТ ПОТРАЖИВАЊА НАКНАДЕ ШТЕТЕ ПРОУЗРОКОВАНЕ КРИВИЧНИМ ДЕЛОМ

Рок за истицање захтева за накнаду штете настале извршењем кривичног дела одговара законском року за застарелост кривичног гоњења, на који рок се примењују одредбе о прекиду и застоју застаревања кривичног гоњења.

Из образложења:

У овом случају је предмет спора накнада штете из догађаја од 28.04.2006. године у вези ког је против тужиоца, тужених и трећих лица покренут кривични поступак за кривично дело учествовања у тучи из члана 123. КЗ. Пресудом Другог основног суда у Београду К 2136/10 од 22.06.2011. године, тужени су оглашени кривим због учешћа у тучи у којој је тужиоцу нанета тешка телесна повреда у виду прелома лобање са нагњечењем мозга. Тужилац и трећа лица су истом пресудом ослобођени од оптужбе за исто кривично дело. Пресуда је преиначена пресудом Апелационог суда у Београду Кж1 2249/12 од 28.05.2012. године одбијањем оптужбе због наступања апсолутне застарелости кривичног гоњења, а тужилац је упућен на

парницу ради остваривања имовинско-правног захтева. Тужба за накнаду штете је поднета 27.04.2012. године, односно пре доношења другостепене одлуке у кривичном поступку.

Истакнути приговор застарелости потраживања није основан. У конкретном случају, тужилац потражује накнаду нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због штетног догађаја који се догодио дана 28.04.2006. године, који је проузрокован кривичним делом учествовања у тужби од стране тужених.

Према члану 377. став 1. Закона о облигационим односима када је штета проузрокована кривичним делом, а за кривично гоњење је предвиђен дужи рок застарелости захтев за накнаду штете према одговорном лицу застарева када истекне време одређено за застарелост кривичног гоњења, а ставом два истог члана да прекид застаревања кривичног гоњења повлачи за собом и прекид застаревања захтева за накнаду штете, те да исто важи и за застој застаревања (став три).

Иначе, накнада штете проузрокована кривичним делом може се остварити и истицањем захтева у кривичном поступку. То правно средство доводи до прекида застаревања, накнаде штете, па између осталог и у случају да је оптужба одбијена и оштећени упућен на парницу. Применом члана 390. Закона о облигационим односима сматра се да је наступио условни прекид, уколико оштећени поднесе тужбу за накнаду штете у року од 3 месеца од дана правноснажности одлуке.

Имајући у виду да је другостепеном пресудом од 28.05.2012. године оптужба према окривљенима одбијена због апсолутне застарелости кривичног гоњења, да је тужилац у истражном поступку дана 26.10.2006. године истакао имовинско-правни захтев, те да је тужилац на основу одредбе члана 206. став 3. ЗКП упућен на парнични поступак ради остваривања имовинско-правног захтева, као и да је тужилац тужбу ради накнаде нематеријалне штете проистекле из кривичног дела поднео 27.04.2012. године, пре доношења другостепене пресуде, а тиме и пре правноснажног окончања кривичног поступка, то потраживање тужиоца није застарело обзиром

Апелациони суд у Београду

на одредбе о прекиду застарелости предвиђених члановима 388. и 390. Закона о облигационим односима.

(Пресуда Апелационог суда у Београду Гж 2260/18 од 29. августа 2018. године).

*аутор сентенце: Весна Обрадовић,
судија Апелационог суда у Београду*

Стамбено право

СТВАРНА ЛЕГИТИМАЦИЈА СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ

Зграда има својство правног лица у правним пословима који се односе на њено одржавање и коришћење, па није активно легитимисана да тражи враћање заузетог дела катастарске парцеле на којој се налази, већ право на истицање захтева за заштиту земљишта од узнемиравања и одузимања припада носиоцу права на земљишту.

Из образложења:

Према утврђеном чињеничном стању, Стамбена зграда у улици Живојина Жујовића бр. ....уписана је на катастарској парцели бр. .... КО Звездара, укупне површине 443м². Предметна парцела представља градско грађевинско земљиште, укњижено као државна својина РС, а као корисници парцеле означени су власници посебних делова Стамбене зграде у улици Живојина Жујовића .... Тужени "Алфа план" је један од инвеститора који су на основу грађевинске дозволе изводили радове на суседној катастарској парцели бр..... КО Звездара и који су приликом извођења радова делимично захватили парцелу на којој се налази Стамбена зграда – тужилац и поставили потпорни зид.

Правилно је првостепени суд одбио тужбени захтев тужиоца да утврди заузеће од стране туженог "Алфа план" и да га обавезе да уклони спорни потпорни зид, јер тужилац, који у смислу одредбе члана 11. Закона о одржавању стамбених зграда има својство правног лица у правним пословима који се односе на одржавање и коришћење стамбене зграде, није активно легитимисан да тражи враћање заузетог дела катастарске парцеле на којој се стамбена зграда налази и успоставу претходног стања парцеле, јер то не спада у

Апелациони суд у Београду

правне послове који се односе на коришћење и одржавање стамбене зграде. Тужилац нема активну легитимацију јер стамбена зграда није власник а ни носилац права коришћења на земљишту, већ су носиоци права коришћења на земљишту, власници посебних делова те стамбене зграде. Право на истицање захтева за заштиту земљишта од узнемиравања и одузимања и захтева за успоставу претходног стања и враћање заузетог земљишта припада носиоцу права на земљишту. Стамбена зграда није титулар права на које се односи тужбени захтев.

(Пресуда Апелационог суда у Београду Гж. 1380/18 од 20. априла 2018. године)

*аутор сентенце: Марина Јакић,
судија Апелационог суда у Београду*

Породично право

ИСКЉУЧИВА НАДЛЕЖНОСТ СУДА У СПОРУ СА МЕЂУНАРОДНИМ ЕЛЕМЕНТОМ РАДИ ВРШЕЊА РОДИТЕЉСКОГ ПРАВА

У спору ради вршења родитељског права, када мајка детета није домаћи држављанин, а дете странака има и домаће и страни држављанство, док ни мајка ни дете немају пребивалиште у Републици Србији, не постоји искључива надлежност домаћег суда, иако отац, као други родитељ (тужилац) има домаће држављанство, јер је законски услов за надлежност домаћег суда, да оба родитеља буду држављани Републике Србије.

Из образложења:

Према стању у списима, малолетно дете је заједничко дете парничних странака, рођено, 28.12.2010. године, у Москви, на територији Руске Федерације, које има руско држављанство стечено на основу чињенице рођења, и држављанство Републике Србије, по основу порекла. Дете није никада напуштало територију Руске Федерације, нити је долазило у Републику Србију. Тужилац, који је наш држављанин, долази у Санкт Петербург да би виђао дете, где оно живи са мајком, која је руски држављанин, пошто је заједница живота између њега и мајке детета, овде тужене, прекинута 15.12.2011. године, када се са дететом преселила из Москве у Санкт Петербург. Од почетка 2012. године, до данас, тужилац, је у контакту са дететом, тако што из Москве, где ради, путује у Санкт Петербург, у временским размацима од месец - месец и по дана, виђајући дете у стану тужене, у њеном присуству, због чега је тражио уређење начина одржавања личних односа са малолетним дететом, а почев од 20.06.2019. године и поверавање детета њему на самостално вршење родитељског права, поред захтева да тужена плаћа издржавање детету, у симболичном износу.

Приликом доношења побијане пресуде првостепени суд је учинио битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, јер је одлучено о захтеву који не спада у судску надлежност (члан 16. ЗПП), будући да је у конкретном случају одлучивао српски суд, који апсолутно није надлежан за одлучивање, с тим да у смислу одредбе члана 16. ЗПП, суд у току целог поступка, по службеној дужности, пази да ли решавање спора спада у судску надлежност, па тако и другостепени суд.

Наиме, одредбом члана 66. став 1. Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља ("Службени лист СФРЈ" бр. 43/82, 72/82, "Лист СРЈ" бр. 46/96, "Службени гласник РС" бр. 46/2006), прописано је да надлежност суда наше земље постоји у споровима о чувању, подизању и васпитању деце, која су под родитељским старањем и када тужени нема пребивалиште у нашој земљи, ако су оба родитеља наши држављани. Према ставу 2. истог члана, ако су тужени и дете наши држављани и ако обоје имају пребивалиште у нашој земљи, надлежност суда наше земље је искључива, која одредбе се у смислу става 3. истог члана, сходно примењују и на одређивање надлежности других органа наше земље када одлучују о чувању, подизању и васпитању деце под родитељским старањем. Међутим, како у конкретном случају тужена није наш, већ руски држављанин, а дете странака има и наше и руско држављанство, а ни тужена, ни дете немају пребивалиште у нашој земљи, не постоји искључива надлежност домаћег суда у овом спору, јер само један родитељ (тужилац) има наше држављанство, а потребно је да оба родитеља буду наши држављани да би постојала надлежност домаћег суда.

Осим тога, надлежност суда Републике Србије у конкретном случају није могла бити заснована на основу чл. 67. ст. 2. и 3. Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља, због надлежност нашег суда у споровима о законском издржавању, која постоји и када тужени нема пребивалиште у нашој земљи, ако је тужилац наш држављанин и ако има пребивалиште у нашој земљи, као и ако су брачни другови имали своје последње заједничко пребивалиште у нашој земљи, а тужилац у време суђења и даље има

пребивалиште у нашој земљи (као у конкретном случају), јер је у овом предмету захтев тужиоца за издржавање детета од стране тужене, акцесоран тужбени захтев у односу на захтев тужиоца за самосталним вршењем родитељског права над малолетним сином, почев од 20.06.2019. године, до ког датума је тражио да дете буде поверено туженој на самостално вршење родитељског права, а да судски буде уређен начин виђања њега са дететом. Пошто се у конкретном случају основни тужбени захтев тиче чувања, подизања и васпитања детета које је под родитељским старањем, нема услова за искључиву надлежност нашег суда, у смислу одредбе члана 66. Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља, која се примењује у овом поступку.

Пошто према одредби члана 16. ЗПП, суд у току целог поступка, по службеној дужности, пази да ли решавање предмета спора спада у судску надлежност, то се у смислу одредбе става 3. овога члана, домаћи суд по службеној дужности има огласити ненадлежним, укинути спроведене радње у поступку и одбацити тужбу, ако у току поступка утврди да за решавање у спору није надлежан суд Републике Србије (осим ако његова надлежност зависи од пристанка туженог, који је дао свој пристанак, што овде није случај). Стога је Апелациони суд у Београду донео решење којим се укида побијана пресуда, одбацује тужба тужиоца, те укидају све изведене процесне радње.

(Решење Апелационог суда у Београду Гж2 693/18 од 3. октобра 2018. године)

*аутор сентенце: др Драгица Попеску,
судија Апелационог суда у Београду*

НУЖНА СУПАРНИЧАРСКА ЗАЈЕДНИЦА У ПАРНИЦАМА ЗА УТВРЂИВАЊЕ И ОСПОРАВАЊЕ ОЧИНСТВА

Када је тужба поднета ради утврђивања очинства и оспоравања очинства, у оваквој супарничарској заједници због природе спорног породично-правног односа водиће се један посту-

пак и нема места раздвајању поступака за утврђивање очинства и оспоравање очинства.

Из образложења:

Тужбу је у овој правној ствари поднео тужилац против првотуженог ради утврђивања очинства, против друготужене која му је биолошка мајка и трећетуженог који је уписан као његов отац ради оспоравања очинства. Тужилац, друготужена и трећетужени су страни држављани и немају пребивалиште у Републици Србији. Првотужени није оспорио да је држављанин Републике Србије, нити да је то био у време рођења тужиоца. Првотужени има пребивалиште у Републици Србији.

Првостепени суд је одбио приговор (тужиоца) апсолутне ненадлежности суда Републике Србије позивајући се у ожалбеном решењу на одредбе чл. 41. и 64. Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља ("Сл. лист СФРЈ", бр. 43/82, 72/82-испр., "Сл. лист СРЈ" бр. 46/96 и "Сл. гласник РС", бр. 46/2006-др.закон), која у конкретном случају упућује на примену права државе чији је држављанин у време рођења тужиоца био првотужени, чије се очинство утврђује, а последично и на одредбе чл. 59, чл. 251. ст. 1, чл. 252. ст. 1. и чл. 256. ст. 3. Породичног закона ("Сл. гласник РС, бр. 18/2005, и 72/2011 и др. 6/2015).

Апелациони суд сматра да је правилна одлука првостепеног суд којом је одбијен приговор апсолутне надлежности суд Републике Србије.

Одредбом чл. 41. Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља је прописано да је за признавање, утврђивање или оспоравање очинства, односно материнства меродавно право државе чији је држављанин у време рођења детета било лице чије се очинство, односно материнство признаје, утврђује или оспорава.

У конкретном случају тачка везивања је држављанство првотуженог, као лица чије се очинство утврђује а које упућује на примену (меродавно право) права Републике Србије.

Одредбом чл. 23. ст. 1. тач. 7. Закона о уређењу судова ("Сл. Гласник", бр.116/08...65/18) је прописано да Виши суд, између осталог, суди у споровима ради оспоравања или утврђивања очинства.

Одредбом чл. 256. ст. 3. Породичног закона РС је прописано да су у спору ради **утврђивања** очинства странке: дете, мајка, мушкарац који тврди да је отац детета, мушкарац који се по овом закону сматра оцем детета (нужни и јединствени супарничари).

Одредбом чл. 256. ст. 4. Породичног закона РС странке у спору ради **оспоравања** очинства су дете, мајка, мушкарац који се по овом закону сматра оцем и мушкарац који тврди да је отац детета (нужни и јединствени супарничари).

Цитираним одредбама Породичног закона РС је одређено ко све чини супарничарску заједницу (нужни и јединствени супарничари), која подразумева због природе конкретног породично правног односа да се спор може решити на једнак начин према свим супарничарима.

Тужба је поднета ради утврђивања очинства првотуженог и оспоравања очинства трећетуженог, па се утврђивање и оспоравање очинства води као један поступак у истој процесној заједници и нема места раздвајању поступка ради утврђивања и поступка ради оспоравања очинства. Уколико се утврди да је првотужени отац тужиоца, онда се последично трећетужени неће сматрати оцем тужиоца. Уколико би се прихватио навод жалбе да прво треба утврдити да трећетужени није отац детета то не би (обрнуто претходној последици) значило последично да је првотужени отац детета, јер се очинство првотуженог утврђује, а не зависи од одлуке да ли је трећетужени отац тужиоца или не. Ова процесна заједница тужених је последица права лица које тражи да се утврди, односно оспори очинство, да без обзира на узраст, зна ко су му родитељи (чл. 59. ст. 1. Породичног Закона РС).

Тужбени захтеви за утврђивање очинства и оспоравање очинства су кумулативни захтеви. За први захтев за утврђивање очинства колизиона норма упућује на држављанство првотуженог као доминантну тачку везивања одређену императивном нормом (чл. 41. Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља),

а ова на меродавно право Републике Србије. Породични закон РС цитираним одредбама предвиђа ко су странке у том поступку које чине нужну супарничарску заједницу прописану чл. 256. ст. 3. и ст. 4. и самим тим правне последице и дејства (материјалноправна и процесна) донете одлуке према тим странкама. Правила о супарничарству као и разлози целисходности и економичности поступка опредељују, супротно наводима жалбе, превасходно решавање о првом постављеном тужбеном захтеву, а то је утврђивање очинства и решавање о оба захтева у јединственом поступку.

(Решење Апелационог суда у Београду Гж 2 92/18 од 22. марта 2019. године)

*аутор сентенце: Тања Шобат,
судија Апелационог суда у Београду*

ОДРЖАВАЊЕ ЛИЧНИХ ОДНОСА РОДИТЕЉА СА ПУНОЛЕТНИМ ДЕТЕТОМ

Не постоје услови да се изменом раније пресуде уређује начин одржавања личних односа оца (*родитеља*) са дететом, које је постало пунолетно, лишено пословне способности и као такво стављено под непосредно старатељство органа старатељства, а родитељско право није продужено.

Из образложења:

..."Код утврђеног да је син тужиоца, А.А., рођен 17.10.1995. године, који је постао пунолетан 17.10.2013. године, правноснажним решењем Првог основног суда у Београду Р2 .../13 од 07.05.2014. године лишен у потпуности пословне способности, да је сходно налогу ванпарничног суда из наведеног решења стављен под непосредно старатељство туженог органа старатељства, с тим да послове старатеља обавља стручњак органа старатељства ББ, након чега је А.А., штићенику, обезбеђен смештај у установи социјалне заштите, да је правноснажном пресудом Првог основног суда у Београду П2 .../10 од 19.06.2012. године тужилац, отац В.В. делимично

лишен родитељског права према тада мал. А.А. и то права и дужности на чување, подизање, васпитање, образовање, управљање и располагање имовином детета, а да је правноснажном пресудом П2 .../14 од 12.05.2015. године одбијен захтев тужиоца да му се врати родитељско право и дете преда, то у таквој ситуацији, и по налажењу овог суда, нису били испуњени законски услови прописани наведеним одредбама материјалног права, да се судском одлуком измени одлука о начину одржавања личних односа А.А., са оцем, тужиоцем В.В.

Наиме, у време доношења пресуде Првог основног суда у Београду П2 .../10 од 19.06.2012. године, син тужиоца, А.А., рођен 17.10.1995. године, био је малолетан, а из списка произилази да је још 2009. године стављен под привремено старатељство туженог органа старатељства, па како том пресудом тужилац није лишен и родитељског права у односу на право да одржава личне односе са дететом, то су исти одређени, на начин како је одлучено у ставу осмом и деветом изреке наведене пресуде. Након доношења те пресуде, АА је постао пунолетан 17.10.2013. године, а због болести - умерене менталне ретардације, правноснажном судском одлуком од 07.05.2014. године, потпуно је лишен пословне способности, а у списима нема доказа, нити произилази да је тужилац, након пунолетства детета, а пре лишења пословне способности, имајући у виду његову болест - сметњу у психо-физичком развоју, тражио продужење родитељског права над пунолетним сином у смислу члана 85. ПЗ према цитиранима одредбама Закона о ванпарничном поступку. Правноснажном пресудом Првог основног суда у Београду П2 .../2014 од 12.05.2015. године, чију измену тужилац тражи у овој парници, а у односу на одржавање личних односа са својим сином АА, а који је тада био под привременим старатељством туженог, тужиоцу није враћено родитељско право, па је након доношења те пресуде, син тужиоца А.А., који је у потпуности лишен пословне способности, правноснажним и коначним решењем органа старатељства од 30.07.2015. године, стављен под непосредно старатељство туженог органа старатељства у законом прописаном поступку, због чега више нема ингеренције суда да уређује личне односе штићеника туженог са родитељем-тужиоцем. Због изнетог, није било

места усвајању тужбеног захтева тужиоца, како је правилно и првостепени суд закључио."

(Пресуда Апелационог суда у Београду Гж2 402/2018 од 07. јуна 2018. године)

*аутор сентенце: Марија Јовић,
самостални саветник Апелационог суда у Београду*

УТВРЂИВАЊЕ ОЧИНСТВА И НАДЛЕЖНОСТ ДОМАЋЕГ СУДА ЗА ВРШЕЊЕ РОДИТЕЉСКОГ ПРАВА

Домаћи суд је надлежан да одлучује и о вршењу родитељског права у поступку утврђивања или оспоравања очинства, односно материнства када је тужилац страни држављанин.

Из образложења:

Према стању у списима мајка и малолетно дете, држављани Републике Казахстан са пребивалиштем у Турској, поднели су тужбу против туженог, држављанина Републике Србије којом су тражили да се утврди да је тужени отац природни отац малолетног М.Ф. рођеног 01.10.2011. године, да се малолетно дете повери на чување и васпитање мајци која ће самостално вршити родитељско право, да се обавезе тужени да доприноси издржавању малолетног тужиоца као и да се уреди начин одржавања личних односа туженог са малолетним дететом на тај начин што ће отац виђати дете за време летњег распуста две недеље по избору мајке у месту становања детета, као и да одржава комуникацију са дететом посредством интернета сваке суботе од 18-19 часова.

Обзиром да је предмет тражене правне заштите утврђење очинства, које траже мајка и дете држављани Републике Казахстан са пребивалиштем у Турској према туженом држављанину Републике Србије и обзиром да се о њеном остварењу, сходно члану 41. Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља, просуђује применом члана 260. Породичног закона Републике Србије

којим је прописано да се пресудом у спору о очинству мора одлучити и о вршењу родитељског права које право обухвата одлуку о поверавању заједничког детета једном родитељу, о висини доприноса за издржавање детета од другог родитеља и о начину одржавања личних односа детета са другим родитељем са којим не живи то се поступак ради вршења родитељског права не може раздвојити од спора о очинству због чега је и за поступак ради вршења родитељског права у конкретної ситуацији надлежан домаћи суд.

(Решење Вишег суда у Београду П2 бр. 134/15 од 17. јануара 2018. године - решење Апелационог суда у Београду Гж2 бр. 294/2018 од 27. априла 2018. године)

*аутор сентенце: Зорица Булајић,
судија Апелационог суда у Београду*

Наследно право

МЕЂУНАРОДНА НАДЛЕЖНОСТ СУДА ЗА СПОР ИЗ НАСЛЕДНОГ ОДНОСА

Кад се непокретна заоставштина домаћег држављанина налази у иностранству, надлежност суда Србије за расправљање заоставштине и спорове из наследних односа у вези те имовине, постоји само ако по праву државе у којој се налазе непокретности није надлежан њен орган.

Из образложења:

Према утврђеном чињеничном стању тужила и туженици су законски наследници пок. В. преминулог 2005. године. Решењем Четвртог општинског суда у Београду О. ..../0... од ...2... године је прекинут поступак за расправљање заоставштине а тужила је упућена на парницу ради доказивања непуноважности писменог теста-мента пред сведоцима од ....1990. године, проглашеног .....2008. године. Оспореним тестаментом пок. В. је одредио да његову целокупну покретну и непокретну заоставштину на једнаке делове наследе супруга Т. и син М. а ћерки је као нужном наследнику оставио обвезнице зајма за привредни препород Србије у вредности од 2.000 ДМ. Захтев за поништај завештања је правилно одбијен.

Одлука о захтеву за нужни део у односу на непокретност у Словенији је донета уз битну повреду из чл. 374. ст. 2. тач. 2. у вези чл. 16. ст. 3. ЗПП, на коју другостепени суд пази по службеној дужности. У вези ове непокретности у Србији се не води поступак за расправљање заоставштине јер се Четврти општински суд у Београду решењем О. ../08 од ... ...2009. године, став четврти изреке, огласио међународно ненадлежним за расправљање непокретне заоставштине која се налази у Пирану на основу чл. 71. ст. 2. Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља, сматрајући

да је за тај део заоставштине искључиво надлежан суд Републике Словеније и ова одлука је правноснажна. Према стању у списима, у вези исте непокретности је 2011. године у Словенији код суда у Пирану покренут оставински поступак који је прекинут решењем Д. ../11 од ....2013. године до окончања парнице П. 53513/10 (ради поништаја тестаментa) и окончања поступка О. .../08 пред судовима у Србији.

Тужена Т. је у Трећем основном суду у Београду покренула парницу против тужиље и туженог М. ради утврђења својине по основу стицања у браку са пок. В. на непокретности у Пирану и у том поступку је .....2017. године донета првостепена пресуда којом је у односу на наследнике преминулог супружника усвојен захтев за судску деобу наведене непокретности. Пресуда није постала правноснажна, а из приложеног отправка се не може закључити на којим околностима је заснована међународна надлежност домаћег суда за одлучивање о овом захтеву. У том поступку се не ради се о спору из наследних односа, већ о спору из имовинскоправног односа супружника, где се међународна надлежност цени по одредбама из чл. 59. и 60 Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља.

Изостала је оцена међународне надлежности првостепеног суда за одлучивање о захтеву за нужни наследни део у односу на ову непокретност. По одредби из члана 71. став 2. и 4. Закона о решавању сукоба Закона са прописима других земаља, кад се непокретна заоставштина домаћег држављанина налази у иностранству, надлежност суда Србије за расправљање заоставштине и спорове из наследних односа у вези те имовине, постоји само ако по праву државе у којој се налазе непокретности није надлежан њен орган. Суд Словеније није одбио надлежност, већ је одлучио да сачека окончање парнице о пуноважности тестаментa, па је за сада неизвесно да ли постоји међународна надлежност домаћег суда за спор из наследног односа у вези ове непокретности.

(Пресуда Апелационог суда у Београду Гж 1552/18 од 8. маја 2018. године)

*аутор сентенце: Марина Јакић,
судија Апелационог суда у Београду*

Медијско право

ИНТЕРНЕТ СТРАНИЦА КАО МЕДИЈ

Интернет страница је начин информисања путем интернета и у функцији је информисања, али уколико није регистрован у Регистру медија у складу са законом, не представља медиј, па се заштита права личности у том случају остварује по општим правилима имовинског права.

Из образложења:

..."Одредбом члана 29. Закона о јавном информисању и медијима прописано је да је медиј средство јавног обавештавања које речима, сликом, односно звуком преноси уреднички обликоване информације, идеје и мишљења и друге садржаје намењене јавној дистрибуцији и неодређеном броју корисника. Под медијем се у смислу овог закона нарочито подразумевају дневне и периодичне новине, сервис новинске агенције, радио-програм и телевизијски програм и електронска издања тих медија, као и самостална електронска издања (уређивачки обликоване интернет странице или интернет портали), а који су регистровани у Регистру медија, у складу са овим законом. Чланом 30. овог закона прописано је да медиј, у смислу овог закона није: књига, филм, носач аудио и аудио-визуелног садржаја, научни и стручни часопис намењен првенствено информисању или образовању одређене професионалне групе, остале штампане публикације, каталог који садржи искључиво обавештења, огласе, рекламе и информације намењене тржишту или билтен и сличне публикације намењене интерном информисању, електронска публикација државних органа и организација, установа, јавних предузећа и привредних друштава, предузетника и њихових удружења, службено гласило, штампана ствар попут летак, плаката и сличних средстава јавног обавештавања, друга публикација у смислу прописа којим се уређује издаваштво, као ни интер-

нет-претраживачи и агрегатори. Медији, у смислу овог закона нису: платформе, попут интернет форума, друштвених мрежа и других платформи које омогућавају слободну размену информација, идеја и мишљења њених чланова, нити било која друга самостална електронска публикација, попут блогова, интернет страница и сличних електронских презентација, осим ако нису регистроване у Регистру медија, у складу са овим законом.

У контексту наведених законских одредби, по оцени овог суда, интернет страница, је начин информисања путем интернета и у функцији је информисања, али уколико није регистрована у Регистру медија у складу са законом, не представља медиј у смислу члана 29 Закона о јавном информисању и медијима, па се заштита права личности у том случају остварује по општим правилима имовинског права, Закона о облигационим односима, а не по посебном закону, Закону о јавном информисању и медијима....

....С обзиром на садржину тужбеног захтева и судске заштите која се захтева у овој парници, првостепени суд је закључио да сајт www. .com на ком је објављен спорни текст није регистрована у Регистру медија, али да исти садржи све битне карактеристике медија, па се поставља питање да ли се одговорност туженог заснива на Закону о јавном информисању и медијима или Закону о облигационим односима. Имајући у виду претходно цитиране законске одредбе, нејасни су затим изнети разлози првостепеног суда о основу одговорности у конкретном случају, засновани на одредбама члана 5, 73, 112. - 116. и 120. Закона о јавном информисању и медијима, али истовремено и члана 154, 155, 158, 170. и 200. Закона о облигационим односима. Ово из разлога што у ситуацији када је реч о јавном информисању у медијима и заштити права личности, односно када су испуњени услови за примену Закона о јавном информисању и медијима, терет доказивања кривице новинара, односно одговорног уредника заснива се на доказаној кривици (члан 113. наведеног закона) и носи га тужилац, док се по правилима ЗОО кривица претпоставља, а терет доказивања да је штета настала без његове кривице лежи на туженом. Код такве расподеле терета доказивања у одредбама материјалног права и правила о терету докази-

вања из одредаба ЗПП, нејасни су и непотпуни разлози првостепеног суда у погледу одбијања предлога туженог за саслушање сведока, јер тек када суд на основу изведених доказа, које претходно оцени у смислу члана 8. ЗПП, не може са сигурношћу да утврди неку чињеницу о постојању те чињенице закључује применом правила о терету доказивања (члан 231. став 1. ЗПП). Свака странка дужна је да изнесе чињенице и предложи доказе на којима заснива свој захтев или којим оспорава наводе и доказе противника у складу са овим законом (члан 228. ЗПП). То значи да када странка предложи извођење доказа у погледу околности које се односе на важне чињенице, а суд одбије да изведе те доказе, тада не може применити правило о терету доказивања и засновати пресуду на закључку да странка није доказала своје наводе."

(Решење Апелационог суда у Београду ГжЗ 216/18 од 21. децембра 2018. године)

*аутор сентенце: Миња Јовановић,
виши судијски сарадник Апелационог суда у Београду*

ОБЈАВЉИВАЊЕ ИЗМИШЉЕНОГ ИНТЕРВЈУА

У ситуацији када је објављен измишљен интервју за основаност тужбеног захтева за накнаду проузроковане штете небитна је чињеница да ли су објављене информације лезионо способне, односно да ли су подобне да повреду углед и част субјекта информације.

Из образложења:

Полазећи од правилно и потпуно утврђеног чињеничног стања првостепени суд је правилно закључио да је тужени пасивно легитимисан у овој правној ствари, с обзиром да су спорне информације објављене у листу "С", чији је оснивач и издавач у време издавања био иницијално тужени "СС", а које правно лице је престало да постоји услед припајања друштву "Г" д.о.о. са седиштем у Београду. Такође, правилно је закључио првостепени суд да су објављене неистините

информације, с обзиром да тужилац није обавио разговор са новинарем туженог у циљу давања интервјуа, већ је напротив објављен измишљен интервју. Међутим, у ситуацији када је, када је као у конкретном случају, објављен измишљен интервју, на који начин су тужиоцу импутирани одговори које он није дао новинару туженог, односно приписане су му изјаве које нису његове, за основаност тужбеног захтева за накнаду проузроковане штете небитна је чињеница да ли су објављене информације лезионо способне, односно да ли су подобне да повреду углед и част субјекта информације. Ово због тога што су информације објављене као цитат тужиочевих одговора на постављена питања у циљу давања интервјуа, у првом лицу. Тужиоцу су приписане изјаве које није дао, а другоме се не могу приписивати изјаве, мишљења и идеје које нису његове, без обзира на садржај. Свако има право да буде оно што јесте и право да не буде оно што није. Измишљени интервју је атак на идентитет, подобан да проузрокује штету, због чега су испуњени услови за накнаду исте, у смислу члана 79. Закона о јавном информисању, који је важио у време објављивања поменутог интервјуа. Приликом одлучивања о висини накнаде нематеријалне штете признавањем тужиоцу износа од 100.000,00 динара првостепени суд је водио рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи та накнада, али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом, на начин прописан одредбом члана 200. став 2. Закона о облигационим односима. На досуђени износ првостепени суд је правилно признао тужиоцу камату почев од дана пресуђења, као дана када је утврђена висина штете, у смислу члана 277. Закона о облигационим односима. Зато је жалба туженог делимично одбијена, а побијана пресуда потврђена у ставу првом изреке.

Супротно наводима жалбе туженог, не постоји оправдан интерес јавности да буде обавештена о учешћу тужиоца на такмичењу "Евровизија", у смислу члана 4. Закона о јавном информисању, јер јавност у сваком случају нема интерес да се у медијима одређеној личности приписују изјаве које не потичу од те личности. Чињенице да је тужилац јавна личност и да је учествовао на поменутом такмичењу не дају за право туженом да тужиоцу припише изјаву коју он није дао и пристао да се она јавно објави.

Како је првостепени суд приликом одмеравања висине накнаде нематеријалне штете због претрпљених душевних болова у свему правилно проценио све релевантне критеријуме за одмеравање правичне новчане накнаде, као што су врста и јачина болова, њихово трајање, последице које објављена информација може да има на живот тужиоца, углед који тужилац ужива у својој средини, однос средине према тужиоцу након објављивања спорног текста, али и значај повређеног добра и циљ коме та накнада служи, неосновани су наводи жалбе којима се оспорава правилно одмерена висина ове правичне накнаде.

Цењени су наводи жалбе којима се истиче да је нејасно на који начин се након објављене информације променила пословна и породична ситуација тужиоца, али су без утицаја на другачију одлуку суда у овој правној ствари јер је током поступка на несумњив начин утврђено да је објављена информација, означена као интервју са тужиоцем, измишљена, те је у таквој ситуацији њена лезиона способност небитна за одлучивање о накнади штете, како је то већ ближе образложено.

На правилност побијане пресуде не утичу жалбени наводи да је тужилац закључио издавачко менаџерски уговор са "АА" од 4. маја 2007. године, којим је предвиђено искључиво право "АА" да самостално одлучује о адекватној медијској кампањи тужиоца и да успоставља и негује контакте са медијима, док са друге стране тужилац, као интерпретатор, може само уз искључиву дозволу продукције да даје интервјуе, наступа на телевизији и контактира са јавношћу. Из наведеног произлази да поменути уговором није предвиђено право трећег лица запосленог у "АА" да даје интервјуе медијима у име тужиоца, у првом лицу, као у конкретном случају. Стога су испуњени услови за накнаду претрпљене штете, у смислу члана 79. Закона о јавном информисању.

(Пресуда Апелационог суда у Београду ГжЗ 132/2018 од 6. септембра 2018. године)

*аутор сентенце: Бојана Јокић,
самостални саветник Апелационог суда у Београду*

ОДГОВОРНОСТ ГЛАВНОГ И ОДГОВОРНОГ УРЕДНИКА

Одговорност главног и одговорног уредника за штету се не искључује самом чињеницом да гласило има и уредника рубрике.

Из образложења:

У дневном листу "Српски телеграф" је 19.10.2016. године на страни бр.12 објављена фотографија тужиоца уз текст " Отац ослобођен за силовање ћерке(3)". Испод фотографије је исказ "чист пред судом И.Н". Тужиоца су звали другови, да га питају о чему се ради, јер су били збуњени информацијом. Тужилац је позвао редакцију и тада му је речено да је очигледно у питању грешка.

Правилно је оцењено да тужиочева фотографија и наслов " Отац ослобођен за силовање ћерке (3)" представљају информацију саопштenu речима и сликом. Тиме је изнето у јавност да је човек са слике отац коме се судило за наведено дело и тужиоцу је тако приписано својство које нема и догађај који се на њега не односи, противно одредби члана 79. став 1. Закона о јавном информисању и медијима. Само они читаоци који лично познају тужиоца су могли да схвате да се писани текст не односи на њега, а остали су по лику са фотографије лако могли да га препознају као човека коме се судило за силовање. Информација је подобна да повреди тужиочева лична добра као што су част и углед и достојанство личности. Тужилац је такву поруку доживео као велику срамоту, бринуо је и због могуће реакције оних који не знају да он нема ћерку, а могу да га препознају по лику и због тога је био у стању велике узнемирености. Није тражио, а ни гласило по сазнању за учињену грешку самоиницијативно није објавило ништа усмерено на ублажавање последица.

Из регистра медија Агенције за привредне регистре који представља јавну и свима доступну књигу, се види да је тужени М.Ј. до 02.02.2017. године када је извршена промена података брисањем његовог имена и уписом Б.В., био главни и одговорни уредник гласила, на главној расправи је преко пуномоћника учинио неспорним да је до објављивања спорне информације дошло грешком медија, није дошао на рочиште за саслушање странака, па жалбом неосновано оспорава своју одговорност и неосновано тврди

да је за садржај рубрике "Хроника" уместо њега одговоран уредник те рубрике. Одговорност главног и одговорног уредника за штету се не искључује самом чињеницом да гласило има и уредника рубрике, а из навода одговора на тужбу произлази да гласило практикује коришћење фотографија са друштвене мреже без тражења сагласности за објављивање, па се кривица главног и одговорног уредника састоји у толеранцији поступања које нарушава законом заштићена добра субјеката информације. Стога је тужени одговоран за штету по одредби из чл. 113. Закона о информисању и медијима. Тачно је да није постојала намера да се тужилац прикаже у лажном светлу или да се наруши било које његово лично добро, али за одговорност је довољна и непажња.

(Пресуда Апелационог суда у Београду ГжЗ 114/18 од 8. маја 2018. године)

*аутор сентенце: Марина Јакић,
судија Апелационог суда у Београду*

ПОВРЕДА ПРАВА НА ПРИВАТНОСТ

Отварањем профила на друштвеној мрежи ималац се не одриче права на приватност. Постављање фотографије на друштвену мрежу није радња којом ималац профила даје сагласност да се било ко самовољно и за било коју потребу послужи његовом профилном сликом и да је објави у штампаном медију.

Из образложења:

У дневном листу "АА" је ...2016. године на страни бр.12 објављена фотографија тужиоца уз текст "...ослобођен за силовање ... (3)". Испод фотографије је исказ "чист пред судом И.Н.". Приватна фотографија тужиоца је преузета са његовог "Фејсбук" профила, за коју он није дао сагласност за објављивање. Правилно је оцењено да тужиочева фотографија и наслов "... ослобођен за силовање ... (3)" представљају информацију саопштену речима и сликом. Тиме је изнето у јавност да је човек са слике отац коме се судило за наве-

дено дело и тужиоцу је тако приписано својство које нема и догађај који се на њега не односи, противно одредби члана 79. став 1. Закона о јавном информисању и медијима. Само они читаоци који лично познају тужиоца су могли да схвате да се писани текст не односи на њега, а остали су по лику са фотографије лако могли да га препознају као човека коме се судило за силовање.

Тужилац није јавна личност, он је стављањем фотографије на отворени профил "Фејсбука" свој лик учинио доступним корисницима те друштвене мреже, која се по чл. 30. ст. 2. истог закона не сматра медијем, али тиме није наменио фотографију за објављивање изван друштвене мреже. Стога се фотографија без тужиоцеве сагласности није смела објавити у штампи. Отварањем профила на друштвеној мрежи ималац се не одриче права на приватност и постављање фотографије на друштвену мрежу није радња којом ималац профила даје сагласност да се било ко самовољно и за било коју потребу послужи његовом профилном сликом и да је објави и учини доступном изван друштвене мреже.

(Пресуда Апелационог суда у Београду ГжЗ 114/18 од 8. маја 2018. године)

*аутор сентенце: Марина Јакић,
судија Апелационог суда у Београду*

ПРАВО НА ПИЈЕТЕТ

Право на пијетет је обухваћено правом на достојанство личности и за повреду тог личног права лице које због тога трпи нематеријалну штету има право да захтева њену накнаду.

Из образложења:

Апелациони суд налази да је правилан закључак првостепеног суда да постоји основ за накнаду нематеријалне штете због повреде права на пијетет, односно достојанство тужиље према туженом "RINGER AXEL SPRINGER" доо. Београд и туженој ауторки спорног текста ТМС. Правилно је првостепени суд нашао

да је тужена ТМС као аутор предметних информација поступала супротно обавези новинарске пажње приликом изношења података о прошлости покојног брата овде тужиље. Наиме, тужена ТМС је изнела податке о криминалној прошлости брата тужиље, наводећи да је исти члан злогласног Земунског клана, да је имао кривичне поступке, при чему није у току овог поступка доказала истинитост наведених чињеница, нити је доказала да је предузела све што јој је било на располагању у том циљу и основано стекла уверење о истинитости предметних информација, пре него што је такве информације објавила. Није контактирала тужиљу ни чланове породице, нити је доставила званичне податке из МУП-а односно тужилаштва или суда да је против тужиљиног покојног брата вођен кривични поступак, односно да је припадник Земунског клана, нити је у одсуству других доказа именовала свој извор из МУП-а који јој је такве информације пренео. На тај начин тужена ТМС као аутор спорног текста је повредила обавезу новинарске пажње из члана 3. Закона о јавном информисању, објавила неистините податке који су проузроковали повреду пијетета тужиље према њеном покојном брату, због чега су тужени "RINGER AXEL SPRINGER" доо. као издавач медија који је објавио предметне текстове и тужена ТМС као аутор информација дужни у смислу члана 79. и 80. Закона о јавном информисању у вези са чланом 200. Закона о облигационим односима дужни тужиљи да накнаде нематеријалну штету због повреде права на достојанство због повреде права на пијетет.

Неосновани су наводи жалбе да Законом о јавном информисању није било заштићено право на пијетет. Чланом 79. Закона о јавном информисању предвиђено је да свако лице на које се односи нетачна, непотпуна или друга информација чије је објављивање у складу са овим законом забрањено, као и лице коме није објављена исправка, одговор или друга информација чије објављивање има право да тражи од јавног гласила, у складу са овим законом, а које због њеног објављивања, односно необјављивања трпи штету, има право на накнаду материјалне и нематеријалне штете у складу са општим прописима и одредбама овог закона, независно од других правних средстава које том лицу стоје на располагању. Општи прав-

ни пропис на који се позива члан 79. Закона о јавном информисању јесте Закон о облигационим односима, тачније члан 200. став 1. овог закона, којим је прописано да ће за претрпљене душевне болове између осталог, због повреде права личности суд досудити правичну новчану накнаду независно од накнаде материјалне штете као и у њеном одсуству. Право на пијетет у сваком случају представља право личности. Оно представља право на добру успомену на живот члана породице, те је у том смислу заштићено и чланом 8 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода којима се штити право на породични живот. Након смрти физичко лице није у могућности да штити лична добра као што су част и углед. Међутим, након смрти физичког лица настаје посебно лично право за чланове његове породице – право на пијетет, којим се штити успомена на преминулог и осећање достојанства у вези са таквом успоменом. Стога је право на пијетет обухваћено правом на достојанство личности и за повреду тог личног права тужила је имала право да захтева накнаду нематеријалне штете.

(Пресуда Апелационог суда у Београду ГжЗ бр. 1/2018 од 4. априла 2018. године)

*аутор сентенце: Јасмин Томић,
самостални саветник Апелационог суда у Београду*

ПРЕТПОСТАВКА НЕВИНОСТИ

Оправдан интерес јавности да буде информисана о одређеној појави представља аргумент, који је увек искључен, ако је повређена претпоставка невиности.

Из образложења:

..."По налажењу првостепеног суда, а имајући у виду претходно наведену садржину означених текстова, део објављених информација представљају неистините и недозвољене информације о тужиоцу, подобне да повреду његову част и углед, јер се тужилац приказује у негативном контексту, као учесник догађаја у вези са давањем и примањем мита од стране групе полицијских службеника, која је нудила

бизнисменима заштиту од правих или лажних полицијских истрага и тиме се означава као извршилац кривичног дела давања мита, чиме је повређена и презумпција невиности тужиоца. Првостепени суд је имао у виду да је централна личност спорног чланка, заменик начелника Управе криминалистичке полиције, али се у тексту помиње и тужилац као један од тројице привредника, за које се у тексту наводи да је од њих П. тражио мито, па имајући у виду да истовремено са постојањем основане сумње, да је неко лице извршило кривично дело примања мита, постоји основана сумња да је друго лице извршило кривично дело давања мита, то су тужени приликом извештавања о полицијским службеницима, морали на начин примерен околностима проверити чињеничну основу информација које су намеравали да објаве, те водити рачуна о могућности да се информације објаве без повреде части и угледа трећих лица или уз мању повреду. Осим тога, кривична пријава која је предмет текста и чије су делове, који садрже спорне информације, тужени објавили у форми изјаве "сведока", те одређене делове објавили и као фотографију уз текст, при чему наведена кривична пријава датира од 12.09.2002. године и односи се на догађаје из 1998. године, а спорни текст је објављен 23.09.2013. године, то произилази да новинари и одговорни уредник нису показали дужну новинарску пажњу, да провере, шта је било са наведеном кривичном пријавом по протеклу толико времена, да ли је по њој поступано и какав је исход тог поступка, односно да ли су лица против којих је поднета кривична пријава и која се у њој помињу, а међу њима и тужилац, процесуирана. По налажењу првостепеног суда, кривична пријава не представља документ надлежног органа, да би информације изнете у њој могле бити узете као истините и искључити одговорност тужених, посебно имајући у виду наведени протек времена, тежину оптужби које су изнете у кривичној пријави, те чињеницу да је лице које је поднело пријаву и само било учесник дешавања због којих је поднета кривична пријава, па су новинари и одговорни уредник туженог у конкретном случају били дужни да поступају са дужном новинарском пажњом. Осим тога новинар и одговорни уредник су могли провером код Агенције за привредне регистре да утврде да тужилац није власник привредног друштва "М м", да је наведено друштво основано 28.02.1997. године, при чему се у тексту помиње аболитирање за радње преузете у

периоду од 1994. до 1997. године, те да провером код надлежних служби утврде, да су 2002. и 2004. године обустављени прекршајни поступци који су вођени против тужиоца као власника и његове предузетничке радње "Ф". По налажењу првостепеног суда слобода јавног информисања не може се остваривати супротно стандарду новинарске пажње и етике на штету лица, стварањем погрешног утиска у јавности о његовој личности, при чему је у конкретном случају постојао интерес јавности да буде информисана о незаконитим радњама у полицији, што не ослобађа новинара и одговорног уредника од проверавања истинитости објављених информација, при чему се мора водити рачуна да се тај интерес може остварити другачијим објављивањем информације без повреде части и угледа или уз мању повреду.....

.....Правилно је првостепени суд, имајући у виду начин на који су прибављене спорне информације, односно да се ради о тексту који је написан на основу кривичне пријаве која је предата надлежном органу 2002. године, те протек времена до објављеног текста (2013. године) закључио, да су тужени имали могућности, да код надлежних органа провере да ли је и против кога од лица, која се наводе у кривичној пријави, вођени и окончани неки од одговарајућих поступака, али да то није учињено, те да у конкретном случају није постојало савесно поступање пре објављивања информације. Наиме, супротно жалбеним наводима тужених, првостепени суд је правилно оценио све критеријуме, када се испитује однос правичне равнотеже између права на поштовање права личности и права на слободу информисања, при чему је правилно закључио да су предметни текстови представљали критику рада полиције, те да шира јавност свакако има оправдано интересовање да о томе буде обавештена, али је правилно закључио, имајући у виду наведени протек времена, да у конкретном случају није постојало савесно поступање пре објављивања информација, нарочито имајући у виду исказ туженог СМ, који је у време објављивања спорних информација био главни и одговорни уредник дневног листа. Осим тога, оправдан интерес јавности да буде информисана о одређеној појави представља аргумент, који је увек искључен, ако је повређена претпоставка невиности, као што је овде случај. Такође је правилно првостепени суд закључио, а супротно жалбеним наводима тужених, да и у ситу-

ацији када се објављују туђе информације, у конкретном случају на основу текста кривичне пријаве, постоји обавеза дужне новинарске пажње примерене околностима, односно обавеза да се провери истинитост и потпуност информација које се преносе."

(Пресуда Апелационог суда у Београду ГжЗ 268/17 од 22. децембра 2017. године)

*аутор сентенце: Миња Јовановић,
виши судијски сарадник Апелационог суда у Београду*

ЗАХТЕВ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ ОДГОВОРА НА ИНФОРМАЦИЈУ ЕЛЕКТРОНСКИМ ПУТЕМ

Захтев за објављивање одговора на информацију упућен електронским путем мора као услов пуноважности да садржи квалификовани електронски потпис подносиоца, односно овлашћеног лица подносиоца захтева.

Из образложења:

Према чињеничном стању утврђеном у првостепеном поступку, тужени је одговорни уредник дневног листа у којем је 26.01.2016. године, на 10. и 11. страници, у рубрици "Економија" објављен чланак, који садржи информације наведене у образложењу побијане пресуде, које су подобне да угрозе професионални углед тужиоца, као правног лица. Поводом овог текста, са е-mail адресе тужиоца на е-mail адресу јавног гласила упућено је писмо, које је насловљено као "Деманти" и садржински представља обраћање тужиоца за објављивање одговора на дату информацију, са текстом ближе означеним у изреци побијане пресуде, а као потписник је означен Сектор за односе са јавношћу тужиоца.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да нису испуњени услови за заснивање обавезе одговорног уредника дневног листа да објави одговор на информацију јер је захтев за одговор на информацију упућен искључиво електронским путем, а на истом се не налази електронски потпис

овлашћеног лица тужиоца, у смислу одредбе члана 98. став 1. тачка 5. Закона о јавном информисању и медијима ("Сл. гласник РС", број 83/14...), у вези са чланом 2, 6. и 10. Закона о електронском потпису ("Сл. гласник РС", број 135/04).

Неосновани су наводи жалбе тужиоца да је захтев за објављивање одговора достављен од стране овлашћеног лица, те да је исти потписан јер је у тексту е-mail поруке, назначено да је шаље Сектор за односе са јавношћу тужиоца, због чега тужилац сматра да је погрешан закључак првостепеног суда да не постоји обавеза туженог за објављивање одговора на информацију. Наиме, како то правилно закључује првостепени суд, означени захтев за објављивање одговора на информацију, који је упућен електронским путем, не садржи нити назначење ко је овлашћено лице тужиоца, нити електронски потпис овлашћеног лица тужиоца, а који је неопходан услов за заснивање одговорности туженог, у смислу императивне одредбе члана 98. став 1. тачка 5. Закона о јавном информисању и медијима, у вези са чланом 2, 6. и 10. Закона о електронском потпису, те битног значаја поштовања прописане форме у конкретном случају.

(Пресуда Апелационог суда у Београду ГжЗ 8/18 од 10. јануара 2018. године)

*аутор сентенце: Меланија Сантовац,
судија Апелационог суда у Београду*

Напомена: Закон о електронском потпису ("Сл. гласник РС", број 135/04) је престао да важи даном ступања на снагу Закона о електронском документу, електронској идентификацији и услугама од поверења у електронском пословању ("Сл. гласник РС", број 94/07 од 19.10.2017. године), сагласно члану 73. став 1. тог закона, којим се уређује електронски документ, електронска идентификација и услуге од поверења у електронском пословању.

ЧИЊЕНИЧНИ И ВРЕДНОСНИ СУД

Вредносни суд о инкриминацији неког лица заснован на неистинитој чињеничној тврдњи о осуди је недопуштен и тиме лезионо способан.

Из образложења:

"... предметни чланак објављен на странама 2. и 3. наведених дневних новина садржи не само верно пренете информације са јавног скупа, већ и исказан новинарски став у уводу текста који претходи тако објављеним информацијама у коме делу је тужилац означен као познат по "лажном пријављивању" и окарактерисан због тога као "контраверзан" и "проблематичан" полицијски инспектор, при чему је наведено и да су скандалозне оптужбе означиле почетак медијске кампање коју је наложио амбасадор ЕУ Мајкл Девенпорт а која за циљ има изазивање потпуног хаоса у српској јавности, што је првостепени суд пропустио да цени.

Нејасан је и недовољно испитан закључак првостепеног суда да објављене информације којима се тужиоцу приписује својство лица које је вршило лажна пријављивања представља вредносни суд односно исказано мишљење новинара за које се не одговора. Тужени у исказу наводи да се ради о одбаченим кривичним пријавама тужиоца. Подаци о осуђиваности тужиоца за лажно пријављивање не постоје. Тужени у свом исказу изричито наводи и да није имао сазнања да ли је тужилац осуђиван за наведено кривично дело. Лажно пријављивање је кривично дело прописано законом. Означење тужиоца као инспектора који је вршио лажна пријављивања указује на тврдњу о осуди тужиоца. Дакле, такву информацију је могуће проверити док уколико је у питању допуштен вредносни суд потреба провере не постоји јер је у питању изражено мишљење, што првостепени суд није имао у виду приликом оцене навода и инкриминацији тужиоца.

Истовремено, вредносни суд о инкриминацији неког лица по природи ствари увек је заснован на чињеничној тврдњи о постојању осуде за кривично дело и да због тога, уколико је реч о вредносном суду који је заснован на неистинитој тврдњи о осуђиваности неког лица, исти може бити недопуштен и тиме лезионо способан под истим условима као и неистинита и непроверена информација...".

(Решење Апелационог суда у Београду ГжЗ бр. 124/2018 од 4. јула 2018. године)

*аутор сентенце: Јелена Марковић,
виши саветник Апелационог суда у Београду*

Медицинско право

НАКНАДА ШТЕТЕ ЗБОГ ЛЕКАРСКЕ ГРЕШКЕ

Пацијент који због стручне грешке здравственог радника односно здравственог сарадника, у остваривању здравствене заштите претрпи штету на свом телу или погоршање здравственог стања, има право на накнаду штете, према општим правилима одговорности за штету, која се не може унапред искључити или ограничити.

Из образложења:

Одредбом члана 40. Закона о здравственој заштити ("Службени гласник РС", бр. 107/05, 72/09 (други закон), 88/10, 99/10, 57/11, 119/12) који је важио у време настанка штетног догађаја, односно у време оперативног лечења тужиље, било је прописано да пацијент који због стручне грешке здравственог радника односно здравственог сарадника, у остваривању здравствене заштите претрпи штету на свом телу или се стручном грешком проузрокује погоршање његовог здравственог стања, има право на накнаду штете, према општим правилима одговорности за штету, те се право на накнаду штете не може унапред искључити или ограничити. У конкретном случају тужена здравствена установа одговара према стандарду који је одређен правилима медицинске науке и струке, односно за последицу интервенције, која је настала услед нестручног и непажљивог рада њених радника, дакле за последице које се могу приписати у кривицу лекарима и другом медицинском особљу, а које није било у складу са правилима медицинске струке.

Како из налаза и мишљења вештака судско-медицинског одбора, дакле комисијског вештачења произлази да се узрочно-последична веза са интервенцијом коју је тужиља имала у КБЦ "Земун" може повезати са претходном интервенцијом, те како је том интервенцијом отклоњен недостатак претходне интервенције,

тако што су извађене две хируршке штрајфне које су остављене приликом претходне интервенције код туженог, то грађанско правна одговорност туженог у конкретном случају постоји, јер је доказано да постоји узрочно-последична веза да у датим околностима лекари и здравствено особље медицинске установе нису поступили онако како је требало. Наиме, из изведених доказа несумњиво је утврђена одговорност туженог судско-медицинским вештачењем односно из изведених доказа несумњиво произлази да су лекари и стручно особље - запослени код туженог пропустили да поступају онако како је требало по медицинским правилима и медицинској пракси, те да поступање лекара и медицинског особља приликом хируршке интервенције код тужиље није било по правилима струке и са пажњом добрих стручњака, јер су, након одстрањења унутрашњих гениталних органа тужиље, заборављене две хируршке газе у доњем делу трбуха тужиље, због којих је све време трпела јаке болове и имала пратеће појаве, које су описане, а које нису отклоњене ни поновним пријемом код туженог у периоду од 23.07.-07.08.2012. године, при чему је, према подацима са отпусне листе издате од стране туженог, она отпуштена кући доброг општег стања и констатацијом да је клинички ултразвучни налаз на отпусту задовољавајући, те је и даље осећала болове, нагло губила на тежини, свакодневно имала повишену температуру и јаке болове у доњем делу стомака, да се код туженог безуспешно јављала 24.09.2012. године, 02.10.2012. године и 20.10.2012. године, те да је тек након пријема у установу КБЦ "Земун", након оперативног захвата, утврђено да то нису туморске промене, већ две крвљу натопљене газе односно две штрајфне, заборављене приликом извршеног оперативног захвата.

Правилно је првостепени суд, применом цитиране одредбе члана 40. Закона о здравственој заштити важећој у време настанка штетног догађаја и опште одредбе ЗОО о одговорности за штету и то члана 170. - 172. ЗОО одлучио као у побијаном делу. Наиме, обавеза накнаде штете коју пацијент претрпи током лечења у законодавству Србије предвиђена је законом који регулише здравствену заштиту, а остварује се општим правним режимом облигационог

права. Ово посебно имајући у виду да је одредбом члана 197. став 4. Закона о здравственој заштити, важећој у време настанка штетног догађаја, прописано да се под стручном грешком у смислу овог закона подразумева несавесно лечење односно занемаривање професионалних дужности у пружању здравствене заштите, односно непридржавање или непознавање утврђених правила и професионалних вештина у пружању здравствене заштите која доводи до нарушавања погоршања повреде, губитка или оштећења здравља или делова тела пацијената, а што је овде случај, имајући у виду да је неспорно да је остављање хируршких штрафни односно газа у телу тужиље које су је у периоду од јула 2012. па све до операције која је извршена 07.12.2012. године, правило физичке болове и страх, те довеле до умањења опште животне активности.

(Пресуда Апелационог суда Гж 1678/18 од 22. фебруара 2019. године – пресуда Првог основног суда у Београду П 25583/18 од 19. децембра 2017. године)

*аутор сентенце: Јелена Стевановић,
судија Апелационог суда у Београду*

Ауторско право

ПОВРЕДА ПРАВА НА ЖИГ И СУНОСИОЦИ ЖИГА

Носилац жига не може да забрани другом лицу да под истим или сличним знаком ставља у промет своју робу односно услуге, ако тај знак представља његову фирму или назив који је на савестан начин стечен пре признатог датума првенства жига.

Из образложења:

Наиме, из утврђеног чињеничног стања произилази да је тужени, био члан певачке секције "ПРЕЛЦИЈЕ" основане 1987. године и да је из групе отишао 2006. године, али је тужилац истицао да тужени није могао стећи право да користи спорни знак, јер је оснивач и први вокал групе тужилац. Тужилац је носилац права која проистичу из жига којим се штити знак који се састоји из речи "ПРЕЛЦИЈЕ", а који је регистрован код Завода за интелектуалну својину РС под бројем 52479 дана 17.05.2007. године са важношћу до 28.09.2016. године, а који се односи на робу, односно услуге из класе 41 Међународне класификације жигова. Првотужени је носилац права која проистичу из жига којим се штити знак који се састоји из речи Крајишка група "ПРЕЛЦИЈЕ" који је регистрован код Завода за интелектуалну својину РС под бројем 54024 28.01.2008. године са важношћу до 03.10.2016. године а који се односе на робе односно услуге из класе 9 и 16 Међународне класификације жигова, иако је тужени пре тога поднео пријаву и за услуге из класе 41 Међународне класификације, али је одбијен од стране Завода за интелектуалну својину у том делу, јер је пре њега захтев за исто а за назив "ПРЕЛЦИЈЕ" поднео овде тужилац. Такође, када је тужилац напустио вокални састав "ПРЕЛЦИЈЕ" није направљен договор око даљег коришћења имена у јавним наступима.

Одредбом чл. 37. Закона о жиговима између осталог је прописано да носилац жига не може да забрани другом лицу да под истим или сличним знаком ставља у промет своју робу односно услуге, ако тај знак представља његову фирму или назив који је на савестан начин стечен пре признатог датума првенства жига.

Правилно је првостепени суд на основу изведених доказа оценио да је тужени деветнаест година (са прекидом у време ратних дејстава као и неколико година после тога) наступао заједно са тужиоцем у групи "ПРЕЛЦИЈЕ" те да су њих двојица и оснивачи ове групе, те да је првотужени дугогодишњим извођењем музичких нумера под спорним називом постао препознатљив у промету односно међу публиком, те на тај начин савесно стекао право на наступ под спорним називом.

При томе, Париска конвенција за заштиту индустријске својине, која је саставни део нашег правног поретка у чл. 5ц ст. 3. дозвољава сусвојину на жигу. Такође је Уредбом по поступку за признавање жига ("Службени лист СЦГ" бр. 28/2005) чл. 3. ст. 1. тачка 3. указано на могућност да више лица буду подносиоци пријаве, док је чл. 9. тачка 11. ове Уредбе прописана могућност промене у пријави у случају статусних промена подносиоца пријаве.

Сагласно наведеним одредбама, правилно је првостепени суд оценио да је првотужени суносилац жига број 52479 који је регистрован на тужиоца, јер би било противно начелу савесности и поштења да се ово право призна као искључиво лицу које је прво поднело пријаву-тужиоцу, у ситуацији када су и тужилац и тужени заједнички учествовали у стварању знака. Имајући у виду претходне одредбе Закона, Уредбе и Конвенције, ситуација у предметном поступку се не може изједначити са случајем када два лица претендују на исти знак, али независно један од другог.

(Пресуда Апелационог суда у Београду Гж4 51/17 од 30. маја 2018. године)

*аутор сентенце: Весна Сретеновић,
виши саветник Апелационог суда у Београду*

**ЗАСТАРЕЛОСТ НАКНАДЕ
ЗА КОРИШЋЕЊЕ ФОНОГРАМА**

Годишња накнада коју наплаћује тужилац као субјекат колективне заштите ауторских права није повремено потраживање већ застарева у општем року за застарелост потраживања.

Из образложења:

Према утврђеном чињеничном стању, дана 01.11.2011. године контролом извршеном од стране овлашћеног контролора тужиоца у пословном објекту Предузетничке радње туженог, утврђено је да је тужени обављајући своју делатност у пословном објекту јавно саопштавао фонограме и на њима забележене интерпретације, а да при томе није прибавио дозволу за коришћење предмета заштите, нити је плаћао накнаду која припада произвођачима фонограма и која се наплаћује преко тужиоца. На адресу радње туженог је дана 07.12.2011. године уручен рачун у коме је у складу са класом 2 обрачуната јединствена накнада за јавно саопштавање фонограма и на њима забележеним интерпретацијама у износу од 30.086,46 динара, као и опомена пред утужење. Према подацима Агенције за привредне регистре од 06.07.2012. године следи да је Предузетничка радња туженог брисана из регистра дана 05.07.2012. године. Пре подношења предлога за извршење тужилац је упутио опомену туженом пред утужење у ком му је предочено да је његов дуг по рачуну Р1 бр. 18323/11 од 02.12.2011. године износи 30.086,46 динара, те да ће бити покренут поступак за наплату потраживања уколико дуг не буде измирен у року од 7 дана од дана пријема опомене. Предлог за извршење поднет је дана 25.04.2016. године, а предмет спора је накнада за јавно саопштавање фонограма за 2011. годину према наведеном рачуну.

Из овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је усвојио тужбени захтев тужиоца у целости, налазећи да потраживање тужиоца није застарело на шта се тужени током првостепеног поступка позивао.

Оцењујући жалбене наводе туженог овај суд је закључио да је правилна одлука првостепеног суда о усвајању тужбеног захтева, као и изнети разлози о неоснованости приговора о застарелости потражива-

ња, имајући у виду да се у конкретном случају има применити општи рок застарелости из члана 371. Закона о облигационим односима, који износи 10 година, јер годишња накнада коју тужилац као субјекат колективне заштите ауторских права наплаћује се не може сматрати повременим потраживањем, с обзиром на то да се накнада за коришћење фонограма плаћа за календарску годину за коју је утврђено да је одређено лице неовлашћено користило фонограме, те се накнада за овакво коришћење наплаћује у јединственом износу за сваку годину засебно и такво потраживање се не може сматрати повременим потраживањем у смислу одредбе члана 372. ЗОО. Потраживање тужиоца односи се на накнаду за 2011. годину, који рок је почео да тече 01.01.2012. године, односно први дан након истека календарске године у којој је обавеза настала, па имајући у виду изнето чињенично стање да су у предузетничкој радњи туженог јавно саопштавани фонограми током 2011. године, то је настала обавеза туженог да плати износ накнаде у висини испостављеног рачуна тужиоца од 02.12.2011. године, сходно тарифи тужиоца, коју обавезу тужени као власник Предузетничке радње, која је брисана из регистра није извршио, иако његова обавеза произлази из члана 85. Закона о привредним друштвима. Тужиоцу на износ главног дуга припада и законска затезна камата почев од 01.01.2012. године, што је у складу са чланом 24. став 2. и члана 277. став 1. Закона о облигационим односима, с обзиром да се даном када је тужени пао у доцњу сматра први дан по истеку те календарске године, а то је 01.01.2012. године.

(Пресуда Апелационог суда у Београду Гж4 118/18 од 24. октобра 2018. године)

*аутор сентенце: Ива Мицић,
виши саветник Апелационог суда у Београду*

ЗАШТИТА АУТОРСКИХ ПРАВА

У научно-правном смислу садржај дела је заштићен од плагијата, док се по ауторском праву штити конкретно обликовање садржаја, сазнања, хипотеза, учења, теорија, под условом да представља оригиналну творевину аутора.

Из образложења:

По оцени Апелационог суда првотужени није преузео само чињенице из туђег ауторског дела, већ је преузео оно што то дело чини духовном творевином, односно сегмент тог дела које представља суштину тог решења, односно ауторски хабитус тужилџиног дела, те тужилџа ужива заштиту у смислу члана 205. поменутог закона.

Приликом одлучивања, овај суд је имао у виду и наводе тужених да се не ради о ауторском делу али је имајући у виду одредбу члана 2. утврдио на основу налаза вештака да постоје услови за ауторско-правну заштиту из члана 205. Закона о ауторским и сродним правима. Наиме, утврђење да ли је нека људска творевина резултат духовног рада, знања, даровитости и оригиналности као такво ауторско дело или није представља чињенично питање које се утврђује одговарајући доказним средствима па и вештачењем. Осим тога одредбом члана 3. прописано је да и делови ауторског дела као и наслов ауторског дела сматрају се ауторским делом ако испуњавају услове из члана 2. став 1. овог закона те да независно од одредбе из става 1. овог члана заштита за ауторско дело обухвата и наслов тог дела. Како је и наслов дела заштићен као и само дело то и део наслова тужилџе ужива заштиту имајући у виду да је духовна творевина аутора. Приликом одлучивања овај суд је имао у виду и одредбу члана 6. став 1. закона којим је наведено да ауторско-правном заштитом нису обухваћене опште идеје, поступци, методе рада или математички концепти као такви који начело и принципи и упутства која су садржана у ауторском делу, али и у складу са одредбом члана 2. на основу налаза вештака утврдио да у конкретном случају да оригинално решење тужилџе којим представља ауторско дело, те у складу са чланом 7. да је то ауторско дело објављено. Одредбом члана 10. Закона прописано је да је коаутор физичко лице које је заједничким стваралачким радом са другим лицем створило дело, а ставом 2. да су коаутори носиоци заједничког ауторског права на коауторском делу, ако се овим законом или уговором који се уређују међусобни односи није другачије предвиђено, те да ако се нису другачије споразумели коаутори дела економску корист од искоришћавања коауторског дела сразмерно стварном доприносу које је

свако дао у стварању дела. Наиме, да би се могло говорити о коауторству у смислу члана 10. закона није довољно да је сваки од њих дао свој допринос у стварању објекта који је у питању, већ је потребно да постоји заједничко интелектуално стварање које је покренуто заједничком инспирацијом. Околност да је друготужени проверио да ли функционише код који је осмислио првотужени, не чини га коаутором у овом смислу, због чега је овај суд у односу на њега само утврдио повреду права, имајући у виду да се он дописивањем имена означио аутором спорног дела, те да стога мора да трпи одређене последице, али је имајући у виду да није учествовао у његовом стварању сем у провери истог одбио тужбени захтев за накнаду нематеријалне штете у односу на њега.

Утврђујући да ли је у конкретном случају дошло до такозваног академског плагијата или плагијата у ауторскоправном смислу, односно повреде ауторских права тужиле, овај суд је, из свих изведених доказа, пре свега налаза вештака у погледу стручне анализе спорних дела, јер је, како је то правилно вештак и навео, суд једини овлашћен да цени да ли је са становишта законских одредби дошло до повреде ауторског права, оценио да се у конкретном случају ради о повреди ауторског моралног права, односно о плагијату у ауторскоправном, а не само у научном смислу. Наиме, свесно присвајање туђег духовног дела представља појам плагијата који је шири у примени научно-правних прописа, него у ауторском праву, јер је сваки плагијат у ауторско-правном смислу уједно и плагијат у смислу права о науци, док има научно-правних плагијата који нису плагијати са становишта ауторског права. Плагијат је, по правилима права о науци учињен и када се, не означивши то, преузима од неког ко по ауторским правним прописима није аутор (дакле од некога ко није творац оригиналне духовне творевине) пошто је у смислу права о науци аутор свако ко је битно допринео делу, било постављањем концепције, било прикупљањем података, док се у ауторско-правној проблематици плагијата ради искључиво о недопуштеном преузимању од стране објављених дела односно дела чије објављивање непосредно предстоји. У научно-правном смислу од плагијата је заштићен баш садржај дела, док се по ауторском праву штити конкретно обликовање садржаја, сазнања, хипотеза,

Апелациони суд у Београду

учења, теорија, под условом да представља оригиналну творевину аутора. У домену ауторског права плагирање је недопуштено, намерно, свесно и вољно или немарно објављивање ауторовог дела као свог, под својим именом или псеудонимом (приписивање себи туђег ауторства), а плагијат дело аутора које је недопуштено намерно или немарно објављено као своје дело.

(Пресуда Апелационог суда у Београду Гж4 92/17 од 25. јуна 2018. године)

*аутор сентенце: Јелена Стевановић,
судија Апелационог суда у Београду*

Остало

ОДГОВОРНОСТ ДРЖАВЕ ЗА ПОВРЕДУ НАЧЕЛА СРАЗМЕРЕ ИЗМЕЂУ ПРАВА ПОВЕРИОЦА НА НАПЛАТУ ПОТРАЖИВАЊА И ПРАВА ДУЖНИКА НА ИМОВИНУ У ИЗВРШНОМ ПОСТУПКУ

Ограничење права на имовину ради наплате дуга у извршном поступку је законом дозвољено због чега се у конкретном случају ради о легитимном циљу државе, али оно мора бити у мери која је пропорционална циљу које се жели остварити.

Из образложења:

Правилно је првостепени суд, применом чланова 172, 185. и 189. став 1. Закона о облигационим односима, обавезао тужену да тужиоцу накнади штету коју је претрпео спровођењем извршења у предмету И бр. 15083/2010.

Наиме извршном исправом, правноснажном пресудом од 17.05.2000. године обавезан је тужени М.М., овде тужилац да тужиоцу, оштећеном Г.И., солидарно са ДДОР "Нови Сад" накнади материјалну штету у износу од 27.108,00 динара са затезном каматом од 01.04.1994. године. Ради наплате овог новчаног потраживања поверилац Г.И. је 2004. године покренуо извршни поступак и као средство и предмет извршења определио продају непокретности извршног дужника М.М.. Извршни суд је усвојио овакав предлог и одредио извршење продајом стана извршног дужника број 40 у Улици Анастаса Јовановића бр. 3 у Београду. Извршни дужник је у приговору против решења о извршењу предложио да суд замени средство и предмет извршења тако што ће се новчано потраживање наплатити обуставом и преносом новчаних средстава која дужник остварује по основу пензије, као и продајом покретних ствари извршног дужника. Извршни суд је предлог извршног дужника за измену

средства и предмета извршења одбио, са позивом и на члан 30. тада важећег ЗИП те наставио спровођење извршења које је окончано продајом дужниковог стана.

Оваквим поступањем извршног суда, код његовог овлашћења из члана 137. ЗИП који прописује да суд може одредити да се извршење спроведе на другој непокретности, а не на оној на којој је поверилац предложио извршење, или другом средством извршења ако постоји знатна несразмера између вредности непокретности и износа потраживања, а друга непокретност или средство извршења су довољни за остварење потраживања у поступку спровођења извршења, дошло је до повреде права на мирно уживање имовине извршног дужника, овде тужиоца из члана 58 Устава Србије и члана 1 Протокола 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода јер је његов стан продат ради наплате потраживања које није било сразмерно вредности стана.

Наиме имајући у виду вредност дуга зарад чијег намирења је продат стан који представља и дом извршног дужника, овде тужиоца и пропуст извршног суда да размотри средства извршења која су за дужника била мање оптерећујућа (обустава пензије и продаја покретних ствари), то у конкретном извршном поступку није постигнута правична равнотежа између циља који се желео постићи (наплата дуговања извршног повериоца) и мере коју је предузео извршни суд. Тиме је орган тужене повредио право извршног дужника на мирно уживање имовине зајамчено чланом 58 Устава Србије и чланом 1. Протокола 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Овим одредбама сваком физичком лицу загарантовано је право на несметано уживање своје имовине, као и да га нико не може ње лишити осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права, чиме се не утиче на право државе да примењује законе које сматра потребним да би се регулисало коришћење имовине у складу са општим интересима или да би се обезбедила наплата пореза или других дражбина. Из ове одредбе произилази да свако мешање државе у право на мирно уживање имовине мора бити законито и мора служити леги-

тимном јавном или општем интересу, а мора постојати и правична равнотежа између јавних и приватних интереса. Ограничење права на имовину ради наплате дуга у извршном поступку је законом дозвољено због чега се у конкретном ради о легитимном циљу државе, али оно мора бити у мери која је пропорционална циљу које се жели остварити. Право на мирно уживање имовине захтева постизање правичне равнотеже између општих интереса државе и основних права појединаца.

То у конкретном значи да се у сваком извршном предмету мора водити рачуна да услед мешања државе у право на мирно уживање имовине не дође до пребацивања претераног и непропорционалног терета на појединца. Приликом оцене испуњености ових услова треба направити равнотежу између права државе да слободно процењује којим средством и којим предметом ће се извршење спровести и последица извршења у погледу права на мирно уживање имовине. У том контексту титулару права на мирно уживање имовине мора се омогућити да оспори меру којом се држава меша у уживање његовог права. Овакав став изнет је и у више одлука Европског суда за људска права (Васкрсић против Словеније, Љускај против Хрватске).

Како је извршном суду било познато да се извршење у овом случају могло спровести на средствима на рачуну извршног дужника и продајом покретних ствари, а то средство извршења је свакако за извршног дужника мање оптерећујуће него што је продаја стана у којем он живи то је одбијањем да измени средство и предмет извршења орган тужене повредио право на мирно уживање имовине тужиоца, као извршног дужника које му је гарантовано чланом 58 Устава Србије и чланом 1. Протокола 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Због пропуста у раду органа тужене да постигне правичну равнотежу између легитимно циља државе да се меша у имовину и права на мирно уживање имовине извршног дужника за тужиоца, извршног дужника је настала штета у висини разлике између тржишне вредности његовог стана и износа који му је исплаћен у извршном поступку. Стога је тужена, чији орган је учинио наведени

пропуст у обавези да овако претрпљену штету накнади тужиоцу у складу са члановима 172. и 185. Закона о облигационим односима.

(Пресуда Вишег суда у Београду II бр. 714/2016 од 05. јуна 2017. године - пресуда Апелационог суда у Београду Гж бр. 5611/2017 од 25. маја 2018. године - пресуда Врховног касационог суда Рев бр. 4947/2018 од 22. фебруара 2019. године)

*аутор сентенце: Зорица Булајић,
судија Апелационог суда у Београду*

ТУЖБА РАДИ НЕДОЗВОЉЕНОСТИ ИЗВРШЕЊА

Тужбом ради утврђења недозвољености извршења заложни дужник не може основано оспоравати право заложног повериоца да од суда захтева да одреди и спроведе извршење на непокретности оптерећеном вансудском хипотеком по правилима извршног поступка.

Из образложења:

"...Тужилац је тужбеним захтевом тражио да се утврди да је недозвољено извршење одређено судским решењем 23.12.2016. године и да тужени нема права као поверилац на намирење по основу заложене изјаве применом ЗИО. Захтев је засновао на тврдњи да је тужени покренуо извршни поступак за заштиту својих хипотекованих права пред основним судом у Ваљеву пошто се као поверилац по истом основу већ определио за остваривање својих права у поступку вансудског намирења 2011. године извршеном забележбом решења Основног суда у Ваљеву Дн бр. 457/2011 од 21.03.2011. године којим је дозвољен упис вансудског намирења у корист туженог из хипотековане непокретности, у смислу члана 20. ЗИО, у вези члана 111. ЗИО.

Полазећи од садржине члана 20. ЗИО, правилно закључује првостепени суд да је оцена испуњености услова за спровођење извршења у надлежности извршног суда сагласно члану 1. ЗИО, а не парничног суда. За разлику од оцене испуњености услова за

спровођење извршења тужба за недозвољеност извршења у смислу члана 111. ЗИО претпоставља постојање права трећег лица које спречава извршење и исту подноси треће лице против повериоца и извршног дужника који оспорава право трећег лица, а о којој тужби је надлежан да одлучује парнични суд у смислу члана 1. ЗПП.

Како тужилац није треће лице, нити је у току поступка изнео чињенице да има неко право које спречава извршење то је правилно првостепени суд оценио да тужилац без правног основа тражи утврђење недопуштености извршења заложне изјаве. Наиме улога парничног суда код тужбе за утврђење недозвољености извршења није да оцени испуњености процених услова за спровођење извршења и намирење поверилаца, што су наводи тужбе, јер би на тај начин била вршена контрола рада извршног суда кроз парнични поступак, већ на оцени да ли постоји право које треће лице полаже на ствари која је предмет извршења, а које спречава такво извршење, што у конкретном није случај. Посебно што се тужбом за оцену дозвољености извршења не може се оспоравати начин на који ће намирење повериоца бити спроведено.

Пошто је тужилац тужбу засновао искључиво на чињеницама које упућују на оцену испуњености услова за примену члана 20. ЗИО за шта је надлежан извршни суд, а не ради се о тужби у смислу члана 111. ЗИО у циљу заштите права трећег лица који није дужник, тужбени захтев је правилно одбијен као неоснован а супротни наводи жалбе неосновани.

Супротно наводима жалбе, извршни поверилац чије је потраживање обезбеђено извршном вансудском хипотеком има право да бира правни пут намирења свог потраживања, да ли ће га остварити у судском поступку (који је регулисан Законом о извршењу и обезбеђењу) или у вансудском поступку (који је регулисан Законом о хипотеци). Поред тога Законом о хипотеци ни на који начин није искључена могућност, односно право повериоца да од суда захтева да одреди и спроведе извршење на основу извршне исправе, заложне изјаве у складу са законом који уређује извршни поступак. На овакав закључак упућује и члан 41. став 1. тачка 4.

Апелациони суд у Београду

ЗИО који као извршну исправу прописује и уговор о хипотеци и заложну изјаву...".

(Пресуда Апелационог суда у Београду Гж бр. 3017/2018 од 11. маја 2018. године)

*аутор сентенце: Јелена Марковић,
виши саветник Апелационог суда у Београду*

Радно право

ДАН ПРЕСТАНКА РАДНОГ ОДНОСА ПО РЕШЕЊУ О ОТКАЗУ УГОВОРА О РАДУ

Уколико послодавац откаже уговор о раду запосленом пре дана достављања решења о отказу, то није од утицаја на законитост решења у целини, већ само у погледу датума престанка радног односа.

Из образложења:

"Решење о отказу уговора о раду, према правилима из члана 185 Закона о раду, у писаном облику доставља се запосленом лично у просторијама послодавца односно на адресу пребивалишта или боравишта запосленог (став 1. и 2.). Ако послодавац запосленом није могао да достави решење у смислу става 2. овог члана, дужан је да о томе сачини писмену белешку (став 3). У случају из става 3. овог члана, решење се објављује на огласној табли послодавца и по истеку 8 дана од дана објављивања сматра се достављеним (став 4). Запосленом престаје радни однос даном достављања решења, осим ако овим законом или решењем није одређен други рок (став 5).

У конкретном случају, по ступању на снагу Правилника о изменама и допунама Правилника о организацији и систематизацији послова код туженог којим су укинута послови ради чијих обављања је тужилац засновао радни однос код туженог, тужиоцу је отказан уговор о раду, јер је услед организационих промена, укидања послова ради чијег обављања је закључио уговор о раду, престала потреба за његовим радом, а запосленом се није могло обезбедити обављање других послова. У случају отказа уговора о раду запосленом из овог отказног разлога, запосленом престаје радни однос даном достављања решења, јер Законом о раду није одређен други рок. Оспореним решењем тужиоцу је, међутим, отказан уговор о раду пре датума доставља-

ња оспореног решења. Овај пропуст туженог по правном схватању овог суда није од утицаја на незаконитост решења у целини, већ само у погледу датума престанка радног односа. До закључења расправе пред првостепеним судом тужилац није предочио доказе да је послодавац имао могућности да му повери обављање других послова, па је у ситуацији када је општим актом туженог укинута радно место ради чијег обављања је тужилац засновао радни однос, оспорено решење у осталом делу законито, јер је послодавац правилно применио отказни разлог одређен правилима из члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду. Зато је овај суд преиначио одлуку садржану у ставу првом изреке ожалбене пресуде и као незаконито поништио оспорено решење само у погледу датума престанка радног односа, те утврдио да је тужиоцу престао радни однос код туженог дана 28.05.2015. године, када му је достављено оспорено решење, а у осталом делу као неоснован одбио постављени тужбени захтев за поништај назначеног решења у целини."

(Пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 бр. 1147/18 од 27. марта 2019. године – пресуда Првог основног суда у Београду ПП бр. 2212/16 од 14. новембра 2017. године)

*аутор сентенце: Немања Новчић,
самостални саветник Апелационог суда у Београду*

ЗАСТАРЕЛОСТ РЕНТЕ

Накнада материјалне штете у виду ренте је повремено потраживање, те застарелост основног права повлачи губитак права на захтев будућих повремених потраживања и права на захтев оних повремених потраживања која су доспела пре настанка застарелости.

Из образложења:

"У конкретном случају, предмет спора је накнада материјалне штете због изгубљене зараде, као и новчана рента. Тужилац је за ову штету сазнао након остваривања права на инвалидску пензију, решењем надлежног Фонда за социјално осигурање.

Накнада материјалне штете у виду ренте је повремено потраживање, у смислу члана 372. Закона о облигационим односима, које доспева у одређеним временским размацама и које се дугује из истог правног основа, те застарева у року од три године од доспелости сваког појединог давања. Члан 373. став 1. и 2. Закона о облигационим односима регулише рок застарелости самог основног права из кога проистичу повремена потраживања. У наведеном смислу је и одлука Уставног суда Уж бр. 2019/2010 од 28.02.2013. године.

Према члану 373. став 1. и 2. Закона о облигационим односима, само право из кога проистичу повремена потраживања застарева за пет година, рачунајући од доспелости најстаријег неиспуњеног потраживања после кога дужник није вршио давања, а кад застари право из кога проистичу повремена потраживања, поверилац губи право не само да захтева будућа повремена давања, него и повремена давања која су доспела пре ове застарелости.

Имајући у виду наведено, супротно наводима жалбе тужиоца, правилно је првостепени суд нашао да је тужиочево потраживање застарело због застарелости самог права из кога проистиче повремено потраживање, применом члана 373. став 1. и 2. Закона о облигационим односима."

(Пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 бр. 2429/18 од 7. јуна 2019. године – пресуда Првог основног суда у Београду П1 бр. 2722/15 од 8. маја 2018. године)

*аутор сентенце: Зорица Јовановић,
судија Апелационог суда у Београду*

ИСТИЦАЊЕ ВИШЕ ТУЖБЕНИХ ЗАХТЕВА

Примарни и евентуални тужбени захтев се морају међусобно искључивати, да би егзистирали у оквиру исте тужбе.

Из образложења:

"Тужилац у једној тужби може истаћи више захтева против истог туженог, који су у међусобној вези, тако да предложи да суд усво-

ји следеће од тих захтева, ако нађе да онај који је истакнут пре њега није основан (примарни тужбени захтев). Примарни и евентуални тужбени захтев се дакле, морају међусобно искључивати да би егзистирали у оквиру исте тужбе. Ако се примарним тужбеним захтевом тражи плаћање једне новчане суме, не може се евентуалним тужбеним захтевом истаћи тужбени захтев за плаћање једнаке или ниже новчане суме, јер је такав захтев већ садржан у примарном тужбеном захтеву. Да би био предмет посебног одлучивања, евентуални тужбени захтев се мора разликовати од примарног тужбеног захтева у квалитативном смислу, јер ако се разликује само у квантитативном смислу у погледу висине новчаног износа, тада постоји само један захтев странке о коме суд треба да одлучи без обзира на предложену формулацију тужбеног захтева.

Како је ожалбеном пресудом првостепени суд одлучио о тужбеном захтеву који гласи на већи новчани износ, у ком је дакле садржан и новчани износ који потражује из истог основа тужбеним захтевом постављеним као евентуални тужбени захтев, то је овај суд оценио да другопостављени захтев нема карактер евентуалног тужбеног захтева, због чега не мора бити предмет посебног одлучивања, да у датој ситуацији нема места примени правила парничног поступка о редоследу одлучивања о тужбеним захтевима постављеним у смислу правила из члана 191. став 2. ЗПП-а, па је преиначио ожалбену пресуду и као неоснован одбио постављени тужбени захтев."

(Пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 бр. 1698/18 од 11. јануара 2019. године – пресуда Основног суда у Вршцу ПП бр. 165/17 од 20. фебруара 2018. године)

*аутор сентенце: Невенка Калуђеровић,
судија Апелационог суда у Београду*

ОБРАЧУН МИНУЛОГ РАДА ЗАПОСЛЕНИМА У УСТАНОВАМА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Запосленима који су у радном односу у установама социјалне заштите, приликом утврђивања висине минулог рада, рачуна се и време проведено у радном односу у свим установама

у истој делатности, које су обухваћене истим планом мреже или основане од истог нивоа власти.

Из образложења:

"Одредбом члана 5. став 1. тачка 1. Закона о платама у државним органима и јавним службама ("Службени гласник РС", бр.34/01...99/14) прописано је да запослени има право на додатак на плату за време проведено у радном односу (минули рад) – у висини од 0,4% од основице, за сваку пуну годину рада остварену у радном односу код послодавца. Према ставу 2. истог члана, све установе у истој делатности обухваћене истим планом мреже, односно основане од истог нивоа власти сматрају се истим послодавцем.

Према правилима из члана 10. Закона о социјалној заштити ("Службени гласник РС", бр. 24/11) установе социјалне заштите оснивају се ради остваривања права у области социјалне заштите и пружања услуга социјалне заштите утврђених овим законом, као и ради обављања развојних, саветодавних, истраживачких и других стручних послова у социјалној заштити и остваривања другог законом утврђеног интереса. Установу социјалне заштите може основати Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе и друго правно и физичко лице. Центар за социјални рад може основати само јединица локалне самоуправе, а завод за социјалну заштиту и установу за васпитање деце и омладине може основати само Република Србија, односно аутономна покрајина.

Из садржине наведених прописа произлази да се запосленом приликом утврђивања висине минулог рада, рачуна и време проведено у радном односу у свим установама у истој делатности обухваћеним истим планом мреже, односно основаним од истог нивоа власти. У конкретном случају, тужила је пре заснивања радног односа код туженог радила у Градском центру за социјални рад у Београду, па како су и тужени и Градски центар за социјални рад установе социјалне заштите, основане ради обављања исте делатности, социјалне заштите, у смислу члана 10 Закона о социјалној заштити, правилно је првостепени суд закључио да се, у смислу члана 5. става 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама, рад остварен у овим установама сматра радом код истог послодавца,

због чега су испуњени услови из става 1. истог члана закона, на исплату додатка на плату за минули рад за сваку пуну годину рада остварену код назначених установа социјалне заштите. (...)

(...)услов прописан одредбом члана 5. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама није кумулативно постављен, па се истим послодавцем сматрају како установе у истој делатности обухваћене истим планом мреже, тако и установе које су основане од истог нивоа власти. У датој ситуацији све установе основане ради обављања социјалне заштите, сматрају се повезаним послодавцем, у смислу наведених одредби, па је првостепени суд, супротно тврдњи жалбе, правилно применио материјално право и усвојио постављени тужбени захтев."

(пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 бр.4321/18 од 7. јуна 2019. године – пресуда Првог основног суда у Београду ПП бр. 2148/17 од 27. септембра 2018. године)

*аутор сентенце: Зорица Смирчић,
судија Апелационог суда у Београду*

ПРАВО НА РАЗЛИКУ ЗАРАДЕ ДО ПУНОГ ИЗНОСА ОСНОВНЕ ЗАРАДЕ ЗА ВРЕМЕ УДАЉЕЊА ЗАПОСЛЕНОГ СА РАДА

**Запослени, који је за време привременог удаљења при-
мао накнаду зараде, има право на разлику до пуног износа
основне зараде, ако се не утврди одговорност тог запосленог за
повреду радне обавезе или непоштовање радне дисциплине.**

Из образложења:

Без утицаја је инсистирање туженог у жалби да тужилац није поништавао решење о привременом удаљењу од 26.03.2015. године, те да не може остварити накнаду из овог основа. Ово из разлога што из цитираних законских норми не произлази да је обавеза запосленог да поништава решење о удаљењу, већ управо супротно да запосленом разлика између износа накнаде зараде примљене због удаљења и пуног износа основне зараде, припада уколико се не утврди одговор-

ност запосленог за повреду радне обавезе или непоштовање радне дисциплине, а што је у конкретном случају и утврђено, имајући у виду да је решење о отказу уговора о раду поништено."

(Пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 бр. 1107/2018 од 28. марта 2019. године – пресуда Основног суда у Ваљеву П1 бр. 128/17 од 22. фебруара 2018. године)

*аутор сентенце: Љиљана Бакић,
виши саветник Апелационог суда у Београду*

ЗАБРАНА ВРШЕЊА ПРАВА ПРОТИВНО ЦИЉУ ЗБОГ КОГА ЈЕ УСТАНОВЉЕНО

Послодавац противциљно врши право када критеријум укупног времена проведеног на пословима на којима је утврђено смањење броја извршилаца, примењује на запосленог који је на те послове премештен само два дана пре доношења Правилника о организацији и систематизацији послова, уколико би тај запослени, да до премештаја није дошло, применом истог критеријума остварио повољнији положај од положаја у ком се нашао.

Из образложења:

"Осим тога, поднетом тужбом тужила није тражила поништај анекса уговора о раду од 14.12.2015. године, па се законитошћу овог анекса првостепени суд не може бавити ни као претходним питањем у спору за оцену законитости оспореног решења. Међутим, код чињенице да је Програмом решавања вишка запослених као један од допунских критеријума одређен критеријум – укупно време проведено на пословима на којима је утврђено смањење броја извршилаца и то тако што се запослени бодује: једним бодом ако је провео на пословима до 3 године, 2 бода ако је провео на пословима преко 3 до 10 година и 3 бода ако је запослени провео на пословима преко 10 година, околност да је премештај тужиле на назначене послове извршен само два дана пре доношења Правилника о организацији и систематизацији послова код туженог, а анексом назначеног уговора означено да се он примењује почев од 31.12.2015. године, основано се поставља питање да ли

је тужени противциљно вршио право када је применом назначеног критеријума тужиљу прогласио као запосленог за чијим је радом престала потреба. У датој ситуацији, по оцени овог суда, за доношење правилне одлуке о истакнутом тужбеном захтеву, било је неопходно разјаснити да ли је на пословима саветника за запошљавање, које је тужиља обављала до закљученог анекса уговора о раду дана 14.12.2015. године, Правилником о организацији и систематизацији послова дошло до смањења броја извршилаца, и уколико јесте за колико, да ли су сви запослени на тим пословима вредновани применом основних, односно допунских критеријума и да ли би, с обзиром на време проведено на раду на тим пословима (више од 10 година), тужиља по овом допунском критеријуму остварила повољнији положај од положаја у ком се наша применом тог критеријума према времену проведеном на пословима на које је распоређена само два дана пре доношења назначеног Правилника о организацији и систематизацији послова код туженог. Како је због погрешне примене материјалног права чињенично стање у погледу ових важних чињеница остало непотпуно утврђено, одлука садржана у ставу првом изреке ожалбене пресуде морала је бити укинута."

(Пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 бр. 2283/17 од 3. октобра 2018. године – пресуда Првог основног суда у Београду III бр. 399/16 од 16. марта 2017. године)

*аутор сентенце: Невенка Калуђеровић,
судија Апелационог суда у Београду*

**ПРОШИРЕЊЕ ДЕЈСТВА ОДЛУКЕ УСТАВНОГ СУДА
ПО ИДЕНТИТЕТУ ПРАВНЕ СИТУАЦИЈЕ У ПОСТУПКУ
ПО ПРЕДЛОГУ ЗА ПОНАВЉАЊЕ ПОСТУПКА**

Дејство одлуке Уставног суда по уставној жалби, у погледу утврђења повреде зајемченог права, може се проширити на сличне појединачне акте који нису били предмет одлучивања Уставног суда и на лица на која се ти акти непосредно не односе, под условом да Уставни суд то изричито утврди својом

одлуком. Обавеза редовног суда да поштује правна схватања исказана у одлукама Уставног суда, не представља овлашћење редовном суду да сам прошири дејство те одлуке на учеснике поступка по предлогу за понављање поступка, који се по његовој оцени налазе у истој правној ситуацији.

Из образложења:

"Одредбом члана 87. Закона о Уставном суду, прописано је да ако је појединачним актом или радњом повређено или ускраћено Уставом зајемчено људско или мањинско право и слобода више лица, а само неки од њих су поднели уставну жалбу, одлука Уставног суда односи се и на лица која нису поднела уставну жалбу, ако се налазе у истој правној ситуацији.

Поштујући наведену правну норму, а имајући у виду правно схватање изражено у одлуци Уставног суда Уж-8736/2013 од 18.6.2015. године, која је објављена у Службеном гласнику РС бр. 82/15 од 28.9.2015. године, које је обавезујуће за овај суд, дејство конкретне одлуке Уставног суда по уставној жалби (у овом случају Уж-7156/2014 од 11.12.2014. године и Уж-2220/13 од 30.6.2015. године), у погледу утврђења повреде зајемченог права и поништаја судске одлуке, може се проширити и на лица која нису поднела уставну жалбу, али само под условом да Уставни суд оцени да је то нужно у конкретном случају, те да исто утврди својом одлуком, односно да својом одлуком одреди круг лица која су била непосредни учесници конкретног поступка који се поново реотвара пред редовним судом и на која ће, због идентитета правне ситуације, проширити дејство своје одлуке.

Следи да се дејство одлуке Уставног суда не може проширити на (по идентитету правне ситуације) сличне појединачне акте који нису били предмет одлучивања Уставног суда, нити на лица на која се ти акти непосредно не односе. Уколико би редован суд у поступку по предлогу за понављање поступка сам применио одредбу члана 87. Закона о Уставном суду и проширио дејство одлуке Уставног суда на лица која нису учесници конкретног парничног поступка, већ странке у неком другом правноснажно окончаном поступку, као у конкретном случају, а које се по оцени редовног

суда налазе у истој правној ситуацији као и лице које је исходовало позитивну одлуку Уставног суда, тиме би редован суд утврђивао повреду уставног права, што није надлежност редовног суда, нити може бити предмет одлучивања суда у поступку по предлогу за понављање поступка."

(Решење Апелационог суда у Београду Гж1 бр. 2381/17 од 7. марта 2019. године – пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 бр. 2289/14 од 10. септембра 2014. године)

*аутор сентенце: Катарина Јевтић,
виши саветник Апелационог суда у Београду*

РАДНИ СПОР И ПОСТУПАК ЛИКВИДАЦИЈЕ

Спор запосленог против послодавца код кога је покренут поступак ликвидације привредног друштва, а по тужбеном захтеву за накнаду штете на име изгубљене зараде или паушалне накнаде уместо враћања на рад, не представља спор поводом поступка ликвидације привредног друштва о ком је надлежан да одлучује у првом степену привредни суд, већ спор о накнади штете коју запослени претрпи на раду или у вези са радом, о ком је надлежан да одлучује основни суд у првом степену.

Из образложења:

"Доносећи одлуку садржану у ставу другом изреке ожалбене пресуде, првостепени суд је, међутим, учинио битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП-а, јер је одбио да одлучи о тужбеном захтеву за који је стварно надлежан.

Последице незаконитог престанка радног односа запосленом у смислу правила из члана 191. Закона о раду су враћање запосленог на рад и накнада штете коју у виду изгубљене зараде због тога трпи. Уместо враћања на рад запослени може захтевати да суд обавезе послодавца да запосленом исплати накнаду штете у износу од највише 18 зарада које би запослени остварио да ради зависно од времена

проведеног у радном односу и година живота запосленог, као и броја издржаваних чланова породице (члан 191. став 4. истог закона).

У споровима о накнади штете коју запослени претрпи на раду или у вези са радом, у смислу правила из члана 22. став 3. Закона о уређењу судова, надлежан је да одлучује основни суд у првом степену, а не привредни суд, јер се не ради о спору поводом поступка ликвидације.

Према изричитим правилима из члана 527. Закона о привредним друштвима, покретање ликвидације не спречава вођење других поступака који се води против или у корист друштва у ликвидацији, а према изричитим правилима из члана 534. став 4. истог Закона, повериоци чије је потраживање утврђено извршном исправом и повериоци у вези са чијим потраживањем против друштва почне да тече парница до почетка ликвидације немају обавезу пријављивања потраживања, а њихова потраживања се сматрају пријављеним у складу са овим законом.

Поштујући наведене норме, покретањем поступка ликвидације не наступа атракција стварне надлежности привредног суда за доношење одлуке по тужбеном захтеву запосленог за накнаду штете због незаконитог престанка радног односа и исплату паушалне накнаде уместо враћања на рад, па је одлука садржана у ставу другом изреке ожалбене пресуде морала бити укинута."

(Пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 бр. 1194/18 од 15. маја 2019. године – пресуда Првог основног суда у Београду III бр. 1478/14 од 20. октобра 2017. године)

*аутор сентенце: Невенка Калуђеровић,
судија Апелационог суда у Београду*

Право на суђење у разумном року **у пракси Европског суда за људска права**

Оправданост дужине поступка мора се ценити у светлу околности предмета и позивањем на следеће критеријуме: сложеност предмета, понашање подносиоца представке и надлежних органа и важност предмета спора за подносиоца представке.

Из образложења:

"6. Подносилац представке се жалио да је дужина предметног парничног поступка била неспојива са захтевом "разумног рока". Он се позивао на члан 6. став 1. Конвенције....

7. Суд понавља да се оправданост дужине поступка мора ценити у светлу околности предмета и позивањем на следеће критеријуме: сложеност предмета, понашање подносиоца представке и надлежних органа и важност предмета спора за подносиоца представке (види *Frydlender против Француске* [ВВ], бр. 30979/96, став 43, ЕЦХР 2000-VII)

8. У водећем предмету *Немет против Србије*, бр. 22543/05, од 8. децембра 2009. године, Суд је већ утврдио кршење у погледу питања сличних онима у овом предмету.

9. Пошто је размотрио сав материјал који му је достављен, Суд није утврдио ниједну чињеницу нити аргумент који би могао да га убеди да донесе другачији закључак по питању допуштености и основаности предметних жалби. Имајући у виду своју судску праксу по овом питању, Суд сматра да је у овом предмету дужина поступка била прекомерна и да није испунила захтев "разумног рока".

10. Ове притужбе су стога прихватљиве и откривају кршење члана 6. став 1. Конвенције."

(пресуда Европског суда за људска права Мартиновић и други против Србије од 19.9.2019. године, представка број 14074/15)

ЕСЉП је оценио да је подносилац представке изгубио статус жртве због повреде права на суђење у разумном року досуђивањем износа од 900 евра на име накнаде нематеријалне штете од стране Уставног суда за поступак који је трајао 8 година 4 месеца и 3 дана у два нивоа надлежности.

Из образложења:

"ЧИЊЕНИЦЕ И ПОСТУПАК

Детаљи о подносиоцу представке представљени су у приложеној табели....

ПРАВО

Када је реч о овој представци, након што је испитао све материјалне доказе, Суд сматра да из разлога наведених у наставку текста, тужена Влада не може бити одговорна за прекомерну дужину оспореног парничног поступка.

Суд нарочито напомиње да су домаћи судови изричито утврдили кршење права подносиоца представке на суђење у разумном року и да су му доделили 900 евра на име нематеријалне штете. Суд сматра да у овом предмету то представља одговарајуће и довољно обештећење.

С обзиром на горе наведено, Суд сматра да подносилац представке више не може да тврди да је "жртва" у смислу члана 34. Конвенције. Према томе, представка мора бити одбачена на основу члана 35. став 4. Конвенције. "

ДОДАТАК

Представка којом се подноси притужба према члану 6. став 1. Конвенције (прекомерна дужина парничног поступка)

Број представке Датум иницирања	Име подносиоца представке Датум рођења	Почетак поступка или датум ступања на снагу Конвенције у односу на Републику Србију (3. март 2004. године)	Крај поступка	Укупно трајање Ниво судске надлежности	Релевантна домаћа одлука Накнада на домаћем нивоу (у еврима)
30670/15 17. јуна 2015. године	Љубомир Бркић 2. јула 1936. године	3. марта 2004. године	5. јула 2012. године	8 година, 4 месеца и 3 дана 2 нивоа надлежности	Уж-8370/2012 19. фебруара 2015. године 900 евра

(Одлука Европског суда за људска права од 20. јуна 2019. године, представка бр.30670/15, Љубомир Бркић против Србије)

Уставна жалба није превентивни правни лек за разлику од жалбе због ћутања управе која се може користити зарад убрзавања управног поступка и спречавања њихове прекомерне дужине.

Из образложења:

"17. Уставни суд је у овом предмету сматрао да нема потребе да досуди било какву накнаду штете јер је предмет за подносиоца представке од мање важности, а притом је и сам подносилац представке допринео дужини трајања предметног поступка (види став 9. горе). Суд се није сложио са тим тврдњама. Иако је тачно да је номинална вредност оспорених акција била тек нешто већа од 200 евра, стране су се сложиле да је њихова тржишна вредност била знатно већа у релевантном временском периоду. Штавише, подносилац представке није могао спречити прекомерну дужину парничног поступка у вези са тим акцијама ранијим подношењем уставне жалбе. Уставна жалба једноставно није превентивни правни лек. Заиста, као и сам Суд, Уставни суд не може наредити да се поступак убрза све док дужина истог не постане прекомерна, те је у том смислу утврдио кршење права на суђење у разумном року. Према томе, уставна жалба се разликује од, на пример, жалбе због ћутања управе која се може користити зарад убрзавања управног поступка и спречавања њихове прекомерне дужине (види *Вуковић против Црне Горе* (одл.), бр.18626/11, ставови 30–31, од 27. новембра 2012. године). Сходно томе, подносилац представке није допринео дужини парничног поступка. У тим околностима, утврђивање повреде од стране Уставног суда није представљало довољно правично задовољење (супротно случају *Милосављевић против Србије* (одл.), бр. 21603/07, од 5. новембра 2013. године). Према томе, подносилац представке и даље може тврдити да је "жртва" у смислу члана 34. Конвенције, те приговор Владе мора бити одбијен."

(пресуда Европског суда за људска права Окиљ против Србије од 28. маја 2019. године, представка број 16019/15).

Иако је држава одговорна за дугове друштвених/државних предузећа (видети *Р. Качанор и други против Србије*, бр. 2269/06 и још 5, 15. јануара 2008.) који су утврђени правноснажним пресудама, општа правила домаћег права и даље се примењују на било који извршни, односно стечајни поступак против таквог предузећа.

Из образложења:

"ЧИЊЕНИЦЕ

I. ОКОЛНОСТИ ПРЕДМЕТА

5. Подносиоци представки су били запослени у друштвеним/државним предузећима. Вучје, Инкол, Електроуниверзал и Градитељ(у даљем тексту: "дужници").

6. У корист подносилаца су донете коначне судске одлуке којима се дужницима налаже да подносиоцима исплате зараде и затезне камате, као и накнаде за трошкове. Значајне информације у вези са домаћим, поступком у погледу сваке представке наведене су у додатку ове пресуде.

7. Између априла 2009. и септембра 2010. године, Привредни суд у Лесковцу је отворио стечајни поступак против дужника. Пошто су сви извршни поступци против дужника обустављени по сили закона (видети одељак 12. у даљем тексту), подносиоци представки су пријавили своја потраживања стечајном управнику на основу судских одлука наведених у ставу 6. Стечајни управник је закључцима донетим различитих датума признао њихова потраживања у висини главнице дуга увећане за затезну камату до дана покретања стечајног поступка против дужника, како је прописано домаћим законодавством (видети одељак 12. у даљем тексту).

8. Привредни апелациони суд је решењима донетим различитих датума (видети додаток овој пресуди) утврдио да је право подносилаца представки на суђење у разумном року било повређено и доделио им је између 100 и 400 евра (EUR) на име накнаде нематеријалне штете. У односу на петог и седмог подносиоца представке није донета одлука о накнади нематеријалне штете. Наведени

суд је такође наложио Привредном суду у Лесковцу да убрза стечајни поступак против дужника.

9. Сви подносиоци представки су се жалили Врховном касационом суду на износ додељених накнада. Врховни касациони суд је одбио њихове жалбе.

10. Уставни суд је одлукама донетим различитих датума током 2017. године утврдио повреду права подносилаца представки на мирно уживање имовине и наложио надлежним државним органима да у року од четири месеца исплати потраживања која су прихваћена од стране стечајног управника (видети горе наведени став 7.). Поред тога, Уставни суд је одлучио да су износи који су додељени на име нематеријалне штете разумни.

11. Убрзо након тога, наведена потраживања су исплаћена од стране надлежних државних органа.

II РЕЛЕВАНТНО ДОМАЋЕ ПРАВО

12. Сагласно члановима 85. и 93. Закона о стечају из 2009. године ("Службени гласник РС", бр. 104/09, 99/11, 71/12, 83/14, 113/17 и 44/18), прописано је да се од дана покретања стечајног поступка против предузећа (приватних и друштвених/државних), било који извршни поступак који је у току против предузећа, обуставља и да затезна камата на сва ненамирена потраживања престаје да тече. Закон о стечају из 2004. године ("Службени гласник РС", бр. 84/04 и 85/05), који је био на снази до ступања на снагу Закона о стечају из 2009. године, имао је готово идентичне одредбе....

14. Подносиоци представки тврде да правноснажне судске одлуке поменуте у горе поменутом ставу 6. нису у потпуности извршене. Ослањали су се на члан 6. став 1. Конвенције и члан 1. Протокола бр.1....

А. Допуштеност

1. Поднесци странака

15. Влада је навела да подносиоци представки више немају никаква права да тврде да су жртве у смислу члана 34. Конвенције,

с обзиром на то да су оспорене пресуде извршене и да су домаћи судови признали наводно кршење и доделили одговарајућу и довољну правну заштиту....

16. Подносиоци представки се нису сложили с тим. Посебно су се жалили, јер им нису исплаћене затезне камате након покретања стечајног поступка против дужника. Такође су тврдили да накнада штете у погледу нематеријалне штете није била довољна.

2. Оцена Суда

17. Суд примећује да су подносиоци представки имали право на главни дуг и затезне камате по законској стопи до покретања стечајног поступка против дужника, што им је и исплаћено. Подносиоцима није исплаћена законска затезна камата након тог датума, јер нису имали право на то (видети горе наведени став 12). Имајући у виду наведено, Суд закључује да су оспорене домаће одлуке у потпуности извршене. У том смислу, Суд се слаже са Владом да иако је Тужена одговорна за дугове друштвених/државних предузећа (видети *Р. Качапор и други против Србије*, бр. 2269/06 и још 5, 15. јануара 2008.) који су утврђени правноснажним пресудама, општа правила домаћег права и даље се примењују на било који извршни, односно стечајни поступак против таквог предузећа."

(пресуда Европског суда за људска права Стевановић и други против Србије од 27.08.2019. године, представка број 43815/17 и 15 других представки)

Иако се држава може сматрати одговорном за процедуралне грешке или кашњења која се могу приписати домаћим органима, неуспех приликом извршења пресуде против приватног лица, јер дужник нема средстава за намирење дуга, не може се сматрати одговорношћу државе.

Из образложења:

"Б. Оцена Суда

13. Суд је у више наврата изнео став да право на суђење укључује право да се судска одлука спроведе без непотребног одлагања (видети *EVT COMPANY против Србије* [одбор], бр. 8024/08, § 32, 13. јануар 2015. и органе власти наведени у истом). Међутим, одговорност државе за неизвршење пресуде против приватног лица, као у овом случају, не протеже се даље од учешћа државних органа у извршним поступцима. Оног тренутка када суд закључи извршни поступак у складу са националним законодавством, одговорност државе се завршава. Другим речима, иако се држава може сматрати одговорном за било које и све процедуралне грешке или кашњења која се могу приписати домаћим органима, неуспех приликом извршења пресуде против приватног лица, јер дужник нема средстава за задовољење дуга, не може се сматрати одговорношћу Државе (*ibid*, § 32).

14. Када је у питању овај предмет, Суд примећује да је извршни поступак трајао скоро једанаест година, што је прекомерно. Међутим, Уставни суд је изричито утврдио повреду права на суђење у разумном року (видети горе наведени став 6). Будући да подносилац представке није тражио накнаду пред Уставним судом, признање да се кршење десило само по себи представља одговарајућу и адекватну правну заштиту, у смислу члана 34. Конвенције (видети *Кахриман против Босне и Херцеговине*, бр. 4867/16, § 9, 17. октобар 2017. године и одлуке које су тамо наведене). "

(одлука Европског суда за људска права ПТП "Спин комерц" доо против Србије од 26. фебруара 2019. године, представка број 51112/16)

---

* одлуке преузете са сајта Врховног Касационог суда и са сајта [www. zastupnik.gov.rs](http://www.zastupnik.gov.rs)

*приредио: Владан Ковачевић,
виши саветник Апелационог суда у Београду*

ЦИП - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

34

БИЛТЕН / Апелациони суд у Београду ;
главни и одговорни уредник Душко Миленковић. -
2020, бр. 11-. - Београд (Др Милутина Ивковића 9а):
Intermex, 2020 – (Београд: Cicero) - 21 cm

Три пута годишње. - Је наставак: Билтен
Окружног суда у Београду = ISSN 0351-0247

ISSN 2217-3609 = Билтен (Апелациони суд у Београду)
COBIS. SR-ID 178707212